

ISSN 2413-5488
ИНДЕКС 76088

ҒЫЛЫМИ-САРАПТАМАЛЫҚ ЖУРНАЛ / НАУЧНО-АНАЛИТИЧЕСКИЙ ЖУРНАЛ

ҚАЗАҚСТАННЫҢ ЖОҒАРЫ МЕКТЕБІ

ВЫСШАЯ ШКОЛА
КАЗАХСТАНА

HIGHER SCHOOL
OF KAZAKHSTAN

SCIENTIFIC AND ANALYTICAL JOURNAL

№ 4 (36) / 2021

ЖЫЛЫНА 4 РЕТ ШЫҒАРЫЛАДЫ
ВЫПУСКАЕТСЯ 4 РАЗА В ГОД
PUBLISHED 4 TIMES A YEAR

2013 ЖЫЛДАН БАСТАП ШЫҒАДЫ
ИЗДАЕТСЯ С 2013 г.
FOUNDED SINCE 2013

НҰР-СҰЛТАН
НУР-СУЛТАН 2021 NUR-SULTAN

РЕДАКЦИЯ АЛҚАСЫ

Ә.Ж. ТОЙБАЕВ

ҚР БҒМ Жоғары және жоғары оқу орнынан кейінгі білім департаментінің директоры, п.ғ.к., доцент

Е.Б. МОЛДАКАСИМОВ

ҚР БҒМ Болон процесі және академиялық ұтқырлық орталығының директоры

К.Ж. САКЕНОВА

ҚР БҒМ Болон процесі және академиялық ұтқырлық орталығы директорының орынбасары, х.ғ.к.

А.А. НҰРМАҒАМБЕТОВ

ҚР БҒМ Болон процесі және академиялық ұтқырлық орталығы директорының кеңесшісі, саяси ғ.д., профессор

С.М. ӨМІРБАЕВ

Astana IT University Бірінші проректоры, э.ғ.д., профессор

Д.Ж. АХМЕД-ЗАКИ

Astana IT University ректоры, т.ғ.д., профессор

БАЙБА РАМИНА

Академиялық ақпарат орталығының директоры, Рига қ. (Латвия)

АЛЕССАНДРО ФИГУС

IMI-Nova Халықаралық менеджмент институтының халықаралық қатынастар жөніндегі проректоры және Эразмус институтының үйлестірушісі (Молдова)

ВЕЙСИН ШАН

Агрономия колледжінің директоры, Ауыл шаруашылығы ғылымдары академиясы (Northwest A&F University), PhD докторы, профессор (ҚХР)

Шығарушы редактор

А.Н. АРТЫҚБАЙ

ҚР БҒМ Болон процесі және академиялық ұтқырлық орталығының expertі

Меншік иесі:

ҚР БҒМ «Болон процесі және академиялық ұтқырлық орталығы» ШЖҚ РМК Журнал Қазақстан Республикасы Инвестициялар және даму министрлігінің Байланыс, ақпараттандыру және ақпарат комитетінің Мерзімді баспасөз басылымын, ақпарат агенттікті есепке қою туралы 2015 жылғы 5 қарашадағы №15650-Ж куәлігімен тіркелген (бастапқы есепке қою – 2013 жылғы 25 қаңтардағы № 13306-Ж Куәлігі)

Дизайн, беттеу және басып шығару:

«Вектор надежды» ҚБ ЕМҚ
Қазақстан Республикасы, 010000,
Нұр-Сұлтан қ., Луи Пастер к-сі, 117
Тел.: +7 7172 52-41-25
Email: astanaks@mail.ru

Журнал тоқсан сайын қазақ, орыс және ағылшын тілдерінде шығарылады

* Мақала мазмұнына авторлар жауапты болады

МАЗМҰНЫ

ОҚУ МЕН ОҚЫТУДАҒЫ ИННОВАЦИЯЛАР

Д.А. Жунисбекова.

Университетте оқытуда мультимедиалық технологияларды қолданудың педагогикалық аспектісі 4

Ғ.Қ. Әшірбаев, А.Б. Сарсенбаев.

Жоғары оқу орнындағы студенттің ғылыми жұмысы: мәселелер және шешу жолдары 9

Ғ.И. Каримова.

Кәсіби-бағытталған шет тілін курсы онлайн оқыту ... 14

Н.А. Есімханова, Ж.С. Аульбекова, Р.М. Байтенова.

Білім беру процесінде интерактивті әдістерді қолданудың тиімділігі туралы 19

З.С. Гельманова, С.К. Мажитова, И.М. Габитов.

Қазіргі маманды профильдік дайындау ерекшеліктері 26

А. Ахметбекова, Ә. Ерқоңыр, Д. Естаева.

Жобалар әдісі – білім берудегі бірінші ретті инновациялық технология 34

ЖОҒАРЫ БІЛІМ БЕРУДІ ЦИФРЛАНДЫРУ

С.Е. Рымбеков, А.Б. Блялова.

Білім беруді цифрландыру: тәуекелдер мен болашағы 39

А.А. Пащенко.

Жоғары мектепте IT-білім беру студенттерінің көзімен оқыту мәселелері 46

Ж.Р. Темірбеков.

Жоғары білімде жасанды интеллект технологиясын қолданудың кейбір мәселелері 51

Д.Б. Тугаева, Г.Н. Дүкембай.

WEB 2.0 құралдарын шет тілін оқытуға енгізу 55

ОҚИҒАЛАР КАЛЕЙДОСКОПЫ 62

Авторлардың назарына 66

ИННОВАЦИИ В ОБУЧЕНИИ И ПРЕПОДАВАНИИ

<i>Д.А. Жунисбекова.</i> Педагогический аспект использования мультимедийных технологий в преподавании в вузе	4
<i>Г.К. Аширбаев, А.Б. Сарсенбаев.</i> Научная работа студента в вузе: проблемы и пути решения	9
<i>Г.И. Каримова.</i> Преподавание профессионально-ориентированного иностранного языка в онлайн формате	14
<i>Н.А. Есимханова, Ж.С. Аульбекова, Р.М. Байтенова.</i> Об эффективности использования интерактивных методов в образовательном процессе	19
<i>З.С. Гельманова, С.К. Мажитова, И.М. Габитов.</i> Особенности профильного обучения современного специалиста	26
<i>А. Ахметбекова, Ә. Ерқоңыр, Д. Естаева.</i> Приоритетная инновационная технология в образовании – метод проектов	34

ЦИФРОВИЗАЦИЯ ВЫСШЕГО ОБРАЗОВАНИЯ

<i>С.Е. Рымбеков, А.Б. Блялова.</i> Цифровизация образования: риски и перспективы ...	39
<i>А.А. Пащенко.</i> Проблемы преподавания в высшей школе глазами студентов IT-образования	46
<i>Ж.Р. Темірбеков.</i> Некоторые вопросы применения технологии искусственного интеллекта в высшем образовании	51
<i>Д.Б. Тугаева, Г.Н. Дүкембай.</i> Внедрение инструментов WEB 2.0 в обучение иностранному языку	55
КАЛЕЙДОСКОП СОБЫТИЙ	62
К сведению авторов	66

РЕДАКЦИОННАЯ КОЛЛЕГИЯ

ТОЙБАЕВ А.Ж.

Директор Департамента высшего и
послевузовского образования МОН РК,
к.п.н., доцент

МОЛДАКАСИМОВ Е.Б.

Директор Центра Болонского процесса
и академической мобильности
Министерства образования и науки
Республики Казахстан

САКЕНОВА К.Ж.

Заместитель директора Центра
Болонского процесса и академической
мобильности Министерства образования и
науки Республики Казахстан, к.х.н.

НУРМАГАМБЕТОВ А.А.

Советник директора Центра Болонского
процесса и академической мобильности
МОН РК, д.полит.н., профессор

ОМИРБАЕВ С.М.

Первый проректор Astana IT University,
д.э.н., профессор
Ахмед-Заки Д.Ж.

ректор Astana IT University, д.т.н.,
профессор

БАЙБА РАМИНА

Директор Академического информационного
центра, Латвия

АЛЕССАНДРО ФИГУС

Проректор по международным
отношениям и координатор Института
Эразмус в Международном институте
менеджмента IMI-Nova (Молдова)

ВЕЙСИН ШАН

Директор Колледжа агрономии, Академия
сельскохозяйственных наук (Northwest
A&F University), доктор PhD, профессор
(КНР)

*Выпускающий редактор***АРТЫҚБАЙ А.Н.**

Эксперт Центра Болонского процесса и
академической мобильности МОН РК

Собственник:

РГП на ПХВ «Центр Болонского процесса
и академической мобильности» МОН РК
Свидетельство о постановке на учет
периодического печатного издания и
информационного агентства в Комитете
связи, информатизации и информации
Министерства по инвестициям и развитию
РК № 15650-Ж от 05.11.2015 г. (первичная
постановка на учет – Свидетельство №
13306-Ж от 25 января 2013 года).

Дизайн, верстка и печать:

ОО ДООИ «Вектор надежды» Республика
Казахстан, 010000, г. Нур-Султан, ул. Луи
Пастера, 117
Тел.: +7 7172 52-41-25
Email: astanaks@mail.ru

Журнал издается ежеквартально на казахском,
русском и английском языках

* Ответственность за содержание статей
несут авторы

УДК 373.31:51
UDK 373.31:51

DANA ZHUNISBEKOVA
Candidate of pedagogical sciences,
Associate professor,
Republic of Kazakhstan

Д.А. ЖУНИСБЕКОВА
Педагогика ғылымдарының
кандидаты,
доцент,
Қазақстан Республикасы

4

ЖУНИСБЕКОВА Д.А.
Кандидат педагогических наук,
доцент,
Республика Казахстан

PEDAGOGICAL ASPECT OF THE USE OF MULTIMEDIA TECHNOLOGIES IN TEACHING AT THE UNIVERSITY

УНИВЕРСИТЕТТЕ ОҚЫТУДА
МУЛЬТИМЕДИАЛЫҚ ТЕХНОЛОГИЯЛАРДЫ
ҚОЛДАНУДЫҢ ПЕДАГОГИКАЛЫҚ АСПЕКТІСІ

ПЕДАГОГИЧЕСКИЙ АСПЕКТ ИСПОЛЬЗОВАНИЯ МУЛЬТИМЕДИЙНЫХ ТЕХНОЛОГИЙ В ПРЕПОДАВАНИИ В ВУЗЕ

In this article the importance of multimedia technologies today is proved. Also the definition of multimedia technologies, main criteria, the advantages and disadvantages of multimedia technologies, the main areas of using are considered in the article. Multimedia technologies are very actively implemented today and are successfully used for training. New effective and efficient means

of presenting information and delivering it to students are being developed. Information and multimedia technologies allow implementing many tasks: facilitation the work of teachers-lecturers and raise the level of education of bachelors, forming of professional competences and motivation to learn Math.

Keywords: *multimedia technologies, higher education, learning process, quality improvement in a technical university.*

Бұл мақалада мультимедиялық технологиялардың маңыздылығы дәлелденді. Сондай -ақ, мақалада мультимедиялық технологиялардың анықтамасы, негізгі критерийлер, мультимедиялық технологиялардың артықшылықтары мен кемшіліктері, қолданудың негізгі бағыттары қарастырылады. Мультимедиялық технологиялар қазіргі таңда өте белсенді түрде енгізілуде және олар оқыту үшін табысты қолданылады. Ақпаратты ұсынудың және оны студенттерге жеткізудің жаңа тиімді және тиімді құралдары жасалуда. Ақпараттық және мультимедиялық технологиялар көптеген міндеттерді орындауға мүмкіндік береді: оқытушы-дәріс берушының жұмысын жеңілдету және бакалаврлардың білім деңгейін көтеру, кәсіби құзыреттілік пен математиканы үйренуге ынталандыру.
Кілттік сөздер: *мультимедиялық технологиялар, жоғары білім, оқу процесі, техникалық университетте сапаны жақсарту.*

В этой статье доказывається важность мультимедийных технологий на сегодняшний день. Также в статье рассматриваются определение мультимедийных технологий, основные критерии, преимущества и недостатки мультимедийных технологий, основные области использования. Мультимедийные технологии сегодня очень активно внедряются и успешно используются для обучения. Разрабатываются новые эффективные и действенные средства представления информации и ее доступности студентам. Информационные и мультимедийные технологии позволяют решать многие задачи: облегчить работу преподавателей-лекторов и повысить уровень образования бакалавров, сформировать профессиональные компетенции и мотивацию к изучению математики.
Ключевые слова: *мультимедийные технологии, высшее образование, учебный процесс, повышение качества в техническом вузе.*

In recent years, information technologies have been actively used in the system of higher education, along with the classical forms of teaching students, to facilitate the work of teachers and raise the level of education of students. Indeed, today multimedia technologies are one of the most modern and promising areas of information technologies' development. The learning process becomes more flexible and efficient by using multimedia technologies. So, for example, in our university, M. Auezov South Kazakhstan University in Shymkent, as well as in many other higher educational institutions of the Kazakhstan Republic, the following information and multimedia technologies are used in the educational process: electronic presentations during lectures, developed using the Microsoft PowerPoint program, electronic textbooks in various disciplines, computer control of progress and testing students' knowledge, the use of computer training programs, technologies for searching and analyzing information resources of computer networks, distance learning system, etc.

Deep analysis of the literature on the use of multimedia technologies in the educational process showed the importance, basic didactic principles, and psychological attitudes in the development of multimedia technologies. In the works of A.V. Khutorskiy, M. Zinovkina, V. Popov, D.V. Chernilevsky, A.V. Morozov, devoted to the introduction of information technologies in the educational process, it is noted that this implementation organically occurs precisely on the basis of a creative approach.

E. Rathbon emphasized "the ability to communicate in more than one way" as an essential feature of multimedia.

V. Ingenbleck argued that the term "multimedia" originated in the gap and was described in the 17th edition of the Brockhaus dictionary. In those years, multimedia was associated with books, magazines, TV advertisements, and the media.

German specialist M. Kirmeier in his work gives the following definition: "Multimedia is the interaction of visual and audio effects under the control of interactive software" [1, p.6].

According to N.G. Semenova, "multimedia is a special type of computer technologies that combines both traditional, statistical, visual information (text, graphics) and dynamic (speech, music, video fragments, animation), simultaneous impact on the visual and auditory senses of students, which allows you to create dynamically developing images in various information representations (auditory, visual)" [2, p.27].

Multimedia is the sum of technologies that enable a computer to enter, process, store, transmit and display (output) data types such as text, graphics, animation, digitized still images, video, sound, speech.

Multimedia technologies are new information technologies that provide work with animated computer graphics and text, speech and high-quality sound, still images and moving video. If we structure the information that multimedia technologies can work with, then we can say that multimedia is a synthesis of three elements: information of a digital nature (texts, graphics, animation), analog information of visual display (video, photographs, paintings, etc.) and analog information (speech, music, other sounds). The cumulative result of using multimedia technologies in the educational process has a complex structure and is a solution to a three-side problem:

- maximum satisfaction of information needs of participants in the educational process (teacher-lecturer, student);
- improving the quality of professional knowledge, abilities, skills;
- activation of cognitive activity, the ability to create, the formation and development of projective skills, and, accordingly, projective thinking both in the student and the teacher-lecturer.

Multimedia technologies create psychological moments that contribute to better perception and memorizing the material with the inclusion of the student's subconscious reactions. Psychologists have proven that when conducting classes using new information technologies, the right hemisphere of the brain is activated, which is responsible for associative thinking, the birth of new ideas, intuition, psycho-emotional state of the student improves, and his positive emotions are activated.

Analysis of the literature on the use of multimedia technologies in the educational process and the experience gained by the author made it possible to systematize the didactic capabilities of multimedia (the systematization was carried out on the basis of "information environment": audio sequence, video sequence, text information):

- using a database of audiovisual information with the ability to select a frame from the bank of audiovisual programs and move «inside» the selected frame;
- choice of the plot development line necessary for the teacher-lecturer;
- overlay, movement of audiovisual information presented in various forms;
- discrete imposition of sound (audio information);
- situational editing of text, graphic, video, diagrammatic, cartoon information;

- changing the form of the presented visual information by various parameters;
- reproduction of animation effects;
- the image of visual information in color;
- isolation of the selected part of visual information for its subsequent detailed consideration;
- work with audiovisual information simultaneously in several windows;
- creation of training videos [3, p.101].

The main advantage of multimedia technologies lies in the possibility of using the interactive interaction of the teacher-lecturer both with software and hardware, involving the exchange of text commands and answers, and simultaneous communication with the student audience - the ability to ask questions, follow emotional feedback, freeze the image on the screen in in case of misunderstanding of the material and its repetition. And the discrete imposition of sound allows you to carry out in the course of the lesson: psychological relaxation - the conclusion of a rather complex formula, the construction of a diagram can end with a vigorous march; setting up student audience for a certain type of work - summing up the teachers-lecturers can be preceded by an appropriate melody. All this makes multimedia technologies very flexible and effective from a didactic point of view.

In the field of information technology development, people have come a long way from books and mail through radio, telegraph, telephone to a multimedia workstation that combines all the possibilities of working with information in the form of text, graphics, sound, video and television images. Any person now, as a subject of the information society, must be able to operate in the space of various types of information. In other words, the urgent task of the information society is the formation of a fundamentally new information culture. This concept includes the introduction into the world information space, participation in professional information processes, the ability to operate with information resources presented in various forms, the ability to use multimedia means of presenting information for self-expression [4, p.86].

The purpose of multimedia technologies can vary depending on the specific application:

- educational and scientific-educational;
- popularizing and entertaining;
- researching, etc.

Multimedia technology tools are divided into two categories:

- interaction-based - include means of synchronous, asynchronous interaction, online mode.
- application-based - include various virtual objects, real video, audio fragments, animation graphics, etc.

To create and implement such technologies will require a personal computer, appropriate software, and tools for constructing multimedia projectors for display on large screens. In order to get an image, as well as sound, you need to connect a multimedia projector to your computer.

The formation of information culture is largely taking place at school and at the university as a result of the study of new areas of informatics. These areas include: telecommunications, local and global networks, distributed computing and databases, multimedia and hypermedia technologies [5, p.8].

One of the most common reasons of the use of multimedia technologies is associated with the problem of technical equipment of universities with expensive multimedia systems necessary for the full education of students.

I would like to note that the use of multimedia technologies in the educational process has a number of advantages, which undoubtedly play a large role in improving the quality of education: both at the stage of self-preparation of students and in lectures and practical classes.

From my own experience multimedia technologies help to develop the skills of searching and organizing information necessary for effective presentation to the audience. In addition, multimedia technologies provide ample opportunities for a deeper mastering of new educational material, as well as consolidation and control of the quality of students' knowledge.

Since the basis of the educational process in full-time education is lectures, then new technical means adequate to new information technologies should, in my opinion, be an electronic lecture notes with computer animation effects and a video lecture course read in a specially equipped multimedia classroom. Unlike the electronic lecture notes, where the process of managing cognitive activity is implemented in an implicit form, where there is great freedom to choose the pace and order of passing the educational material, the video course of lectures is intended for the teacher-lecturer and is used by him taking into account his individual manner of lecturing, the specifics of the academic discipline, level preparedness of the student audience. The video course of lectures allows you to programmatically combine a slide show of text and graphic support (photographs, diagrams, graphs, drawings, etc.) with computer animation and numerical modeling of the studied processes.

The best way to create video lectures is to use the MS Power Point editor.

There are 30 lectures-presentations prepared by the author, on the discipline "Higher mathematics", 15-20 slides each. The slides presented the topic of the lecture, short text material, graphs, diagrams, tables, formulas, derivation of formulas.

The advantages of using multimedia technologies in lectures are also obvious. 100% of the surveyed students noted that most often multimedia presentations are used by teachers precisely in lectures, when explaining new theoretical material. This is due, first of all, to the factor of implementation of the principle of clarity and rational use of lecture time.

A multimedia technology such as a presentation can take place at different stages of training:

- at the moment of updating basic knowledge;
- in the course of the frontal survey, the text

of the question is displayed on the screen, and after a reliable answer by the students, there is a transition via a hyperlink to a slide with a visualization of the answer;

- under the guise of frame supports, the stages of solving problems are displayed, from which you can quickly go to a slide with new initial conditions or a picture, and then continue the solution.

This approach contributes to significant savings in time spent on the lesson. The teacher-lecturer has the opportunity to assess the level of knowledge of a larger number of students.

As a result, the content of pedagogical activity in the innovative educational process using multimedia technologies differs significantly from the traditional one.

Firstly, the course development activities become much more complex. It requires the teacher-lecturer to develop special skills, methods of pedagogical work. Thus, the development of courses based on new technologies requires not only fluency in educational material, but also special knowledge in the field of modern information technologies and technological skills in working with technical means.

Secondly, unlike traditional education, where the teacher-lecturer is the central figure, the center of gravity when using new information technologies is gradually shifting to the student, who is actively building his own individual educational trajectory. An important function of the teacher-lecturer is to support the student, contribute to his successful advancement in the sea of educational information, facilitate the solution of emerging problems, help master a variety of information, that is, an equal partnership between the teacher-lecturer and the student is established.

Thirdly, the delivery of teaching material through multimedia technologies requires much more active and intense interactions between teacher-lecturer and student.

Fourthly, the technology of the lesson itself becomes much more complicated, since the teacher must simultaneously present the material, control the multimedia installation, monitor the image on the screen and respond sensitively to the change in the emotional state of the student audience in order to establish stable feedback.

Thus, in connection with the use of multimedia technologies in the educational process, there are significant changes in teaching activities, place, role, functions of the teacher in the educational process.

During the development and implementation of multimedia technologies in the educational process, the following didactic principles were formulated:

- openness - the ability to present the necessary volume and quality of information resources not only for the student, but also for the teacher in the process of developing, adjusting and improving "training courses";

- continuity - the use of multimedia technologies continuously and evenly throughout the entire period of training of students, taking into account the professional orientation and the specifics of the organization of the educational information environment;

- consistency - the reflection in the created software products of structural links, adequate links within the studied discipline, through the system of methodological knowledge;

- motivation - the use of various innovative resources, contributing to the increase of interest, respectively, the motive for the discipline being studied and for the chosen specialty;

- professional orientation - the creation of an multimedia technologies strategy for special, general professional and informational training of a specialist by the graduating department;

- interactivity - providing an interactive mode and stable feedback in training;

- versatility - multimedia technologies provides an opportunity for variable use of training scenarios;

- individualization of training - the use of an integrated database makes it possible to provide the educational process according to an individual plan developed for each student, taking into account his level of training and intellectual abilities;

- goal-setting - the correspondence of the content and volume of didactic material provided with the help of multimedia technologies to the goal, the content of the topic, the composition of the trainees;

- scientific character - the correspondence of the proposed information with the help of multimedia technologies, the level of modern science, the creation of the students' correct ideas about the general methods of scientific cognition and illustration of the most important laws of the process of scientific cognition;

- axiological orientation - inclusion in the multimedia technologies of an axiological component aimed at the formation of a system of values and value orientation of a person;

- complementarity - the use of multimedia technologies in the educational process should be combined with traditional teaching technologies. The degree of multimedia technologies application is determined individually by each teacher separately, depending on the purpose, type, content of the lesson and the composition of the trainees;

- audiovisualization - presentation of information using sound and images [6, p.107].

But, to my mind, material containing a large number of calculation formulas and complex mathematical transformations is best represented using traditional technology, using a board and chalk. This wish coincides with one of the main distinctive didactic principles of multimedia technologies application - the principle of complementarity, the essence of which is the organic combination of multimedia and traditional technologies.

The teacher-lecturer needs to understand that educational situations in which computerized means and similar innovations successfully replace him are few, because the human brain is much more powerful; moreover, the teacher's sensitivity and intuition have no electronic counterparts. The means of multimedia technologies should be considered as auxiliary in relation to the mental activity of the participants in the educational process, stimulating it. The development of educational software products for multimedia remains the prerogative of the teacher: from the creation of the lesson scenario and the final version of the training program to the degree of application. No matter how tempting new information technologies, as well as their means, no matter how unique opportunities they have, the principle of "do not harm" always remains a priority [7, p.83].

Thus, all of the above leads us to the conclusion that multimedia technologies are designed to provide a better level of assimilation of the studied material and increase the effectiveness of learning in general. Their widespread introduction in education makes the problem of their effective application very urgent. The competent use of multimedia technologies allows not only to ensure better mastering of the educational material, but also to create all the conditions for a more effective learning process as a whole.

REFERENCES

- [1] Zaitsev V.S. Multimedia technologies in education: modern discourse. /V.S. Zaitsev. – Chelyabinsk: Publ. House ZAO «A.Miller' library», 2018. – 30 p. (in Russian).
- [2] Semenova N.G. Creation and application of a multimedia software and methodological complex in the educational process. //Vestnik of Orenburg state university. - No. 1, 2004. - pp.25-32. (in Russian).
- [3] Vakulyuk V.M., Semenova N.G. Multimedia technologies in educational process. // Higher education in Russia. - No. 2, 2004. - pp.101-105. (in Russian).
- [4] Zhunisbekova D.A., Serikuly Zh., Suigenbaeva A.Zh. Features of the introduction of innovative active and interactive teaching methods and educational technologies at the university. // Materials of the XIII international scientific-practical conference "ACHIEVEMENT OF HIGH SCHOOL – 2017". Sofia, Bulgaria. - 2017. - Volume 5. - pp.86-88. (in Russian).
- [5] Troyan G.M. Multimedia in education: program of special educational course. - M.: Publ. House "Training - Service", 2006. - 16 p. (in Russian).
- [6] Chebotareva S.V., Laryushkina N.E. Multimedia technologies as a means of improving the quality of education in a technical university. // Scientific society of students in the XXI century. - No. 3 (40). – pp.105-108. (in Russian).
- [7] Zhunisbekova D.A. Features of the use of information technologies in teaching mathematical analysis at a university. //Electronic scientific journal "Scientific Review". Russia.- 2017. - No. 1. - pp.82-85. (in Russian).

ZHUNISBEKOVA DANA ALKHANOVNA

Candidate of pedagogical sciences, Associate professor
M.Auezov South Kazakhstan University
Shymkent, 160011, Tauke Khan avenue, 5
+77016155420
E-mail: dana25@mail.ru

ДАНА АЛХАНОВНА ЖУНИСБЕКОВА

Педагогика ғылымдарының кандидаты, доцент
М.Ауезов Оңтүстік Қазақстан университеті
Шымкент, 160011, Тауке хан даңғылы, 5
+77016155420
E-mail: dana25@mail.ru

ЖУНИСБЕКОВА ДАНА АЛХАНОВНА

Кандидат педагогических наук, доцент
Южно-Казахстанский университет им.М.Ауэзова
Шымкент, 160011, проспект Тауке хана, 5
+77016155420
E-mail: dana25@mail.ru

**GALYMZHAN
ASHIRBAYEV**
Candidate of Technical
Sciences,
Associate Professor,
Republic of Kazakhstan

Ғ.Қ. ӘШІРБАЕВ
Техника ғылымдарының
кандидаты,
доцент,
Қазақстан Республикасы

АШИРБАЕВ Г.К.
Кандидат технических
наук, доцент,
Республика Казахстан

**AKYLBEK
SARSENBAYEV**
Candidate of Historical
Sciences,
Associate Professor,
Republic of Kazakhstan

А.Б. САРСЕНБАЕВ
Тарих ғылымдарының
кандидаты,
доцент,
Қазақстан Республикасы

САРСЕНБАЕВ А.Б.
Кандидат исторических
наук,
доцент,
Республика Казахстан

SCIENTIFIC WORK OF A STUDENT IN A HIGHER EDUCATIONAL INSTITUTION: PROBLEMS AND SOLUTIONS

ЖОҒАРЫ ОҚУ ОРНЫНДАҒЫ СТУДЕНТТІҢ ҒЫЛЫМИ ЖҰМЫСЫ: МӘСЕЛЕЛЕР ЖӘНЕ ШЕШУ ЖОЛДАРЫ

НАУЧНАЯ РАБОТА СТУДЕНТА В ВУЗЕ: ПРОБЛЕМЫ И ПУТИ РЕШЕНИЯ

At the present stage, most universities have switched to training specialists who work exclusively in production or in the office. Just as any profession has a theoretical and practical orientation, any educational program has a scientific and professional orientation. What prevents a specialist who has graduated from a higher educational institution from engaging in science in the future or becoming a high-quality specialist who explains in his direction what is known to our country and even the world, new technologies, patterns and features of phenomena? Why do young students not want to go to the field of science? Dependence only on wages or other financial requests? Here, in this article, in addition to finding answers to these questions, there are ways to adapt, prepare and train young people from school to a difficult and interesting field of science. **Key words:** *Science, Education, University, independent work of a student, research, search, personal development.*

Қазіргі кезеңде жоғарғы оқу орындарының басым бөлігі тек өндірістік немесе кеңседе жұмыс жасайтын мамандарды дайындау бағытына ауысып кетті. Кез-келген мамандықтың теориялық және тәжірибелік бағыты болатын сияқты, кез-келген білім беру бағдарламасының ғылыми және кәсіби бағыты болады. Жоғарғы оқу орнын бітірген маманның болашақта ғылыммен айналысуына немесе өз бағыты бойынша елімізге, тіпті әлемге танымал жаңалықтар мен жаңа технологияларды, заңдылықтар мен құбылыстардың ерекшеліктерін түсіндіретін сапалы маман болуына не кедергі келтіреді? Неге ғылым саласына жас білімгерлердің барғысы келмейді? Тек жалақыға, әлде басқа да қаржылай сұраныстарға тәуелділік пе? Міне, бұл мақалада осы сұрақтарға жауап іздеумен қатар, жастарды мектеп қабырғасынан түлеп ұшқаннан бастап, қиын да қызықты ғылым саласына бейімдеу, дайындау және дағдыландыру жолдары көрсетілген.

Түйін сөздер: *ғылым, білім, жоғарғы оқу орны, білімгердің өзіндік жұмысы, зерттеушілік, іздену, жеке тұлғалық даму*

На современном этапе большая часть вузов перешла в направление подготовки специалистов, работающих исключительно на производстве или в офисе. Подобно тому, как любая специальность имеет теоретическое и практическое направление, любая образовательная программа имеет научное и профессиональное направление. Что мешает специалисту, окончившему вуз, в будущем заниматься наукой или стать качественным специалистом по своему направлению, объясняющим известные стране и даже миру открытия и новые технологии, закономерности и особенности явлений? Почему молодые обучающиеся не хотят идти в область науки? Зависимость только от зарплаты или других финансовых запросов? Здесь, в этой статье, помимо поиска ответов на эти вопросы, показаны способы адаптации, подготовки и привития навыков молодежи, начиная со школьной скамьи и заканчивая сложной и интересной областью науки.

Ключевые слова: *Наука, Образование, вуз, самостоятельная работа обучающегося, исследовательская, поисковая, личностное развитие*

Ғылымға, техника мен білімге - еліміздің экологиялық қауіпсіздігі мен технологиялық дамуын қамтамасыз ететін экономиканың басым салалары ретінде қарайтын уақыт жетті, өйткені ғылым, техника мен білім, зайырлы мемлекетті нығайту мен тәуелсіздік пен қазақстандық патриотизмнің аса маңызды факторына айналуға тиіс. Осыған байланысты елдегі ғылым мен ғылыми-техникалық саясаттың жай-күйін, оның әлеуетті мүмкіндіктері мен даму перспективаларын бағалау міндеттері стратегиясын және елдің дамуына тигізетін ғылымның рөлі мен орнын айқындаудың маңызы зор. Жаңа өркениеттік мақсаттарға бағдарланған жаңа ғылыми-техникалық саясатты қалыптастыру кезінде ғылымның дамуын тұтастай, әсіресе іргелі ғылым мен іздестіру зерттеулерін басқа міндеттермен салыстыру кезінде пайдалану маңызды, өйткені олар одан әрі инновациялық қызметтің көзі және негізі болып табылады [1, 135-137 бб.].

Әлемдегі ғылымның даму деңгейі мен тенденцияларын салыстырмалы талдау, отандық ғылымның қазіргі даму кезеңінде сұранысқа ие негізгі бағыттарын нақты анықтау және елдегі ғылыми-техникалық дамуды басқаруды жетілдіру үшін өте маңызды [2, 455 б.].

Мұндай салыстырмалы талдауға деген қажеттілік ғылыми-техникалық саланы басқарудағы дұрыс интеграция үшін дәл қазір, Қазақстан Республикасы нарықтық қатынастарға түсіп, басқарудың ескі әдістері іркіліс бере бастаған кезде аса өзекті болып отыр. Себебі, бұрыңғы әдіс-тәсіл және зерттеу тұрғысының тиімділігі аз болып шықты. Бұл ретте, қазақстандық ғылымды мемлекеттік реформалау және ғылыми-техникалық саясатты жетілдіру үдерісінде жалпы және жеке ерекшеліктерді салыстыру, бұл ретте тек алдыңғы қатарлы батыс елдерінің ғана емес, сондай-ақ дамушы елдердің, атап айтқанда Орталық Азия өңірінің, немесе басқаша айтқанда посткеңестік кеңістіктің осы салалардағы теріс және оң сәттерін анықтау өте маңызды [3, 25 б.].

Әлемдік тәжірибе нарықтағы инновациялық белсенділікті ынталандыруда маңызды рөл атқарса да, ол ұлттық инновациялық жүйенің серпінді дамуын қамтамасыз ете алмайтынын көрсетеді. Ол үшін инновациялық қызметті мемлекеттік реттеу, инновациялық инфрақұрылым, инновацияларды қаржыландыру, зияткерлік меншікті қорғау сияқты институттарды қалыптастыру және дамыту қажет. Айта кету керек, тәуелсіз сараптама жасамай-ақ тиімді жұмыс істейтін инновациялық жүйені ұйымдастыру мүмкін

емес, өйткені қабілетті авторларды тек қана қаржы үшін жүрген (көбінесе басқа мақсаттар үшін) авторлардан ажырату қиын.

Сонымен, ғылым мен техниканың қатар дамуы мемлекетті жаңа даму деңгейіне көтеретіні анық. Ал, ол деңгейге жету үшін ғылыми-зерттеуші мамандардың саны артуы керек. Ал, олар техникалық мамандық саласында болса тіпті жақсы. Олай болса, қазақстандық студенттердің ғылыммен айналысуына не кедергі келтіреді, неге сапалы ғылыми мақалалар мен ғылыми ашылулар саны аз немесе сапасыз? Осы сұраққа жауап іздеп көрелік.

Тәуелсіздіктен алғалы бері жасалып жатқан білім саласындағы реформалар жаңа қазақстандық білімнің әлемдік біліммен интеграцияға түсуіне өзіндік көмегін тигізуде. Әлемдік техникалық дамудың қарқынды жүргізілуі, жаңа заман талаптарына сай мамандарды дайындауды жылдам әрі сапалы түрде жүргізуді талап етуде. Жылдам әрі қарқынды жүргізілген білім беру үдерісі сапалы болып табыла ма? Біздің ойымызша, сапалы мамандарды дұрыс және жүйелі білім беру үдерісі арқылы қол жеткізуге болады.

Білім беру саласын әлі күнге дейін сынға алу жалғасуда. Қазіргі кезеңде әрбір екінші адам білім саласындағы өзгерістер мен даму бағытын сынау үдерісі басым. Бұл ең біріншіден, білім саласындағы реформалар мен өзгерістердің әлі толық аяқталмағаны себебінен туындап отыр.

Барлық білім саласындағы ең басты бағыт – бұл жоғарғы оқу орындарында білім беру үдерісі. Жоғарғы оқу орындарында білім беру, бұл білім беру саласының басты көрсеткіші десек қателеспейміз.

Жоғары оқу орнының (бұдан әрі – ЖОО) білім беру үдерісі біріншіден, ғылым мен білім үдерісін қатар алып жүруге тікелей байланысты. Ғылым саласын сабақ беруші оқытушы жүргізе отырып, көбінесе бар жетістігі студенттердің ғылыми жобаларына жетекшілік етумен аяқтайды. Студенттердің ғылыми-жобалық жобаларына сұраныстың жоқтығы немесе өте аз көлемде болуы, оқытушының ғылыми жұмысының тек теориялық тұрғыдан жүргізуге әкеліп соғады. Берілген білімді сіңірген студент сол сала бойынша ғылыми-жобалық жобаны өзі жасап, толыққанды жүзеге асыруға қол жеткізу үшін, ең алдымен, ғылыми жетекші-оқытушының ғылыми сала бойынша үстемақысын анықтау қажет. Көбінесе, бұл мәселенің бір орында тұрып қалуы, осы бағыт бойынша төленетін үстемақының төмендігі немесе негізгі жалақыға біріктірілуінде.

Оқытушылар негізгі жалақысын алады. Ол жалақы жүктемесіне ең біріншіден, оқу-әдістемелік жұмыс кіреді. Оқытушы дәрісін оқиды, тәжірибелік және семинарлық сабақтарын өткізеді, қосымша оқу жүктемелерін өтейді. Бұл тек штаттағы оқытушылар емес, сағаттық және қосымша жұмыс ретінде сабақ беретін оқытушыларға да қатысты.

Оқу жүктемесіне берілген, студенттің ғылыми жұмыспен айналысуына тікелей әсер ететін студенттің өзіндік жұмысы (СӨЖ) және студенттің оқытушымен өзіндік жұмысы (СОӨЖ) жүктемесінің төлемдері өте «нәзік» сұрақтар қатарында. Әр ЖОО бұл сағаттарға төлемді өз жүктемесі мен өз деңгейіне қарай жүргізеді, ал кейбір ЖОО-да мүлде төлем жасалынбайды. Сондықтан да, СӨЖ және СОӨЖ сабақтарының өткізілуі формальды түрде қалады. Студенттер дәріс тыңдап, семинар сабақтарында берілген тапсырманы айтып берсе болды. Ал одан ары қосымша ізденіп, өздері қызығатын тақырыптарды тереңдетіп қарастыруға, зерттеуге мүмкіндік берілмейді, талап етілмейді. Ал, талап етілмесе студенттер тарапынан өзіндік жұмыс жасауға ешқандай құлқы жоқ. Сондықтан да, ең алдымен осы СӨЖ және СОӨЖ жүктемесінің басын толық ашып алу керек.

Осыдан келіп, жүктемеде бар бірақ «есепке» кірмейтін ғылыми жұмыс «тегін жұмыс» сияқты қабылданады. Ғылыми төлемнің алатын жалпы жалақыға біріктіріліп жіберуі көптеген ізденуге құлшынысы бар жас оқытушылардың қолын байлайды. Оның үстіне, оқу-әдістемелік жұмыстардағы жиі өзгерістер, қағазбастылық, жоспар жасау, есеп өткізу, бұл ғылыми жұмыспен айналысуға толыққанды мүмкіндік бермейді. Сондықтан да, қағазбасты оқытушының ғылыми салада жеткен бар жетістігі тек жылына бір-екі мақаламен немесе оқу-әдістемелік құрал жазумен шектеледі. Жазылған мақаланың көбі, тек мақала санын көбейту мақсатында жазылғандықтан ғылыми маңыздылығы өте төмен болып келеді. Тағы бір ерекшелік, жазылған мақалалар көбіне жаттанды бағытта жазылып, яғни бұрыннан келе жатқан, оқытушы өздері зерттеп жүрген тақырыптарды әртүрлі бағытта беру үдерісі қолға алынған.

Қалай дұрыс жолға қоюға болады? Біздің тарапымыздан ұсынысымыз, қазіргі кезде Білім және ғылым министрлігі қолдауымен оқытушының «тікелей қатынас» сағаттарын азайтып, студенттерге көбірек еркіндік беріп, семинар сағаттарының қатарында СӨЖ, СОӨЖ сағаттарына көбірек көңіл бөлу қажет. Студенттерге еркіндік беру арқылы, «қадағалап оқытудан» «өзіндік іздену» үдерісіне көшеміз. Яғни, әлі күнге дейін біз өз студенттерімізді мектептің оқушылары секілді қадағалап оқыту үдерісінен шығып кете алмай жүрміз.

Сонымен, «тікелей қатынас» сағаттарының азайып, студенттік өзіндік жұмыстары көбейсе, әр студент әр сабақ бойынша өзі қызығатын тақырыптарды ізденіп, зерттесе, тереңдеп қарастырса және оқытушыға сапалы түрде қорғап берсе, сол пән бойынша белгілі бір нәтижеге қол жеткізер едік. Екіншіден, осы сағаттарға (СӨЖ, СОӨЖ) толыққанды төлем жүргізе отырып, бір оқытушының екі-үш жерде жұмыс жасауына жол бермес едік. Бір орында тұрақты жұмыс жасап, көңілі басқаға бөлінбейтін оқытушылардың жетістігі жоғары болатынына сенімдіміз.

Қалай қол жеткізуге болады? Біздің ойымызша, ҚР Білім және ғылым министрлігі оқу-жұмыс жаспарына тұрақты түрде дәрістік, семинар, тәжірибелік сағаттармен қатар, ғылыми-зерттеулік сағаттарды енгізсе деген ұсыныс бар.

Яғни, әр оқытушының оқу жүктемесінің белгілі-бір бөлігі ғылыми жұмыспен байланысты болады және ол тікелей дәрісханада өтеді. Ол зерттеу жұмысы тікелей оқу жүктемесіне енгізіледі, ал ол сағат барысында оқытушы өз сабағы бойынша бір немесе екі тақырыпты алып, студенттерге ғылыми жұмысты жазу үлгілерімен таныстырып, тақырыптар беріп, ғылыми стильде жазылуын қадағалап, студенттердің өзіндік ізденуіне көбірек мүмкіндік жасау қажет.

Ғылыми-зерттеушілік «тікелей байланыс» сағаты академиялық топтағы студенттер саны мен пән кредиттеріне сай жасалу қажет. Мысалға, 15 тақырыптық дәріс болса, соның 10 тақырыбы – семинарлық/тәжірибелік сағат, қалған 5 сағаты – ғылыми-зерттеулік сағаттар болу керек. Қазіргі кезде, бұл сағаттар тек 4-ші немесе бітіруші курстарда ғана қарастырылған және оның өзі «белсенді сағаттардың» қатарына жатпайды. Егер, әр сабақ бойынша немесе арнайы пәндер бойынша студентті 4 жыл бойы осы бағытта үйретсе, 4 курсқа немесе бітіруші курсқа келген студент ғылыми жұмыстың қыр-сырын толыққанды меңгеріп келеді. Тіпті бакалавр мамандығында жүріп өз бітіру жұмысының тақырыбына байланысты мақала жазып, ғылыми басылымдарда шығаруға мүмкіндік алады [4, 59 б].

Бұл қандай мәселені шешуге көмектеседі? Біріншіден, сапалы мамандардың дайындығын жүйелеу, екіншіден, болашақ ғылыми жобамен айналысатын жастардың санын көбейту және ең бастысы «сатылатын бітіру жұмыстары (диплом)» санын азайту.

Осы жерде, көптеген студенттердің арасында жүргізген сауалнама нәтижесіне көз жүгіртсек. «Өздеріңіздің бітіру жұмыстарыңызды (диплом) өздеріңіз жазуға не кедергі келтіреді?» сұрағына 70 пайыздан

астам студенттер «қиын, сілтеме деген не, кітаптарды табу қиын, ғылыми стиль дегенді түсінбейміз, кітапханаға барып көрмедік» деген сөздерді келтірген. Яғни, олар ғылыми стильді білмейді мен кітапты кітапханадан дұрыс іздеп, картотекамен жұмыс жасауға қиналады. Бұндай дағдыны тек магистратураға түскенде ғана үйрене бастайды, бірақ, ерте кезден қалыптасқан дағды болмағандықтан сапалы магистрлік жұмыстың шығуы да екіталай. Осы жерден келіп магистрлік жұмысты «сатып алу» үдерісі басталады.

Ғылыми жұмыстардың әдіс-тәсілін түсінбеу осындай мәселелердің шығуына әкеп соғады. Сондықтан да, егер әр пән бойынша немесе арнайы пәндер бойынша ғылыми «белсенді, тікелей қатынасты» сағаттарды енгізу қиыншылық тудырса, онда «Ғылыми зерттеулер негізі», «Ғылыми зерттеулердің әдіс-тәсілдері» бағытындағы арнайы пәндерді енгізуге болады. Осы сабақтар арқылы, студенттердің ең аз дегенде 50 пайыздан жоғары бөлігі қарапайым ғылыми стиль заңдарын біліп шығуға мүмкіндік алады.

Жоғарғы оқу орнына келген студенттердің 80 пайызы жаңа нәрсе іздеп келеді. «Жаңа өмір белесі, ересек кезеңге өттік, өзімізге мол мүмкіншілік беріледі» деген үмітпен келген студенттерді қайтадан мектептегі секілді «белсенді сағаттардың» және «қадағалап күнделікті оқыту» шеңберіне енгізсек, студенттердің оқуға деген ықыласын төмендетуіміз мүмкін.

Жеке тапсырма беріп, орындауын қадағалап, тіпті керемет жазылған мақалаларды жариялау арқылы әр студенттің жеке тұлға екенін, ерекше адам екенін, басқалардан өзгешелігін көрсете аламыз. Ал, ол өз кезегінде студенттің мотивация алуына әкеледі.

Нәтижесінде, біріншіден, студенттер ғылыми стильге үйренеді, екіншіден, студенттер оқытушымен ғылыми байланысы күшейеді, үшіншіден, оқытушылар тек мақала жазып қана қоймай, студенттерді үйрете жүріп, өздері ғылыми жұмыс үдерісін ұмытпай, ғылыми жұмысқа кеңінен араласып отырады. Оның үстіне, оқытушылар да өз жылдық жоспарындағы ғылыми жұмыстардың жүктемесін орындауға мүмкіндік алады.

Бұл жүйеге көшу қандай нәтижелерге әкеледі? Бұл сұраққа жауап беру үшін ең алдымен, неге біздің студенттер «дайын нәрсеге әуес?» деген сұраққа жауап іздеу қажет.

Кеңес өкіметі кезінде, біздің ата-аналарымыз бен аға-әкпелеріміз «дайын материалды» пайдаланып үйренген. Неге өкімет дайын материалды берді? Себебі, Идеологияға сай жазылған кітаптар мен оқулықтар ғана студенттерге, оқышыларға берілу керек болды.

Кеңес өкіметіне, «артық» ойлайтын, «өзгеше» ойлайтын, кез-келген фактіге сыни қарайтын, өзіндік сараптама жасайтын адамдар қажет емес еді. Сондықтан да, мектепте «қадағаланып» оқытылған бала ЖОО келгенде сол «қадағалауда» болады. Оның үстіне, оқытушылардың көпшілігі сол жүйеден өткен соң, болашақ сабақ беру тәсілдерінде сол шеңберден шығып кете алмайды. Ол қазіргі кезде анық байқалып жүр.

Атап айтсақ, шетелдік ЖОО білім алып келген немесе сабақ берген, тәжірибеден өткен ЖОО оқытушыларының сабақтары дәстүрлі сабақтардан өзгеше болады. Оны студенттерде анық байқайды. Сондықтан да, келесі ұрпақтың «даярға мейрамы» болмай, толыққанды ізденіп, өзі үшін оқып, өзі үшін білім алу ынтасын қалыптастыру үшін СӨЖ, СОӨЖ сабақтарының форматын өзгерту керек немесе арнайы пәндерді енгізу керек.

Тағы бір үлкен мәселе, мектептің дайындығының нашарлығы. ҰБТ өту шегі мен грантқа өтудің шектік ұпайының төмендігі, дайындығы аз балалардың ЖОО түсуіне мүмкіндік беріп, оқытушыларға қиыншылық тудырады. Мектепте оқымаған баланы қайтадан тәрбиелеп, ғылыми жұмысқа ынталандыру былай тұрсын, қарапайым сабақтарға қатыстыру, «қадағалау» оқытушыларға қосымша ауыртпашылық түсіреді. Оның үстіне жыл сайын мемлекеттік тапсырыстың (грант) ұлғаюы шектік ұпайдың ұлғаюына емес, одан ары төмендеуіне әкеліп соғуда.

Жаңа форматтағы ҰБТ қазіргі кезде өзіндік жемісін беруі мүмкін. Атап айтсақ, біріншіден, кез-келген оқушының мүмкіндіктері бірдей болады. «Таныс» көмегімен артық ұпай алу деген түсінік азаяды. Екіншіден, әрине жемқорлықты азайтады. Үшіншіден, әр оқушының мұғаліммен қатынасы ешқандай рөл ойнамайды. Егер мұғалім немесе оқытушыға «ұнамайтын» оқушылар өз білімін тәуелсіз алаңшада көрсетуге мүмкіндік алады.

Демек, қазақстандық қоғамды трансформациялау үдерістерін түсіну мемлекет алдында Қазақстан Республикасының ғылыми-техникалық саясатын қалыптастырудың өте өзекті міндетін қояды, оны зерттеу үшін Қазақстан Республикасының Ғылым және жоғары білім беру жүйесін реформалау үдерістерін зерделеу маңызды болып табылады. Білім және ғылым жүйесін реформалау өтпелі қоғамдар үшін мүлдем жаңа құбылыс емес екенін атап өткен жөн. Мұндай үдерістер үнемі болып тұрады және эволюциялық дамуды, білім берудің, ғылым мен техниканың бүкіл жүйесінің даму және жетілдіру динамикасын көрсетеді.

ПАЙДАЛАНЫЛҒАН ӘДЕБИЕТТЕР

1. Башмаков М.И., Поздняков С.Н., Резник Н.А. Классификация обучающихся сред // Школьные технологии, 2000, №2, с.135–146. (<https://elibrary.ru/contents.asp?titleid=9258>)
2. Топоров В.Н. Пространство и текст// Из работ московского семиотического круга. – М., 1997, с. 455–516. (https://rusneb.ru/catalog/000199_000009_001775334/)
3. Зинченко В.П. Дистанционное образование: к постановке проблемы// Педагогика, 2000, №2. с. 23–34. (<https://elibrary.ru/contents.asp?titleid=7934>)
4. Марача В.Г. Образовательное пространство-время, освоение интеллектуальных функций и образовательные институты в контексте индивидуализации// Школа и открытое образование: Концепции и практики индивидуализации/ Орв. ред. А.О. Зоткин, И.Д. Проскуряковская. – Томск, 2000. с.53–73. (https://www.researchgate.net/publication/338477840_Образовательное_пространство-время_освоение_интеллектуальных_функций_и_образовательные_институты_в_контексте_индивидуализации_образования)

REFERENCES

1. Bashmakov M.I., Pozdnjakov S.N., Reznik N.A. Klassifikacija obuchajushhih sred // Shkol'nye tehnologii, 2000, №2, s.135–146. (<https://elibrary.ru/contents.asp?titleid=9258>)
2. Toporov V.N. Prostranstvo i tekst// Iz работ moskovskogo semioticheskogo kruga. – M., 1997, s.455–516. (https://rusneb.ru/catalog/000199_000009_001775334/)
3. Zinchenko V.P. Distancionnoe obrazovanie: k postanovke problemy// Pedagogika, 2000, №2. s.23–34. (<https://elibrary.ru/contents.asp?titleid=7934>)
4. Maracha V.G. Obrazovatel'noe prostranstvo-vremja, osvoenie intellektual'nyh funkcij i obrazovatel'nye instituty v kontekste individualizacii// Shkola i otkrytoe obrazovanie: Konceptii i praktiki individualizacii/ Orv. red. A.O. Zotkin, I.D. Proskurjakovskaja. – Tomsk, 2000. s.53–73. (https://www.researchgate.net/publication/338477840_Образовательное_пространство-время_освоение_интеллектуальных_функций_и_образовательные_институты_в_контексте_индивидуализации_образования)

ASHIRBAYEV GALYMZHAN KOZHAKHATOVICH

Candidate of Technical Sciences,
Associate Professor
Director of the Institute «Automation and Telecommunications» of the Academy of Logistics and Transport;
050012, Almaty, Shevchenko str., 97,
+77019599395
Email: g.ashirbaev@alt.edu.kz

ҒАЛЫМЖАН ҚОЖАХАТҰЛЫ ӘШІРБАЕВ

Техника ғылымдарының кандидаты, доцент
Логистика және келік академиясы
«Автоматтандыру және телекоммуникациялар» институтының директоры;
050012, Алматы, Шевченко көшесі 97 үй,
+77019599395
Email: g.ashirbaev@alt.edu.kz

АШИРБАЕВ ГАЛЫМЖАН КОЖАХАТОВИЧ

Кандидат технических наук, доцент
Директор Института «Автоматизация и телекоммуникации» Академии логистики и транспорта;
050012, Алматы, ул. Шевченко, д. 97,
+77019599395
Email: g.ashirbaev@alt.edu.kz

AKYLBЕК BEDELKHANOVICH SARSENБAYEV

Candidate of Historical Sciences,
Associate Professor,
Head of the «Rukhani Zhangyru-ALT» project office;
97 Shevchenko str., Almaty, 050012,
+7 775 974 9377
Email: a.sarsenbaev@alt.edu.kz

АҚЫЛБЕК БЕДЕЛХАНҰЛЫ САРСЕНБАЕВ

Тарих ғылымдарының кандидаты, доцент,
«Рухани жаңғыру-ЛКА» жобалық кеңсе жетекшісі;
050012, Алматы, Шевченко көшесі 97 үй,
+7 775 974 9377
Email: a.sarsenbaev@alt.edu.kz

САРСЕНБАЕВ АҚЫЛБЕК БЕДЕЛХАНОВИЧ

Кандидат исторических наук, доцент,
руководитель проектного офиса
«Рухани жаңғыру-АЛТ»;
050012, Алматы, ул. Шевченко, д. 97,
+7 775 974 9377
Email: a.sarsenbaev@alt.edu.kz

GALIYA KARIMOVA
Senior teacher,
Docent of IAB,
Republic of Kazakhstan

Ғ.И. КАРИМОВА
Аға оқушы,
ХБУ доценті,
Қазақстан Республикасы

КАРИМОВА Г.И.
Старший преподаватель,
доцент МАБ,
Республика Казахстан

TEACHING PROFESSIONALLY-ORIENTED FOREIGN LANGUAGE IN THE ONLINE FORMAT (CASE STUDY)

КӘСІБИ-БАҒЫТТАЛҒАН ШЕТ ТІЛІН КУРСЫН ОНЛАЙН ОҚЫТУ

ПРЕПОДАВАНИЕ ПРОФЕССИОНАЛЬНО-ОРИЕНТИРОВАННОГО ИНОСТРАННОГО ЯЗЫКА В ОНЛАЙН ФОРМАТЕ

In the article, the author shares his experience in teaching Professionally-oriented foreign language course in the online format at the Almaty Management University. Techniques and strategies for teaching language in a distance mode are presented. It also discusses the advantages and disadvantages of online teaching. The platform and interactive materials used in teaching professional English are described in detail.

Key words: *professionally oriented language; online format; platform; interactive training.*

Мақалада автор Халықаралық Бизнес Академиясында кәсіби бағдарланған шет тілін онлайн форматта оқыту тәжірибесімен бөліседі. Қашықтықтан оқыту режимінде тілді оқытудың әдістері мен стратегиялары келтірілген. Сондай-ақ, онлайн оқытудың артықшылықтары мен кемшіліктері туралы айтылады. Кәсіби ағылшын тілін оқытуда қолданылатын платформа мен интерактивті материалдар егжей-тегжейлі сипатталған.

Түйінді сөздер: *Кәсіби-бағытталған тіл; онлайн формат; платформа; интерактивті оқыту.*

В статье автор делится опытом преподавания профессионально-ориентированного иностранного языка в онлайн формате в Алматинском Университете Менеджмента. Приводятся техники и стратегии преподавания языка в дистанционном режиме. Также рассказывается о преимуществах и недостатках онлайн преподавания. Подробно описывается платформа и интерактивные материалы, используемые в преподавании профессионального английского языка.

Ключевые слова: *профессионально-ориентированный язык; онлайн формат; платформа; интерактивное обучение.*

The upgrowth of globalization and the pandemic that the world is faced with today have affected all spheres of humanity activities – economy of countries, businesses, careers, education, social life, etc.

The unexpected forced total transition to online education universally made teachers be concerned about the specificity of teaching certain disciplines online as well as the efficiency of online education in general. A lot of issues related to the online education and being discussed among academic community at online conferences and webinars nowadays are of great interest and importance for everyone. Among them are the following:

- Alternative teaching and learning – online, blended, hybrid, and socially distanced classrooms.
- Online teaching solutions and practices (creating memorable learning experiences)
- Generating students' engagement into the learning process (tailoring engagement strategies to online and offline contexts)
- Motivating students to achieve results (motivation as the driving force behind learning)
 - Motivation at workplace
 - How managers can support teachers and parents in this ever-changing world
 - Low-tech approach to teaching online
 - Strategies and ideas for the secondary and adult classroom
 - Student wellbeing
 - Opportunities of teaching online versus limitations, and others.

On the whole, online education, unless used before the pandemic in safe environment as part of distant education for some groups of students, creates problems both for students and teachers in everything related to the academic process, i.e. organization of the process, technical support for it, attitudes, approach, morale including motivation, self-discipline, engagement in the academic process and resistance to different types of stress involving one caused by being disoriented and even frustrated while dealing with technological devices and platforms every moment at the lesson, which, in turn, has been rather difficult for the majority of teachers and students during the pandemic.

The Almaty Management University teachers, along with their colleagues around the world, also endured the hardships of the forced online education at the beginning of the pandemic period, and the academic process was not so simple, but by and by all the parties get used to the situation looking for solutions and trying to continue their work as efficiently as they could....

During the quarantine period we all have acquired valuable experience in online teaching and learning and taken a big step forward towards the introduction of innovative teaching methods using modern technologies and different platforms. The current situation requires from us to design our programs to be the most effective and beneficial for students; and at the same time to create independent learners who are able to take responsibility for their learning situation.

In the article, is described the experience of working online with 3rd year students using the JetClass platform (Russia) while teaching Professionally-oriented foreign language course. The course has been designed for undergraduate students to develop key skills in Professional English of Management and Business-related major disciplines (level –Upper-Intermediate and above) forming communicative competences of students in some spheres of business environment (*Management styles, Work and motivation, Risk management, and others*).

Although the focus of the program is on the formation of speaking and writing skills and the use of language in a meaningful and authentic business context, the grammar is also a key element of each unit, ensuring students' attention to the accuracy and clarity of their statements.

We worked with 3rd year students for one academic year since September 2020 till May 2021, four groups in the fall semester and two groups in the spring semester stream. We were provided with electronic textbooks The Business English of the Upper-Intermediate and Advanced levels.

For us, this was the first experience of working with students in this format, both from a technical and methodological points of view. The experience turned out to be mainly positive. Below are given the main advantageous points of the components of the course in more detail.

1. The platform interface is easy to navigate and interact with the program. All the information addressing characters are provided and easily accessible. There is a guide for using the program in two languages.

2. The textbooks contain interesting and varied materials presented in a realistic context with references to real-life companies and organizations. The business communication skills' consolidation section, represented in high quality audio and video materials with recordings below, provides students with a variety of phrases that can be used immediately, both in class and in daily work practice.

3. In general, the language materials are more than enough, there is plenty of them to choose from. Considering the fact that in our language groups we have students of various specialties (managers and marketers, financiers, logisticians, IT specialists, and others), the variety of topics on different areas of business is valuable.

4. The construction of lessons (units) also turned out to be logical and expedient for effective work, although at first, this format seemed ineffective to us. Nevertheless, the structure of the unit allows students to conduct preliminary research on the topic of the lesson and prepares them for the successful perception of a new theme.

5. In addition to rich and interesting vocabulary in various areas of business, the compilers of the course gave not only special terminology, but also idiomatic expressions and phrases related to business.

6. There are many types of exercises to consolidate lexical material and grammatical structures. Some exercises include the Russian translation of words and word combinations that needs to be correlated with a term or phrase in English. We find it useful for students. (This is not the case in foreign textbooks).

7. Every unit of the e-book ends with a test section containing tasks on Writing and Speaking for assessing productive skills acquired by students during the course, *for example, students are asked to write an information letter about the company for potential customers; playing the role of a logistics specialist, explain the customer why their cargo has been sent to a different destination, etc.* To sum it up, test materials of the course book,

are interesting, understandable, based on the material covered, related to the professional field in which students are going to work in the future. They train and consolidate certain professional skills for future activities of students.

8. In general, working with e-books on the JetSpeak platform gave us an opportunity to try a modern and beneficial for all of us format of education.

However, we have come across certain difficulties while covering the academic program, either related to the technologies or the course itself.

As for the technological side of the educational process, the most often problems included power cut, the lack of the Internet connection both in Almaty and other towns, especially at students living in remote areas of the country.

Another important factor that affected the educational process negatively slowing it down, was the technical illiteracy of teachers and students. To the credit of the university, our IT department together with the faculty specialists organized and ran short courses on the introduction of platforms and applications for teachers and students which were of great support for the academic process.

As far as the academic process is concerned, the process of regulating and adapting it to the conditions of offline learning was much more difficult and took a lot of time and effort from each party involved in it.

Due to the inability to physically attend the lesson, teachers had to develop fundamentally new engagement strategies to attract student interest in the topics discussed at the lesson. A student-centered approach focused on obtaining problem-solving and thinking skills of students. The emphasis was made on creative learning process and learning environment that could make it easier for students to analyze and reflect upon the process of learning and realizing the results they have achieved.

The students of the Professionally oriented course were expected to do all home assignments on a weekly basis, to work hard and be independent in learning and thinking critically. The continuous assessment on the part of the teacher encouraged them to be responsible for fulfilling the tasks regularly and meeting the deadlines.

On the other hand, the course was delivered to young adults with good proficiency level in English (High-Intermediate and above) who were interested enough to participate closely in the professional course study, and the majority of them were used to working independently and achieving good results in their learning.

Different types of work were used at webinars, among them:

- Mini-Presentations: prepared and presented by a student or a team on the given topics for each unit of the Course Book. Students were expected to use the key vocabulary of the unit and the elements of effective presentation, and do some research by comparing and contrasting information of professional character from different sources.

- Vocabulary tests: on the given topics from their Course Book. Students' knowledge of terminology is being checked in class.

- Role playing and discussions: on the material of the Course book.

- Working in groups/teams and individually.

The course learning outcomes are impressive enough and allow us to state the effectiveness of the course in general. Students have gained basic knowledge in English in different areas of business such as management and marketing, finance, catering services, public relations, IT and technical support, logistics. They acquired practical skills which will let them survive in business environment in future providing they maintain and develop them further. Below are given some practical skills students have acquired during the course.

Practical Skills and Competences, Speaking

Students are able to:

- Run a meeting as a chairperson, introduce the topic and the agenda of the meeting; ask for the opinion of the participants giving them the floor; summarize the results and agreements achieved at the meeting

- Discuss the candidates for a position in a company focusing on their strengths and weaknesses, as well as their personalities to make the right choice as Head of the department

- Make a well-structured Power Point presentation about the company/start up using the tools for linking ideas and the techniques for attracting the attention of the audience

- Negotiate a deal with a partner company on the phone discussing the price, quantity and payment terms

- Conducting/participating in a job interview answering different questions related to their area of business and working experience

- Speak about risks the company may face dividing them into 4 categories: political, economic, social and cultural, technological (PEST).

Practical Skills and Competences, Writing

Students are able to:

- Describe a management style used in a company; express their satisfaction/dissatisfaction with working conditions and suggest the ways to improve them talking about openness of the management, decision-making process, authority and responsibility delegation, control and assessment, etc.)

- Write an informational letter about the company to send to prospective customers describing company's products, achievements and recent developments.

- Write impressive CV and cover letter including personal information, working experience/ responsibilities, skills, recent accomplishments, etc.

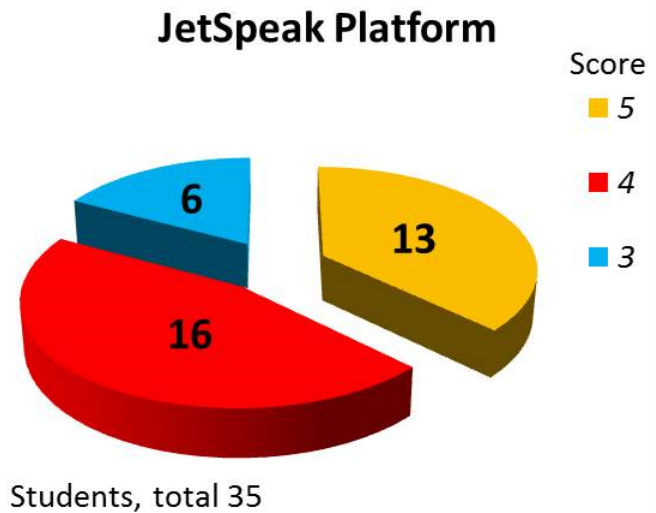
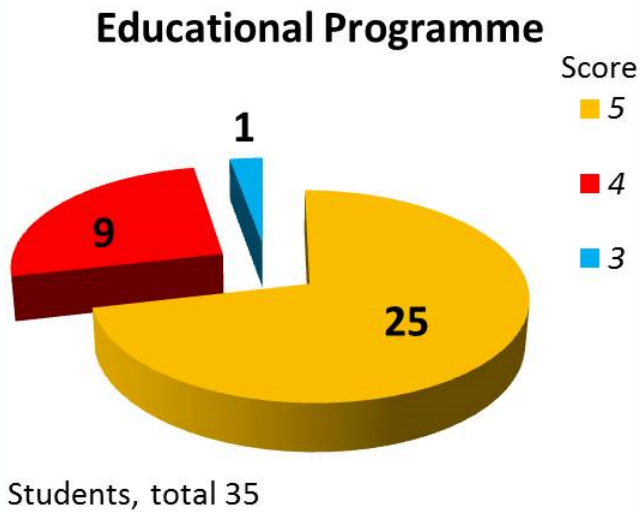
- Write about how information technologies change their company's business; compare their business without using IT and with.

- Write a letter to their partner to make a proposal/counter proposal discussing the payment terms and/or asking for a discount.

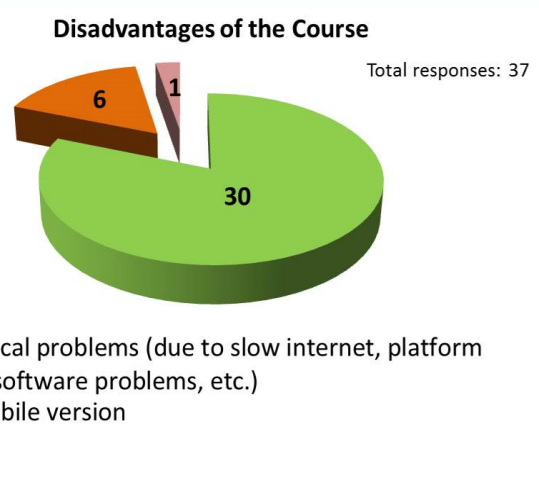
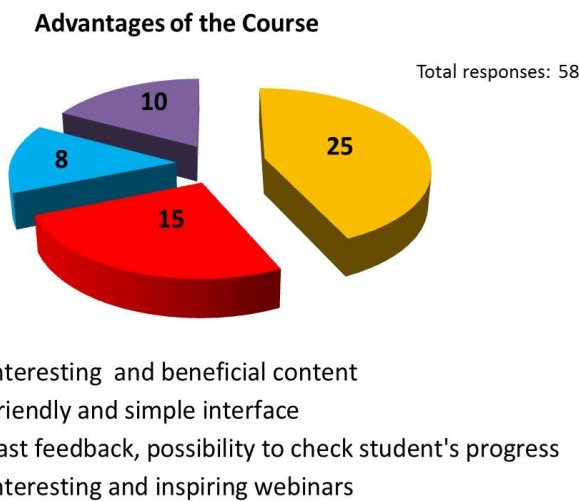
- Write a message to a shipping company applying for information and rate quotation

- Make up SWOT/PEST analyses for a company

Here are the results of the survey conducted in the Professionally-oriented English language group of students on their experience of language learning using the JetSpeak platform.

Pie chart 1. Comparative Assessment Chart: students' opinion of the Educational programme and the JetSpeak platform, grouped by score.

18

1) The Coursebook Upper Intermediate Business materials on the JetSpeak platform
https://ds-projects.jetclass.ru/learn/courses/103/units/707?block_id=3935&exercise_id=19066

GALIYA ISMAKOVNA KARIMOVA
 Senior teacher,
 Docent of IAB
 Almaty Management University
 050060, Republic of Kazakhstan, Almaty,
 Rozybakiev Street, 275, Apt.4
 +7701 125 6177
Email: g.karimova@almau.edu.kz

ҒАЛИЯ ИСМАҚ ҚЫЗЫ КАРИМОВА
 Аға оқушысы,
 ХБУ доценті
 Алматы Менеджмент Университеті
 050060, Қазақстан Республикасы,
 Алматы, Розыбакиев к-сі, 275 үй, 4 пәтер
 +7701 125 6177
Email: g.karimova@almau.edu.kz

КАРИМОВА ГАЛИЯ ИСМАКОВНА
 Старший преподаватель,
 доцент МАБ
 Алматы Менеджмент Университет
 050060, Республика Казахстан, Алматы,
 ул. Розыбакиева, дом 275, кв. 4
 +7701 125 6177
Email: g.karimova@almau.edu.kz

УДК 8.81-13
ГРНТИ/МРНТИ 16.31.51

NAGIMA YESIMKHANOVA
Ph.D., Associate Professor,
Republic of Kazakhstan

Н.А. ЕСІМХАНОВА
П.ғ.к., доцент,
Қазақстан Республикасы

ЕСИМХАНОВА Н.А.
К.п.н., доцент,
Республика Казахстан

ON THE EFFECTIVENESS OF USING INTERACTIVE METHODS IN THE EDUCATIONAL PROCESS

БІЛІМ БЕРУ ПРОЦЕСІНДЕ ИНТЕРАКТИВТІ ӘДІСТЕРДІ ҚОЛДАНУДЫҢ ТИІМДІЛІГІ ТУРАЛЫ

ОБ ЭФФЕКТИВНОСТИ ИСПОЛЬЗОВАНИЯ ИНТЕРАКТИВНЫХ МЕТОДОВ В ОБРАЗОВАТЕЛЬНОМ ПРОЦЕССЕ

ZHURARKUL AULBEKOVA
Ph.D., Associate Professor,
Republic of Kazakhstan

Ж.С. АУЛЬБЕКОВА
Ф.ғ.к., доцент,
Қазақстан Республикасы

АУЛЬБЕКОВА Ж.С.
К.ф.н., доцент,
Республика Казахстан

The article is devoted to the use of interactive methods in the educational process. In the aspect of teaching professional Russian, the solution of this problem involves the development of professionally oriented speech of students, necessary for the effective implementation of professional activities. The paper considers interactive methods aimed at activating the independent cognitive activity of students, the formation of professional competence of future specialists: the method of projects, the method of cases, business game, educational discussion.

Keywords: *innovation, education, interactive methods, activity, learning outcomes.*

Мақала оқу процесінде интерактивті әдістерді қолдану мәселесіне арналған. Кәсіби орыс тілін оқыту аспектісінде бұл мәселені шешу кәсіби қызметті тиімді жүзеге асыру үшін қажет студенттердің кәсіби бағытталған сөйлеуін дамытуды қамтиды. Жұмыста интерактивті әдістер қарастырылады, олар білім алушылардың өзіндік танымдық қызметін жандандыруға, болашақ мамандардың кәсіби құзыреттілігін қалыптастыруға бағытталған: жоба әдісі, кейс әдісі, іскерлік ойын, оқу дискуссиясы.

Түйінді сөздер: *инновациялар, білім беру, интерактивті әдістер, қызмет, оқыту нәтижелері.*

Статья посвящена вопросу использования интерактивных методов в учебном процессе. В аспекте преподавания профессионального русского языка решение данной задачи предполагает развитие профессионально ориентированной речи обучающихся, необходимой для эффективного осуществления профессиональной деятельности. В работе рассматриваются интерактивные методы, направлены на активизацию самостоятельной познавательной деятельности обучающихся, формирование профессиональной компетенции будущих специалистов: метод проектов, метод кейсов, деловая игра, учебная дискуссия.

Ключевые слова: *инновации, образование, интерактивные методы, деятельность, результаты обучения.*

RAUSHAN BAITENOVA
Senior Lecturer,
Republic of Kazakhstan

Р.М. БАЙТЕНОВА
Аға оқытушы,
Қазақстан Республикасы

Р.М. БАЙТЕНОВА
Старший преподаватель,
Республика Казахстан

Одной из актуальных задач высшего образования была и остается повышение качества профессиональной подготовки будущих специалистов высшей квалификации. В связи с этим особую актуальность приобретают вопросы использования инновационных технологий в совершенствовании профессиональной направленности обучения.

В аспекте преподавания профессионального русского языка решение данной задачи предполагает, в первую очередь, развитие профессионально ориентированной речи обучающихся, необходимой для эффективного осуществления профессиональной деятельности. Согласно программе, студенты должны свободно читать и понимать научную литературу, уметь пользоваться общенаучной литературой, вести беседу на профессиональную тему. Развитие профессиональной речи невозможно без усвоения непосредственно относящейся к избранной профессии обучающихся узкоспециальной лексики и умения использовать ее в построении профессионально ориентированной научной речи. Важным аспектом, является именно то, что высокая степень осознания жизненных и профессиональных ценностей, а также умение осуществить их отбор и оценку на основе концептуальной личностной модели обеспечивают необходимый уровень осуществления различных видов деятельности [1]. Согласимся с мнением В. А. Сластениной, что аксиологический подход в системе вузовской профессиональной подготовки ориентирует именно на развитие творческого потенциала личности студента, зависимости духовного богатства, а также ценностных ориентиров его личности и деятельности [2].

Согласно пунктам 35 и 36 ГОСО высшего образования дескрипторы должны отражать результаты обучения, характеризующие способности студентов, в том числе:

- применять знания и понимания на профессиональном уровне, формулировать аргументы и решать проблемы изучаемой области;
- осуществлять сбор и интерпретацию информации для формирования суждений с учетом социальных, этических и научных соображений;

- применять теоретические и практические знания для решения учебно-практических и профессиональных задач в изучаемой области.

Эффективному достижению вышеуказанных результатов обучения способствуют инновационные технологии обучения. Инновационные образовательные технологии представляют собой целенаправленное, осмысленное изменение педагогической деятельности и управления этой деятельностью посредством разработки и введения в образовательный процесс нового содержания обучения, воспитания, управления; новых способов работы, новых средств, организационных форм. Использование инновационных технологий предполагает, в первую очередь, применение активных и интерактивных методов обучения. Понятия «интерактивность» при трактовке связывается с активным участием обучающегося в процессе обучения, высокой мотивацией, полным личностно-эмоциональным включением всех субъектов образовательного процесса в продуктивную совместную деятельность и общение, опорой обучения на опыт обучающегося, актуализацией полученных знаний, взаимодействием учащихся с преподавателем, друг с другом и с учебным окружением» [3, 103]. В этом – проявление деятельностного подхода, когда обучающиеся получают знания в процессе деятельности. Другими словами, использование интерактивных методов обучения означает кардинальное, по сравнению с традиционными, изменение роли обучающего и обучаемых, когда преподаватель выступает не в роли информатора, а в роли менеджера, модератора, студенты же выступают не как объект воздействия, а как субъект взаимодействия.

Инновационные технологии как принципиально новые активные и интерактивные методы взаимодействия преподавателей и обучающихся могут быть широко использованы на занятиях профессионального русского языка. В данной статье рассматриваются интерактивные методы обучения, мотивирующие обучающихся к самостоятельному, инициативному и творческому освоению учебного материала в

процессе познавательной деятельности: метод проектов, метод кейсов, ролевая и деловая игра, учебная дискуссия.

Рассмотрим метод проектов, в процессе применения которого преподаватель выступает в роли консультанта, студент - активного исследователя, что позволяет сочетать коллективное и индивидуальное в учебном процессе. Проектный метод представляет собой самостоятельную исследовательскую работу студентов, состоящую из следующих этапов:

- выбор темы проекта;
- работа с разными источниками;
- выбор формы предъявления проекта;
- работа над проектом;
- оформление результатов;
- презентация проекта;
- подведение итогов.

Это может быть информационный, исследовательский или творческий проект. Информационный проект направлен на сбор информации о каком-либо объекте или явлении с последующим анализом, обобщением и представлением его результатов. Исследовательский проект является более сложным, чем **информационный**: предполагает научное исследование. Творческий проект требует нетрадиционного, креативного подхода к решению определенной проблемы. В проектах используется хорошо продуманная структура письменной работы, обозначаются цели, актуальность предмета исследования. Они подчинены логике исследования, в котором обозначается проблема, ставятся задачи, определяется метод исследования, указываются источники информации, выдвигаются гипотезы решения проблемы, указываются результаты и предъявляются выводы. При защите проекта может быть использована программа Power Point. Во время презентации любой студент может задать интересующий его вопрос.

Любой из видов проектов (информационный, исследовательский, творческий) в конечном итоге должен быть ориентирован как на возможность его практической реализации, так и его способность решить поставленную в рамках текущего исследования проблему. Таким образом, метод проект нацелен на формирование интеллектуальных умений,

навыков исследовательской деятельности, креативного мышления. Разработка проекта, его защита предполагают владение целой совокупностью интеллектуальных умений, в первую очередь тех, что касаются умений работы с текстом, с информацией. Необходимо уметь отыскать нужную информацию в контексте поставленной задачи, провести ее анализ, выделить главные мысли, идеи, сопоставить с теми, что были знакомы ранее, сделать нужные выводы для решения обсуждаемой проблемы, оценить достоверность той или иной информации.

Рассмотрим организацию конкурса проектов на тему «Экологически чистый городской конгломерат будущего» среди студентов образовательной программы 6В05210-Экология при прохождении темы «Экологические проблемы окружающей среды». Заранее каждому из участников необходимо подготовить свой проект, каким он представляет себе экологическую безопасность мегаполисов будущего. При подготовке могут быть использованы Интернет-ресурсы, материалы научно-популярных изданий. Проект можно нарисовать, описать, подготовить слайды и др. В проекте должно быть указано:

- расположение городского конгломерата (в акватории, на суше, на околоземной орбите);
- конфигурации (форма, высота) зданий мегаполиса будущего, от которых зависит роза ветров;
- расположение социально-значимых объектов;
- подведение инфраструктуры;
- расположение (степень удаленности) промышленной зоны, зоны отдыха по отношению к жилым районам мегаполиса;
- виды использования энергии (солнечных установок, АЭС, источников биоэнергии, ветровой энергии и др.);

Как результат проекта должны быть предложены эффективные пути и способы решения экологической проблемы крупных урбанизированных городских конгломератов. Применение проектного метода способствует активизации обучающимися самостоятельных разработок, генерированию идей и выдвижению различных вариантов решения профессиональных задач с применением полученных теоретических знаний.

В процессе презентации и защиты проектов будущие специалисты-экологи получают навыки аргументирования выводов с использованием экологических терминов, демонстрируют навыки использования в речи профессиональной лексики.

К достижимым результатам применения проектного метода относится следующее:

Знать: русский язык, профессиональную лексику (экологические термины) на русском языке в объеме, необходимом для получения профессиональной информации из различных источников (в том числе и из Интернета).

Уметь: представлять результаты проекта в устной и письменной форме; · осуществлять адекватный выбор языковых форм.

Владеть: умениями выражения своих мыслей и мнения, своего решения на русском языке; · умением говорения на русском языке; · навыком публичных выступлений (презентация проекта); · навыком ведения дискуссии при обсуждении проекта.

Эффективным методом является и метод кейсов. В педагогическом обиходе case study чаще трактуется как форма преподавания, свидетельствующая об инновационной ориентации образовательного процесса и предъявляющая вызов профессиональной компетентности преподавательского состава [4, 15].

Кейс-метод предполагает обучение действием посредством создания проблемной ситуации на основе разбора конкретных ситуаций (потенциально возможных) в будущей профессиональной деятельности. Основное дидактическое достоинство case study - вовлечение обучающихся в решение конкретных задач: «...в частности, для тренировки их диагностического чутья, для обучения правильной постановке проблемы» [5, 9]. Студентам предлагается проанализировать предлагаемую ситуацию и найти оптимальное решение в контексте предложенных обстоятельств посредством применения исследовательских методов: синтеза, анализа, сравнения, моделирования, обобщения, прогнозирования и др. Решение проблемной ситуации, которая представляет собой сопоставление двух или более взаимоисключающих друг друга точек зрения или поиск варианта выхода из сложной

ситуации, требует больших интеллектуальных усилий, знания и применения ранее изученного материала, сведений по смежным предметам, различным сферам науки. Задача преподавателя: разработка сценария; организация обсуждения кейса; руководство обсуждением, подведение итогов работы, оценка решений, предложенных студентами. Таким образом данный метод кейсов способствует получению обучающимися навыков работы в коллективе, освоению азов менеджмента, отстаиванию своего мнения. Постановка и решение проблемы побуждают обучающихся к активной мыслительной деятельности, к самостоятельному ответу на поставленный вопрос, способствуют формированию и поддержанию позитивного, заинтересованного отношения к учебной деятельности. Обсуждение же кейсов позволяет приобрести знания в процессе активной творческой деятельности, ускорить усвоение материала, сформировать и развить профессиональную культуру обучающихся. Ценность кейс-метода - это возможность работы с большим объемом информации, что формирует навыки работы с различными видами источников; оценка альтернативных решений, что очень важно в настоящее время, когда ежедневно возрастают объемы информационных потоков, освещаются различные точки зрения на одно и то же событие. Отметим, что в данной ситуации информация является не целью, а средством для освоения действий и операций.

Рассмотрим следующий ситуативный кейс для студентов образовательных программ (ОП) 6В07270 - Технология фармацевтического производства, 6В05123 -Биотехнология:

Ситуация: Ваша фирма «Вакцинофарм» ищет партнеров в России. Вы готовы поставить вакцины-антигены, представляющие собой рекомбинантные вакцины против соответствующих инфекций, хорошо зарекомендовавшие себя в опытах на животных. Составьте рекламный блок своей продукции, используя соответствующую.

В рекламе укажите:

- название своей фирмы;
- цель установления деловых связей;

- характеристику продукции (условия хранения и перевозки, возможность крупномасштабного производства, уровень содержания белка, наличие или отсутствие побочных действий);

- реквизиты вашей фирмы.

Данную ситуацию можно связать с реалиями сегодняшнего дня (пандемией) – созданием, апробацией, реализацией вакцины против коронавируса.

Как результат обучения данный метод позволяет правильно использовать в речи профессиональную лексику по биотехнологии, фармации; обобщать и интерпретировать специальную информацию; выбирать нужные языковые средства, использовать и преобразовывать их в соответствии с контекстом, в зависимости от стиля и характера общения, в соответствии с ситуацией – рекламировать, выгодно предлагать свою продукцию посредством письменного общения на профессиональном уровне на русском языке, знать и применять правила коммуникативного поведения в ситуациях профессионального делового общения.

Другим интерактивным методом развития научно-профессиональной речи обучающихся является ролевая или деловая игра. Имитационная модель деловой игры требует решения поставленной проблемы. Следует отметить, что в деловых играх отсутствуют модель системы управления и объект управления, присутствует только модель среды, в рамках которой необходимо принять решение. Преимущество моделирования заключается в том, что оно позволяет образно представить черты реальности, которые не поддаются прямой имитации. Деловая игра может включать в себя как имитацию, моделирование, так и разыгрывание ролей. Участники деловой игры погружаются в моделируемые обстоятельства, производят анализ хода и результаты игры. Это обстоятельство способствует осмыслению и освоению нового опыта, связанной с будущей профессиональной деятельностью. В зависимости от учебной ситуации предлагается выступить в роли директора строительной фирмы, инженера завода по производству стекла (керамических изделий), журналиста, редактора, корректора, экскурсоводов и др.

Вовлечение в игру, игровое освоение профессиональной деятельности на ее модели способствует системному, целостному освоению будущей профессии. Эффективность ролевых игр обусловлена жизненностью ситуации и новизной переживаний.

Так, для организации ролевой игры по проблемам охраны окружающей среды со студентами – будущими экологами необходимо избрать членов жюри, разделить участников игры на две команды. Каждая из команд выбирает своего капитана, как правило, обладающего лидерскими и организаторскими способностями, придумывает название и девиз команды в соответствии с темой игры. Капитаны организуют игру-соревнование. Каждая команда готовит вопросы, ответы на которые продемонстрируют полноту владения информацией на заданную тему. В ходе игры капитанами команд поочередно задаются вопросы. Вопросы могут быть подготовлены заранее с использованием информационно-коммуникационных технологий (ИКТ) Поощряется использование слайдов, схем, таблиц. Участники команд готовят ответы на вопросы. Члены жюри, компетентные в данных вопросах, при подведении итогов игры оценивают по определенной шкале не только ответы, но и вопросы. Критериями оценки вопроса могут быть такие, как правильность формулировки вопроса, актуальность вопроса, соответствие теме игры и др.). Критериями оценки ответа – полнота, аргументированность ответа и др.). Данная ролевая игра позволяет привить не только навыки самостоятельной работы с большим объемом информации при подготовке вопросов к игре, что способствует развитию познавательных навыков обучающихся, но и закрепить изученный (пройденный) материал, определить степень его усвоения, а также умений его применения, что соответствует потребностям обучающихся.

Акцент на потребности обучающихся производится и при использовании такого интерактивного метода, как дискуссия, которая наиболее эффективна на этапе закрепления

сведений и способствует углубленному усвоению и творческому осмыслению изученного материала. В ходе активного, заинтересованного и эмоционального обсуждения вопроса, проблемы по специальности осуществляется активное взаимодействие участников друг с другом. Они учатся выражать и отстаивать свое мнение, прислушиваться к мнению других, отвергать или поддерживать любое из высказываемых мнений, что способствует формированию умения публичного выступления. Чем больше обучающиеся приучаются мыслить, исходя из контрастных сопоставлений, тем значительнее становится их творческий потенциал, тем выше их активность в процессе обучения.

Метод дискуссии формирует и развивает у студентов навыки анализа и синтеза реальных проблемных ситуаций, дифференциации главных проблем от второстепенных; формирует неординарность мышления, что позволяет увидеть проблемную ситуацию с разных точек. В задачи преподавателя входит подготовка материалов, разработка плана работы, обсуждаемых вопросов и тем. Как модератор преподаватель управляет ходом дискуссии, создает и поддерживает благоприятную атмосферу общения, сотрудничества, стимулируя разные подходы к одному и тому же предмету, явлению; побуждает участников к поиску группового соглашения; воспитывает организованность, самостоятельность, ответственность. Самое главное – развить у участников умение применять теоретические знания при решении практических задач, рефлексировать в рамках заданной темы. Так, со студентами - будущими экологами, биотехнологами может быть проведена дискуссия на тему «Научно-технический прогресс и будущее человечества», «Роль деятельности человека в нарушении экологического баланса», «Освоение биоресурсов Мирового океана: плюсы и минусы», «Пестициды и экология:

мифы и реальность» и др. Модератором дискуссии может выступить как преподаватель, так и один из студентов.

В процессе дискуссии обучающиеся применяют полученные теоретические знания при формулировании аргументов. Широко используют в речи конструкции, выражающие последовательность мысли (во-первых, во-вторых.., наконец), согласие или несогласие (согласен, не согласен, придерживаюсь другой точки зрения, поддерживаю твое (ваше) мнение о ...), источник сообщения (помоему, по мнению...), обобщение (итак, таким образом, отсюда следует и др.). Обучающиеся приобретают навыки анализа, синтеза, обобщения, критически оценивают в процессе обсуждения различные мнения, точки зрения с использованием профессиональной лексики в соответствии с коммуникативной ситуацией межличностного общения в процессе дискуссии.

Таким образом, современное образование требует инновационных подходов к обучению с целью повышения эффективности процесса обучения. Интенсификации и оптимизации образовательного процесса способствует использование интерактивных методов, направленных на создание условий для гибкого конструирования информации, развития критического мышления, решение сложных проблем на основе анализа ситуационных профессиональных задач. Задача преподавателя - максимально раскрыть потенциал обучающихся, предоставив им возможность принимать решения на основе самостоятельно полученной информации из дополнительных источников, имеющих практическую направленность. Роль обучающегося – получение, осмысление и трансформация знаний в практические умения и навыки, готовность принимать решения в меняющихся социальных и экономических условиях.

СПИСОК ЛИТЕРАТУРЫ

1. Елагина В.С. Аксиологический подход к развитию индивидуальности личности студента / В. С.Елагина, Э. М. Меттини // Современные проблемы науки и образования. – 2015. – №11.
2. Слостенин В. А. Введение в педагогическую аксиологию / В. А. Слостенин – М.: Академия, 2003. – 185 с.
3. Гавронская, Ю. Интерактивность и интерактивное обучение // Высшее образование в России. 2008. № 7. С. 101–104.
4. Абдессемед Т. К возрождению кейс-метода в системе повышения квалификации в менеджменте//Метод case-study: сб. науч. ст. Минск: Изд-во БГУ, 2011. С. 14–38.
5. Стаппен Ван. И. Кейс-метод // Метод case-study: сб. науч. ст. Минск: Изд-во БГУ, 2011. С. 9–14.

REFERENCES

1. Elagina V.S. Aksiologicheskii podhod k razvitiyu individualnosti lichnosti studenta / V. S.Elagina_ E. M. Mettini // Sovremennye problemi nauki i obrazovaniya. – 2015. – №11. (in Russian)
2. Slastenin V. A. Vvedenie v pedagogicheskuyu aksiologiyu / V. A. Slastenin.– M.: Akademiya, 2003. – 185 s. (in Russian)
3. Gavronskaya_Yu. Interaktivnost i interaktivnoe obuchenie» // Visshee obrazovanie v Rossii. 2008. № 7. S. 101–104. (in Russian)
4. Abdessemed T. K vozrozhdeniyu keis-metoda v sisteme povsheniya kvalifikacii v menedjmente // Metod case-study: sb. nauch. st. Minsk: Izd-vo BGU, 2011. S. 14–38. (in Russian)
5. Stappen Van I. Keis_metod // Metod case-study: sb. nauch. st. Minsk:_Izd-vo BGU 2011. S. 9–14. (in Russian)

NAGIMA AUELBEKOVNA YESIMKHANOVA

Ph.D., Associate Professor
M. Auezov South Kazakhstan University,
Shymkent, 160005, per. Mamytova, 2A,
+7 777 252 44 05
E-mail: yesimkhanovan@list.ru

НАҒИМА АУЕЛБЕКҚЫЗЫ ЕСІМХАНОВА

П.ғ.к., доцент
М. Әуезов атындағы Оңтүстік Қазақстан
университеті,
Шымкент қ., 160005, Мамытов көшесі, 2А,
+7 777 252 44 05
E-mail: yesimkhanovan@list.ru

ЕСИМХАНОВА НАГИМА АУЕЛБЕКОВНА

К.п.н., доцент
Южно-Казахстанский университет им. М. Ауэзова,
г. Шымкент, 160005, переулок Мамытова, 2А,
+7 777 252 44 05
E-mail: yesimkhanovan@list.ru

ZHUPARKUL SADBEKOVNA AULBEKOVA

Ph.D., Associate Professor
M. Auezov South Kazakhstan University,
Shymkent, Pakhtakor microdistrict 2,
Mashat Street 45, 160031,
+7 778 444 19 37
E-mail: jupar70@mail.ru

ЖУПАРКУЛЬ САДБЕКОВНА АУЛЬБЕКОВА

Ф.ғ.к., доцент
М. Әуезов атындағы Оңтүстік Қазақстан
мемлекеттік университеті,
Шымкент қ., 160031, Пахтакор 2 ш. а.,
Машат к-сі, 45,
+7 778 444 19 37
E-mail: jupar70@mail.ru

АУЛЬБЕКОВА ЖУПАРКУЛЬ САДБЕКОВНА

К.ф.н., доцент
Южно-Казахстанский университет им. М. Ауэзова,
г. Шымкент, мкр. Пахтакор 2, ул. Машат 45, 160031,
+7 778 444 19 37
E-mail: jupar70@mail.ru

RAUSHAN MYLTYKBAEVNA BAITENOVA

Senior Lecturer
M. Auezov South Kazakhstan University, Shymkent,
MD. Nursat, house 164, sq.6,
+7 707 936 12 11
E-mail: alt.6161@mail.ru

РАУШАН МЫЛТЫҚБАЙҚЫЗЫ БАЙТЕНОВА

Аға оқытушы
М. Әуезов атындағы Оңтүстік Қазақстан
университеті,
Шымкент қ., Нұрсәт ш. а., 164 үй, 6 пәтер,
+7 707 936 12 11
E-mail: alt.6161@mail.ru

БАЙТЕНОВА РАУШАН МЫЛТЫКБАЕВНА

Старший преподаватель
Южно-Казахстанский университет им. М. Ауэзова,
г. Шымкент, 160023, мкр. Нурсат, дом 164, кв.6,
+7 707 936 12 11
E-mail: alt.6161@mail.ru

ZOYA GELMANOVA
Candidate of Economic
Sciences, Professor
Republic of Kazakhstan

З.С. ГЕЛЬМАНОВА
Э.ғ.к., профессор,
Қазақстан Республикасы

ГЕЛЬМАНОВА З.С.
К.э.н., профессор,
Республика Казахстан

FEATURES OF PROFILE TRAINING OF A MODERN SPECIALIST

ҚАЗІРГІ МАМАНДЫ ПРОФИЛЬДІК ДАЙЫНДАУ ЕРЕКШЕЛІКТЕРІ

ОСОБЕННОСТИ ПРОФИЛЬНОГО ОБУЧЕНИЯ СОВРЕМЕННОГО СПЕЦИАЛИСТА

Статья посвящена изучению и обоснованию теоретико-методических положений, связанных с формированием, развитием и управлением знаниями в современных условиях. Современные образовательные модели обучения должны быть направлены на дальнейшее обучение, в том числе с помощью формирования и интеграции компетенций, обеспечивая логическую взаимосвязь и преемственность на каждом этапе образовательной системы; при этом сами модели должны быть сформированы с помощью компиляции и анализа требований не только государства, но и трудового рынка и социума в целом, учитывая не только узкоспециализированные, но и личностные, мультидисциплинарные и обобщенные компетенции.

Ключевые слова: Компетенция, знание, модель, мышление, навык, развитие, обучение, образование, специалист, компетентность, способность, система, процесс.

Мақала қазіргі жағдайда білімді қалыптастыруға, дамытуға және басқаруға байланысты теориялық және әдістемелік ережелерді зерттеуге және негіздеуге арналған. Оқытудың қазіргі заманғы білім беру модельдері одан әрі оқытуға, оның ішінде білім беру жүйесінің әрбір кезеңінде логикалық өзара байланыс пен сабақтастықты қамтамасыз ете отырып, құзыреттерді қалыптастыру мен ықпалдастыру арқылы бағытталуға тиіс; бұл ретте модельдердің өздері тек мемлекеттің ғана емес, сондай-ақ еңбек нарығы мен тұтастай қоғамның талаптарын жинақтау және талдау арқылы ғана емес, жоғары мамандандырылған ғана емес, жеке, мультидисциплинарлық және жалпыланған құзыреттерді де ескере отырып қалыптастырылуға тиіс.

Түйін сөздер: Құзыреттілік, білім, модель, ойлау, дағды, даму, оқыту, білім, маман, құзыреттілік, қабілет, жүйе, процесс

The article is devoted to the study and substantiation of theoretical and methodological provisions related to the formation, development and management of knowledge in modern conditions. Modern educational learning models should be aimed at further education, including through the formation and integration of competencies, ensuring logical interconnection and continuity at each stage of the educational system; at the same time, the models themselves should be formed by compiling and analyzing the requirements of not only the state, but also the labor market and society as a whole, taking into account not only highly specialized, but also personal, multidisciplinary and generalized competencies

Keywords: Competence, knowledge, model, thinking, skills, development, training, knowledge, specialist, competence, ability, system, process

MAZHITOVA SAULE
Candidate of Economic
Sciences,
Republic of Kazakhstan

С.К. МАЖИТОВА
Э.ғ.к., доцент,
Қазақстан Республикасы

МАЖИТОВА С.К.
К.э.н., доцент,
Республика Казахстан

ILDAR GABITOV
Candidate of Economic
Sciences, Associate
Professor,
Russian Federation

И.М. ГАБИТОВ
Э.ғ.н., доцент,
Ресей Федерациясы

ГАБИТОВ И.М.
К.э.н., доцент,
Российская Федерация

В современных рыночных условиях, с точки зрения организаций, знания и навыки специалиста становятся одним из важнейших факторов успеха деятельности компании. Образование является составляющей как социальной эволюции, так и индивидуального развития современного специалиста, оно дает возможность корректировать недостатки и сократить разрывы, возникающие в процессе развития мировой цивилизации под влиянием цифровизации, автоматизации, трансформации социальных институтов и демографических изменений.

Одной из основных целей образования является получение общего набора знаний, умений, навыков и иных компетенций для фундаментального представления предмета изучения, что в свою очередь необходимо как для самореализации, так и для развития общества в целом.

На сегодняшний день существующие модели образования представляют собой в

основном системы, отвечающие требованиям индустриального общества и направленные на устаревшие пути познания, не соответствующие требованиям XXI века. Лишь некоторые развитые страны мира с 90-х гг. прошлого века начали попытки разработок новых систем, основанных на экономике знаний, где идет смещение акцента на массовое производство знаний.

Любое изменение современной системы образования должно быть связано со свободным доступом и создавать возможность распространения человеческих идей и мудрости, должно быть согласовано с решением экономических, политических и экологических проблем. П. Б. Батлс и У. М. Стодингер утверждали, что необходимо создание новой модели общества, где основой будет служить «коллективная мудрость», которая будет играть значительную роль в принятии решений и развитии человеческого потенциала (рисунок 1) [1].

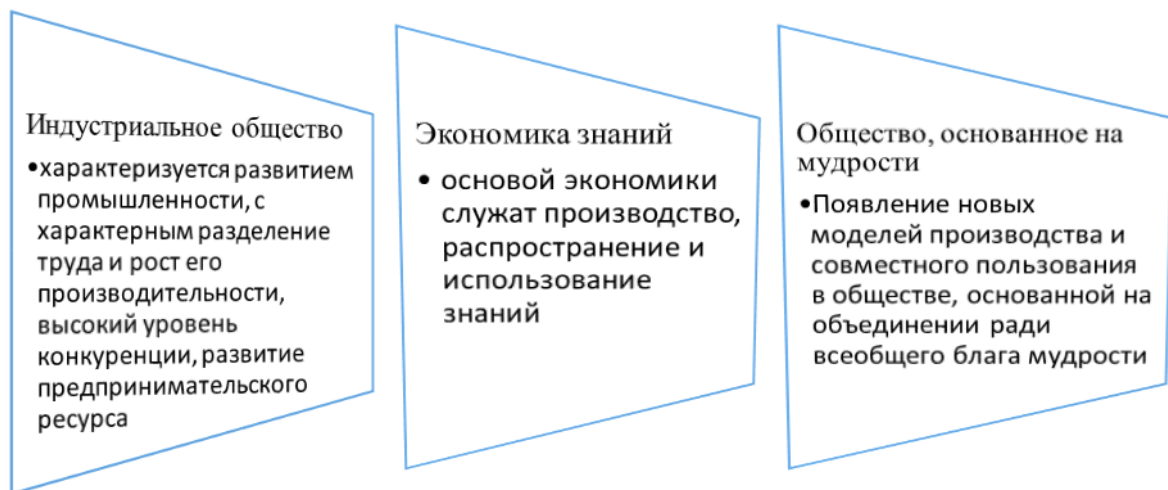

Рисунок 1 – Трансформация моделей современного общества

Необходимость изменения и трансформации образовательных систем определяется тремя основными факторами:

- Возрастающее влияние социальных, технических, экономических и политических сфер, которые все чаще приобретают черты неопределенности, изменчивости, неоднозначности и постоянного усложнения, а также постоянно растущий спрос на новые актуальные компетенции специалистов различных сфер деятельности.

- Недостаточно эффективные действующие образовательные системы, не подготавливающие будущих специалистов к реалиям, требованиям XXI века: современные системы не обладают достаточной для этого гибкостью и в большей степени направлены не

на создание, трансформацию и развитие, а на воспроизводство неактуальных в современных условиях индустриальных моделей обучения с использованием устаревших методов обучения.

- Развитие информационно-коммуникационных, в том числе цифровых, технологий, развитие когнитивных и прочих наук создают новые возможности для развития современных специалистов, формируя новые подходы для обучения (как индивидуального, так и коллективного), с помощью таких инструментов, как большие базы данных, автоматизация некоторых видов процессов с помощью развития системы искусственного интеллекта, тем самым обеспечивая повышенную мобильность обучения [2].

Четвертая промышленная революция, прогнозируемая многими исследователями, также провоцирует создание как новых возможностей, так и возможных проблем: одной из них является вопрос занятости – так как развитие технологий способствует устареванию некоторых профессий и потере их актуальности, что приводит к вопросу актуальности существующих образовательных моделей ввиду их невысокого уровня гибкости и способности к изменениям, а также ориентирования [3].

На сегодняшний день существует несколько приоритетных и активно разрабатываемых образовательных моделей: персонализированное обучение, непрерывное образование.

Основная задача образования заключается в формировании профессиональной компетентности современного выпускника. Профессиональная компетентность – это обобщенное понятие, включающее в

себя полноценный комплекс компетенций, обеспечивающих соответствие специалиста не только представлениям о квалификации (профессиональные навыки, как опыт деятельности, умения и знания), но и освоенные социально-коммуникативные и индивидуальные способности, обеспечивающие самостоятельность профессиональной деятельности.

Процесс формирования компетентности можно рассмотреть с помощью модели сознательной компетентности У. Хауэлла (рисунок 2). Как показано на рисунке, компетентность рассматривается с помощью двух измерений: степени познания и непосредственно компетентности, проходящих через четыре этапа от бессознательной некомпетентности к сознательной некомпетентности, сознательной компетентности и бессознательной компетентности требованиям профессии.

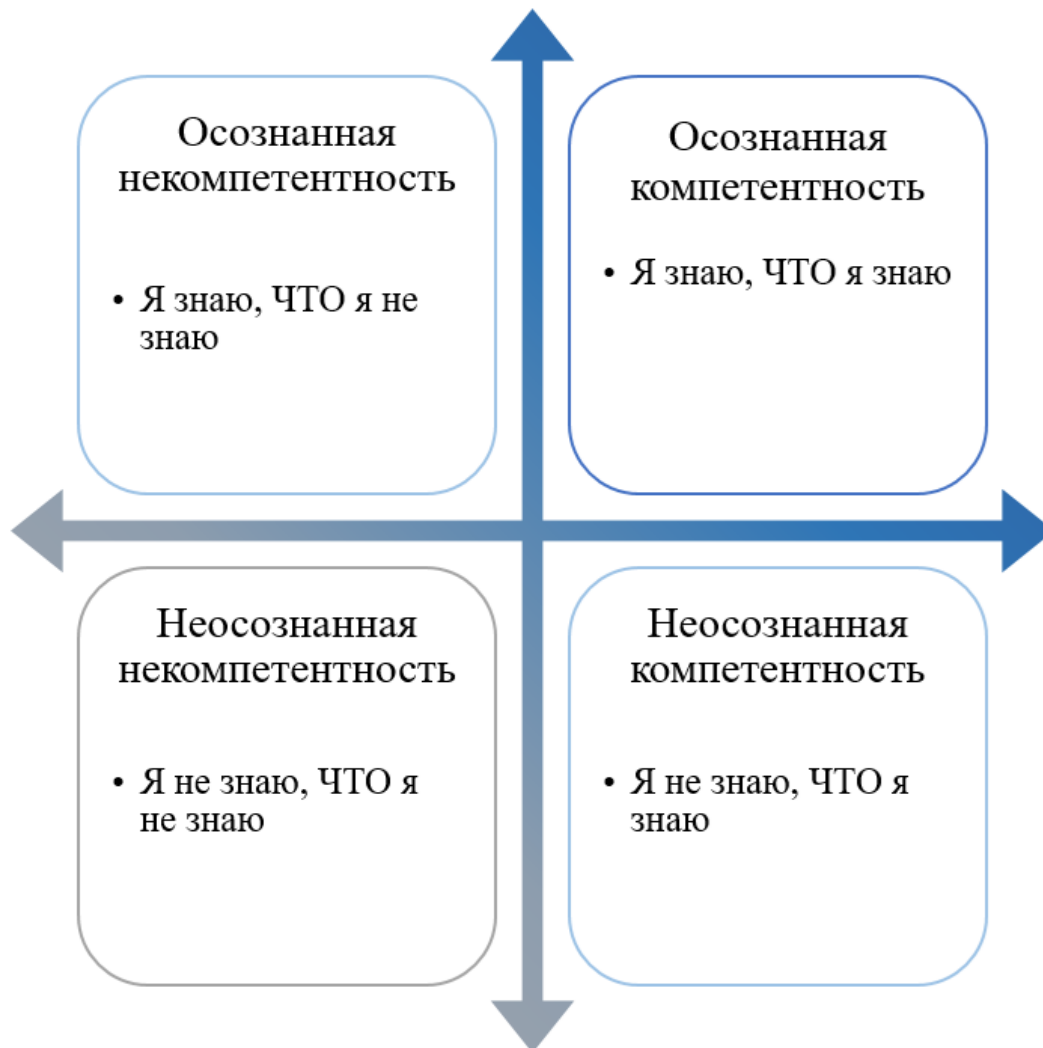

Рисунок 2 – Интерпретация компетентности

Компетентность современного специалиста сегодня состоит не только в умении ориентироваться и использовать «жесткие», профессиональные навыки, но и так называемые «гибкие» компетенции (например, такие, как коммуникативность, системный анализ, информационная грамотность, креативность, отзывчивость, критическое осмысление и многодисциплинарность), а также в формировании и развитии личных качеств индивидуума для самореализации и устойчивого развития человечества в целом. Так, в докладе «Будущее образования» П. Лукша и Д. Афанасьев представляют четырехуровневую модель компетенций (рисунок 3). Данная модель жизненного цикла компетенций имеет следующие уровни: компетенции, имеющие

узконаправленную специализацию, кросс-контекстные компетенции, обладающие так называемой «междисциплинарностью», мета-компетенции (под которыми, в первую очередь подразумеваются когнитивный, логический, физический, морально-эмоциональный и иные типы мышления), и экзистенциальные компетенции, представляющие собой более фундаментальные понятия знаний, умений и навыков. Продолжительность освоения того или иного типа мышления варьируется от нескольких месяцев до всей жизни. Контекстные компетенции относятся к легко усваиваемым и быстро корректируемым, однако имеют существенный недостаток – они могут быстро устаревать и терять актуальность.

Тип знаний и навыков	Примеры знаний и навыков	Продолжительность
Контекстные	Узкопрофессиональные компетенции, включающие особые физические или социальные навыки.	От нескольких месяцев до нескольких лет
Кросс-контекстные	Компетенции, которые могут применяться в большем количестве сфер социально-экономической и индивидуальной деятельности.	От нескольких лет до десятилетий
Мета	Способы оперирования объектами в физической и объективной реальностях. К мета-познавательным компетенциям относятся как когнитивный, логический, эмоциональный и физический, так и иные виды умственных способностей.	От десятилетий до всей жизни
Экзистенциальные	Фундаментальные компетенции, определяющие суть поведения человека в жизни, его восприятие ситуаций и его характер, включая компетенции, определяющие силу воли, здоровье, эмоциональную саморегуляцию, способности к самопознанию и самоанализу, навыки саморазвития и др.	От десятилетий до всей жизни

Рисунок 3 – Жизненный цикл типов знаний и навыков [2]

В отличие от них кросс-контекстные компетенции могут сохранять актуальность на протяжении нескольких десятков лет, но и на освоение данного вида навыков и знаний потребуется гораздо больше времени. Мета- и экзистенциальные компетенции, несмотря на всю сложность их освоения, являются важнейшими в современном мире и направлены на удовлетворение необходимости изменения экономической и социальной систем.

Существует множество моделей формирования компетенций, однако на сегодняшний день отсутствует общепринятая модель, которая бы целиком и полностью отражала все необходимые и актуальные компетенции, и классифицировала их. Отметим, что каждая страна имеет свой взгляд на организационную схему для базовых компетенций. Так, в Сингапуре относят к базовым компетенциям такие навыки, как социальные, мыслительные, информационные, творческие, коллаборативные, способность к применению знаний, грамотность, навыки самосовершенствования и развитие личностного характера.

Новая Зеландия выделяет пять ключевых качеств: использование лингвистических навыков,

самоорганизованность, установление коммуникационных связей, мышление, умение мыслить, устанавливать межличностные связи, активное участие, способность к самоорганизации, грамотное использование знаковых и символьных (текстовых и языковых) данных.

В Австралии принята модель десяти компетенций: квалификация, способность мыслить, самосовершенствование, навыки совместной работы, наличие социально-этических навыков, умение работать и применять продукты информационно-коммуникационных компетенций, интернациональное понимание, креативность, способность к количественному мышлению.

Базовыми компетенциями, по мнению Индонезии, могут считаться знания, интеллектуальные способности, личностные черты, навыки самообразования и способности к саморегуляции.

Гарвардский центр перепроектирования учебных программ (ЦПУП) во главе с Ч. Фейдлом при поддержке ОЭСР создали уникальную комплексную организационную модель образования, позволяющую определить актуальные компетенции XXI века (рисунок 4).

Рисунок 4 – Модель компетенций современного специалиста

Основная идея данной модели заключается в создании нового пространства, способствующего самообучению и принятию индивидуальных решений о своем будущем. Данная модель позволяет определить цели и обеспечить общую базу для перепроектирования существующей модели образования, а также характеризуется повышенной способностью к трансформации в зависимости от информации об актуальности того или иного вида знаний. Модель ЦПУП отражает взаимодействие четырех граней-измерений между собой в рамках четырехмерной модели образования: помимо традиционных навыков, знаний, характера появляется новая грань – мета-познание.

В связи со значительным научным прогрессом, новым техническим и технологическим открытиям соответственно увеличивается как количество поступающей информации и знаний, так и легкость доступа к ним. Э. Уилсон отмечал, что в современном мире роль информации обесценивается в связи с увеличением ее объема и сложностью обработки больших баз данных.

В современном мире увеличивается роль так называемых «синтезирующих» людей, способных своевременно проанализировать необходимую информацию и качественно использовать в своей деятельности [4].

Современные знания могут быть представлены по-разному, в том числе с помощью продуктов информационных технологий, таких как большие базы данных, облачные хранилища, AR/VR технологии, а также ИИ.

Междисциплинарные знания, соответствующие цели успешного образования XXI века, можно условно разделить на несколько основных областей: технологические, биоинженерия, медиа, бизнес и предпринимательство, социальные системы.

Междисциплинарное обучение напрямую взаимодействует с навыками критического мышления, повышает вовлеченность и уточняет понимание фундаментальных образовательных основ [4,5].

В дополнение к междисциплинарным областям знаний и актуальным частям традиционных дисциплин существует еще одна немаловажная составляющая грани знаний, выражающие распространенные образовательные направления, которые, в свою очередь, затрагивают сразу несколько дисциплин – как традиционных, так и недавно появившихся. К подобным темам можно отнести вопросы об информационной грамотности, формирование системного мышления, экологическая и цифровая грамотность.

Каждая дисциплина знаний занимается приобретением тех компетенций и наиболее соответствующих им стратегий мета-познания. За определение и обеспечение междисциплинарных связей отвечают исследования по разработке специализированных организационных эмпирических знаний.

Психологические исследования отмечают прямую зависимость между вовлеченностью в процесс познания и улучшением результатов обучения [6]

В дополнение к образовательной деятельности конструктивный подход уделяет особое внимание социальным аспектам обучения и развитию творческих навыков обучаемого.

Несмотря на широкий спектр классификаций и разнообразный терминологический аппарат навыков, применяемых в современных моделях образования, они созданы путем консенсуса между представителями производства, правительства, образования каждой страны и представляют собой набор навыков, наиболее востребованных для эффективного развития и работы специалиста. Однако, при этом модели характеризуются чрезмерной подробностью и громоздкостью. Именно поэтому в данной организационной модели навыки разделены на четыре категории: критическое мышление, сотрудничество, коммуникация, творческое мышление.

Творческое мышление в данном контексте представляет собой комплекс навыков и знаний, включающий в себя научное мышление, художественная деятельность, проектное и дизайн-мышление. Согласно исследованию IBM,

способность к творческому решению была отмечена как наиболее важный для руководителя навык, так как позволяет решать все более усложняющиеся задачи и проблемы [7,8]. Критическое мышление представляет собой совокупность упорядоченных процессов, таких как активный и квалифицированный анализ, оценка и применение информации, созданной посредством наблюдения, опыта и осмысления в качестве руководства к убеждениям и действиям.

Быстрый прогресс и скачок в развитии науки и общества за последние десятилетия привел к необходимости повышения внимания и контроля за развитием способностей к совершенствованию личностных качеств индивидуума, ведь для принятия качественных, эффективных и рациональных решений человек должен уметь осознавать все риски, ответственность и последствия, с ними связанные. ЦПУП выделяет 6 ключевых качеств характера: нравственность, осознанность, лидерство, отвага, любознательность и жизнестойкость[3].

Четвертая грань, мета-обучение, представляет собой внутренний процесс осмысления и самостоятельной адаптации обучения индивидуума. Необходимость выделения мета-познания как отдельной грани обуславливается ее способностью усовершенствовать процессы использования компетенций в сферах, выходящих за рамки общепринятого контекста [9].

Мета-познание можно определить, как процесс размышления, в ходе которого проводится анализ текущего состояния образовательного процесса, определение целей, формирование стратегий поведения и прогнозирование планируемых результатов.

Согласно исследованиям Д. Хакера и Дж. Данлоски, метапознавательные процессы можно условно разделить на 3 уровня вербализации:

- трансформация знания,
- трансформация невербального знания,
- трансформация интерпретации знания.

Мета-познание развивается в контексте текущих задач обучаемого и может улучшить как овладение знаниями, навыками и умениями вне зависимости от их изначального уровня[10].

Таким образом, обучающиеся, обладающие уверенностью в собственной возможности достигать поставленные цели, с большей вероятностью используют мета - познавательные практики, тем самым повышая качество своего обучения и увеличивают вероятность более высокой продуктивности и результативности. Не только теоретическая, но и практическая деятельность в совокупности с методами и методикой, способствуют развитию знаний, умений и навыков обучаемого, способствуя формированию компетентного, сознательного и рассудительного специалиста.

Современные образовательные модели обучения должны быть направлены на создание решений задач и по развитию дальнейшего обучения, в том числе с помощью формирования и интеграции компетенций и их требований в отношении каждого этапа образовательной системы, обеспечивая логическую взаимосвязь и преемственность; при этом сами модели должны быть сформированы с помощью компиляции и анализа требований не только государства, но и трудового рынка и социума в целом, учитывая не только узкоспециализированные, но и личностные, мультидисциплинарные и обобщенные компетенции.

Применение образовательными учреждениями и организациями подобных подходов при формировании программ обучения на всех образовательных уровнях формирования специалистов позволит обеспечить соответствие компетенций современным требованиям работодателей и рынка труда, а также будет способствовать подготовке кадров, обладающих современными междисциплинарными компетенциями, что, в свою очередь, будет способствовать снижению уровня дефицита квалифицированных кадров в Республике Казахстан.

СПИСОК ЛИТЕРАТУРЫ

1. Baltes P.B., Staudinger U.M. Wisdom: A Metaheuristic (Pragmatic) to Orchestrated Mind and Virtue Toward Excellence. // AP. - №55-1. – 2000. – 22-36 c.
2. Лукша П., Афанасьев Д. Будущее образования: глобальная повестка. 2014г. – URL: <http://vcht.center/wp-content/uploads/2019/06/6.-Obrazovanie-do-2035.pdf> (дата обращения 01.01.2021)
3. Фейдл Ч. Четырехмерное образование/ Ч. Фейдл, М. Бялик, Б. Триллинг. - М.: Издательская группа «Точка». - 2018. — 240 с
4. Edward O. Wilson, Consilience: The Unity of Knowledge. - NY. Vintage. - 1999 – 294c.
5. Meyer J., Land R. Overcoming Barriers to Student Understanding: Threshold Concepts and Troublesome Knowledge. - NY. Routledge. - 2006 – 240c.
6. Repko A.F., Szostak R. Interdisciplinary Research: Process and Theory. - SAGE Publications. - 2016. – 464c.
7. Schraw G., Moshman D. Metacognitive theories. Educ Psychol Rev 7, 351–371 (1995).
8. E. De Corte. Transfer as the Productive Use of Acquired Knowledge, Skills, and Motivations// Current Directions in Psychological Science 12, - 2003 - № 4 - 142–146c.
9. D. J. Hacker, J. Dunlosky. Not All Metacognition Is Created Equal// New Directions for Teaching and Learning - 2003. - 73–79c.
10. Litwin G H, Stringer R A. Motivation and Organizational Climate. –Harvard University Press -1968. – 210c.
11. Гельманова З.С. Организация профессионального обучения на производстве // Международный журнал экспериментального обучения № 8, 2016.- С.17 -21
12. Мажитова С.К. Характеристика образования: рейтинги по уровням стран // Экономика и статистика» № 2 , 2017г. С. 100-106

REFERENCES

13. Baltes P.V., Shtaydinge v. m. danalyq: aqyl men izgilikterdi jetildirgege arnalğan Meta-Avrıstıka (pragmatikalıq). // AP. - №55-1. – 2000. – 22-36 b.
14. Lıksha P., Afanasev D. bilim berýdiń bolashaǵy: jahandyq kún tártibi.2014j.. - URL: <http://vcht.ortalyq / wp mazmuny / júkteýler/2019/06/6.- Bilim-deiin-2035.pdf> (júgingen kúni 01.01.2021)
15. .Feidl ch. tórt ólshemdi bilim / ch. Feidl, M. Bál, B.Trilling. - M.: «Tochka» baspa toby. - 2018. — 240 s
16. Edvard o. Ýilson, kelisim: bilimniń birligi. - Nú-lork. Vıntaj. -1999-294s.
17. Meier Dj., Lend R.oqıshlyardıń túsiný jolyndaǵy kedergilerdi jeńý: shekti úǵymdar men problemalyq bilim. - Nú-lork. Marshrýt. - 2006-240 b.
18. Repko a. f., Shostak R. pánaralyq zertteýler: Proses jáne teoria. - Danagóidiń basylımdary. - 2016. – 464s.
19. Shroý g., Moshman D. metakognitivti teorıalar. Bilim berý psihology Rev.7, 351-371 (1995).
20. E.De Korte. Alynğan bilimdi, daǵdılyardı jáne Ýájemelerdi nátijseli pıdalalaný retinde Transfer // ózekti baǵyttar
21. D. J. Hacker, J. Dunlosky. Not All Metacognition Is Created Equal// New Directions for Teaching and Learning - 2003. - 73–79s.
22. Litwin G H, Stringer R A. Motiuation and Organizational Climate. –Harvard University Press -1968. – 210s.
23. Gelmanova Z.S. óndiriste kásiptik oqıtıdy uıymdastırý // eksperimenttik oqıtıdyń halyqaralyq jýrnaly № 8, 2016.- B. 17 -21
24. Majitova s. k. bilim berý sıpattamasy: elder deńgeileri boıynsha reitıńter // ekonomika jáne statısika» № 2, 2017j. S. 100-106

ZOYA GELMANOVA

Candidate of Economic Sciences, Professor of the Department of Economics and Business Karaganda Industrial University, 101400, Kazakhstan, Karaganda region, Temirtau, Republic Ave. 30. +7 705 672 0700
Email: zoyakgiu@mail.ru

ЗОЯ САЛИХОВНА ГЕЛЬМАНОВА

Экономика ғылымдарының кандидаты, экономика және бизнес кафедрасының профессоры Қарағанды индустриалдық университеті, 101400, Қазақстан Қарағанды облысы, Теміртау қ., Республика даңғ., 30. Тел.+7 705 672 0700
Email: zoyakgiu@mail.ru

ГЕЛЬМАНОВА ЗОЯ САЛИХОВНА

Кандидат экономических наук, профессор кафедры экономики и бизнеса. Карагандинский индустриальный университет, 101400, Казахстан Карагандинская область, г. Темиртау, пр. Республики 30. Тел. +7 705 672 0700
Email: zoyakgiu@mail.ru

SAULE MAZHITOVA

Candidate of Economic Sciences, Head of the Department of Marketing and Logistics, Karaganda University of Kazpotreboyuz, Kazakhstan, Karaganda, Akademicheskaya str. 9, +7 701 191 3055
Email: zoyakgiu@mail.ru

СӘУЛЕ ҚАЛИҚЫЗЫ МАЖИТОВА

Экономика ғылымдарының кандидаты, доцент маркетинг және логистика кафедрасының меңгерушісі, Қазтұтынуодағы Қарағанды университеті, Қазақстан, Қарағанды, Академическая көш., 9, Тел +7 701 191 3055
Email: zoyakgiu@mail.ru

МАЖИТОВА САУЛЕ КАЛИЕВНА

кандидат экономических наук, доцент, зав.кафедрой Маркетинга и логистики, Карагандинский университет Казпотребсоюза, Казахстан, Караганда, ул.Академическая 9, Тел +7 701 191 3055
Email: zoyakgiu@mail.ru

ILDAR GABITOV

Candidate of Economic Sciences, Associate Professor, Department of General Economic Theory, Bashkir State University, 460076, Russia, Republic of Bashkortostan, Ufa, Zaki Validi str.,32 +7 962 521 1939
Email: zoyakgiu@mail.ru

ИЛДАР МИДХАТҰЛЫ ҒӘБИТОВ

Экономика ғылымдарының кандидаты, доцент, жалпы экономикалық теория кафедрасы, Башқұрт мемлекеттік университеті, 460076, Ресей, Башқұртстан Республикасы, Уфа қ., Заки Валиди к-сі, 32 +7 962 521 1939
Email: zoyakgiu@mail.ru

ГАБИТОВ ИЛДАР МИДХАТОВИЧ

кандидат экономических наук, доцент, кафедра общей экономической теории, ФГБОУ ВО «Башкирский государственный университет», 460076, Россия, Республика Башкортостан, г.Уфа, ул. Заки Валиди,32 +7 962 521 1939
Email: zoyakgiu@mail.ru

ARDAK AHMETBEKOVA
Candidate of technical
sciences, Associate
Professor,
Republic of Kazakhstan

А. АХМЕТБЕКОВА
Т.ф.к., доцент,
Қазақстан Республикасы

АХМЕТБЕКОВА А.
К.т.н., доцент,
Республика Казахстан

PRIORITY INNOVATIVE TECHNOLOGY IN EDUCATION – PROJECT METHOD

ЖОБАЛАР ӘДІСІ – БІЛІМ БЕРУДЕГІ БІРІНШІ РЕТТІ ИННОВАЦИЯЛЫҚ ТЕХНОЛОГИЯ

ПРИОРИТЕТНАЯ ИННОВАЦИОННАЯ ТЕХНОЛОГИЯ В ОБРАЗОВАНИИ – МЕТОД ПРОЕКТОВ

In article examined the problems of the quality of training of future specialists. Today, teachers use innovative educational technologies. Educational technologies are associated with improving the efficiency of training and education, they are aimed at the end result of the educational process.

Keywords: *Social responsibility, efficiency, educational technologies, project method, creative and critical thinking.*

Мақалада болашақ мамандарды дайындау сапасының мәселелері қарастырылады. Бүгінгі таңда мұғалімдер білім берудің инновациялық технологияларын қолданады. Білім беру технологиялары оқыту мен тәрбиелеудің тиімділігін арттырумен байланысты, олар оқу процесінің соңғы нәтижесіне бағытталған.

Кілт сөздер: *Әлеуметтік жауапкершілік, тиімділік, білім беру технологиясы, жоба әдісі, шығармашылық және сын тұрғысынан ойлау.*

В статье рассмотрены проблемы качества подготовки будущих специалистов. На сегодняшний день педагоги применяют инновационные образовательные технологии. Образовательные технологии связаны с повышением эффективности обучения и воспитания, они направлены на конечный результат образовательного процесса.

Ключевые слова: *Социальная ответственность, оперативность, образовательные технологии, метод проектов, творческое и критическое мышления.*

ASSEL YERKONGYR
Candidate of technical
sciences,
Associate Professor,
Republic of Kazakhstan

Ә. ЕРҚОҢЫР
Т.ф.к., доцент,
Қазақстан Республикасы

ЕРҚОҢЫР Ә.
К.т.н., доцент,
Республика Казахстан

DIDAR YESTAYEVA
Senior Lecturer,
Republic of Kazakhstan

Д. ЕСТАЕВА
Аға оқытушы,
Қазақстан Республикасы

ЕСТАЕВА Д.
Старший преподаватель,
Республика Казахстан

В настоящее время одной из основных задач современного образования становится раскрытие потенциала всех участников образовательного процесса, предоставление им возможностей проявления творческих способностей. Решение данных задач невозможно без вариативности образовательных процессов, в связи с этим появляются различные инновационные педагогические технологии, которые требуют глубокого научного и практического осмысления.

Общеизвестно, что для любого преподавателя самым важным в работе является повышение эффективности обучения. Этот вопрос требует непрерывного поиска решений, которые смогут оптимизировать учебный процесс [1].

Подбор персонала предъявляет высокие профессиональные требования к современным специалистам, включая обучение самостоятельному выполнению профессиональной деятельности и оценку результатов их работы.

Социальная ответственность и оперативное, мобильное реагирование на нестандартные ситуации имеют большое значение при принятии решений в любой сфере деятельности [2].

Проблема качества подготовки будущих специалистов, развития их конкурентоспособности и саморазвития - одна из важнейших педагогических проблем современного образования. Приоритетом педагога является создание условий для формирования конкурентоспособной личности, готовой самостоятельно, эффективно и нравственно решать профессиональные задачи. В связи с этим преподавателя имеют приоритетное значение в разработке и внедрении инновационных технологий в учебный процесс.

Преимущества использования образовательных технологий в СЭС заключаются в изменении функций преподавателя и обучающегося, преподаватель становится консультантом-координатором, а обучающийся предоставляется большая самостоятельность в выборе способов усвоения материала [3].

Сегодня результаты использования образовательных технологий в меньшей степени зависят от квалификации преподавателя, что определяется всей совокупностью ее составляющих.

Образовательные технологии связаны с повышением эффективности обучения и воспитания, они ориентированы на конечный результат образовательного процесса. Интерактивные компьютерные технологии (ИКТ), метод проекта - лидер. В современной педагогической науке новые технологии рассматриваются как новый дидактический инструмент для активизации познавательной, творческой деятельности, развития творческих способностей, а также формирования определенных личностных качеств [4].

В основе проектного обучения лежит система развития познавательных способностей студентов, их умения ориентироваться в информационном мире, развитие творческого и критического мышления.

Согласно проекту, американский профессор У. Килпатрик понимал любое действие детей, которое они выбирали свободно, а потому выполняли добровольно. Только занятия, которые выполняются с большим энтузиазмом, могут принести пользу ребенку, поэтому приоритет любого проекта определяется степенью заинтересованности, степенью увлеченности обучающихся в реализации поставленной цели [5].

За рубежом методика Project впервые была внедрена на практике, и ее эффективность проверена на практике. Американский профессор Э. В. Коллингс своей книге «Опыт проекта американской школы» подробно описывает использование проектного метода в школах и завершает сравнительный анализ результатов экспериментальных и контрольных школ. В исследовании говорится, что учебная программа «может быть полностью выбрана из целей, поставленных детьми в реальной жизни» [6]. Данные, представленные в книге, показывают, что по всем параметрам (успеваемость учащихся, их переход в школу и обучение, внеклассное поведение, отношение родителей к школе, жизнь школьного сообщества) экспериментальные школы превосходят контроль [7]. Преподаватели, использовавшие методику проекта, оценили его эффективность и постарались повысить свою квалификацию. В американских журналах опубликованы статьи о преимуществах и недостатках проектного метода, опубликованы специальные пособия для учителей. Кроме того, многие преподавателя отказывались внедрять проектное обучение, потому что в нем не было строгого расписания уроков и четких правил их проведения.

В общем, проектное обучение - это совокупность подходов и методов усвоения заранее определенной части теоретических или практических знаний о конкретной деятельности. Если говорить о методологии проектов, то ее можно определить как способ организации процесса распознавания учебного материала. Часто метод проекта ориентирован на самостоятельную работу обучающихся - в парах, индивидуально или в группах, которую обучающиеся могут выполнять в течение заранее определенного периода времени.

Организация проектной и исследовательской деятельности в образовательных учреждениях требует грамотного подхода педагога. На наш взгляд, педагогу, организующему проектную или исследовательскую деятельность, важно понимать:

- Что дает проектная и исследовательская деятельность обучающимся?

- Как изменяется роль педагога и обучающегося в организации проектной и исследовательской деятельности?

- Как подготовить обучающихся к работе над проектом или исследованием?

Именно такой осознанный подход обеспечит эффективность данных видов деятельности в учебном учреждении. Меняется и роль педагога. Из носителя знаний и информации, педагог превращается в организатора деятельности, консультанта по решению проблемы, добыванию необходимых знаний и информации из различных источников. При организации проектной и исследовательской деятельности педагогу необходимо, во-первых, учитывать возрастные психолого-физиологические особенности обучающихся; во-вторых, дать возможность обучающемуся самому подумать, определиться с выбором темы (что ему близко, о чём он хочет узнать, в какой области познаний хочет расширить свой кругозор, провести исследование или какой-либо эксперимент и т.д.). Важным является умение в ситуации, где обучающийся затрудняется в выборе темы, ненавязчиво предложить ему тему будущей работы (тема выбирается из содержания учебных дисциплин или близкая к ним). Кроме того, важно помнить, что проблема проекта или исследования должна находиться в области познавательных интересов обучающихся в зоне ближайшего развития. Все выше обозначенные условия будут способствовать повышению мотивации обучающихся к проектной или исследовательской работе. [8].

При организации проектной деятельности следует учитывать следующее:

1. Проект - это целая работа, его нельзя завершить, его нельзя остановить на полпути, потому что оценивается конечный продукт, который является объективно новым знанием или опытом (рисунок 1).

2. Проект - это сложная работа, состоящая из кардинально разных видов деятельности: планирование, работа с информацией, работа с людьми, анализ полученных материалов, выработка рекомендаций - каждый подвид деятельности представляет собой весь слой знаний, умений, навыков и все его компоненты проектной деятельности интегрированы.

3. Обязательный момент - наличие конкретного практического действия (а не только его моделирования) - в этом случае опыт является составной частью системы, которая напрямую связана с формированием мировоззрения школьника.

4. Реализация проекта предполагает работу с исходной информацией (не до начала работы), что действительно учит делать выводы.

5. Дизайн-деятельность основан на активном использовании игровых элементов [9].

Рисунок 1- Организация проектной деятельности

Игровая составляющая помогает повысить мотивацию и увеличить объем обрабатываемой информации, потому что:

- ассоциируется со всем положительным в человеке;

- нет страха перед неудачей;

- настоящая свобода видения и выбора: когда у человека есть возможность устанавливать правила и цели, он становится активной темой, которая свободно управляет информацией, людьми, отношениями.

Классификация проектов:

1) проект может быть индивидуальным или групповым, в зависимости от количества студентов;

2) по содержанию и связи с учебными дисциплинами проекты делятся на монопредметные (1 предмет) и междисциплинарные (2 и более предмета);

3) проекты делятся по длительности проектной деятельности: краткосрочные (малые проекты), среднесрочные и долгосрочные. В настоящее время нет четкого регламента относительно количества времени, выделяемого на реализацию проекта, но часто небольшие проекты приводят к нескольким тренингам одновременно (около 1 недели), среднесрочные проекты - до 4 недель за раз; долгосрочные проекты - от 4 недель до года;

4) информационные, исследовательские, творческие и практические проекты по приоритетным видам проектной деятельности [10].

По своей структуре проектная деятельность представляет собой многоступенчатую систему взаимосвязанных этапов. Работа с любым типом проекта включает несколько основных этапов: этап предпроектной подготовки, этап планирования; организационно-исследовательский этап; этап представления результатов.

Любой проект следует начинать с выбора типа и тематики проекта и количества участников. Затем преподаватель решает задачу, а обучающийся решают ее. Студенты должны рассмотреть его коллективно и решить, как его решить. Затем обучающийся разбиваются на группы и решают задание самостоятельно. Таким образом, завершающим этапом станет защита и сопротивление проектов. Наконец, студенты должны выразить свое мнение и сделать собственные выводы [11, 12].

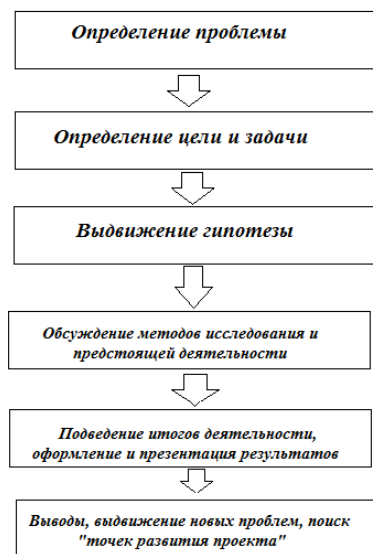

Рисунок 2 – Алгоритм проекта [13].

В основе организации проектной деятельности студентов лежит метод образовательного проекта - одна из технологий, ориентированных на решение задач образовательного проекта и алгоритма проекта, сочетающая проблемные, групповые методы, рефлексивный, презентационный, исследовательский, поисковый и другие подходы (рисунок 2)[13].

С точки зрения студента учебный проект - это возможность создать что-то интересное самостоятельно, в группе или самостоятельно, максимально используя свои возможности; это услуга, которая позволяет вам заявить о себе, проверить свои силы, применить свои знания, принести пользу и публично продемонстрировать достигнутые результаты; это деятельность, направленная на решение интересной проблемы, которую студенты формулируют в виде целей и задач, результатом которой является найденный способ решения проблемы, имеющий практическое, важное применение и, самое главное, когда это интересно и важно.

Изучая опыт использования проектной технологии, хотелось бы отметить ее основные преимущества: активное освоение новых знаний и структурирование существующих знаний; рост индивидуальной социальной активности студента; стимулирование творческого потенциала студентов; формирует не только знания, умения и навыки по предмету, но и активную жизненную позицию.

Задачи нового образовательного стандарта требуют иного подхода к информационной образовательной среде и моделированию профессиональной деятельности преподавателя.

Кроме того, анализ, обсуждение и решение конкретных ситуаций, непосредственно связанных с профессиональной деятельностью, не только способствует развитию различных компетенций, но и превращает преподавателя в наставника, а сам процесс обучения познавательно интересен и креативен [14].

Метод проекта в том виде, в котором он используется в настоящее время, унаследовал лишь ряд особенностей первоначального плана: учет интересов студентов, специфики деятельности студентов и функций преподавателя на разных этапах совместной работы при групповой реализации проекта. К современным нововведениям в проектном обучении можно отнести множество типов проектов, детальную регламентацию работы преподавателя на каждом этапе, преобладание теоретического материала над практическим.

Таким образом, дальнейшая реализация и развитие проектной деятельности обеспечит прогресс студентов в образовании и будет способствовать подготовке высокообразованных и конкурентоспособных специалистов.

СПИСОК ЛИТЕРАТУРЫ

1. Минюк Ю. Н. Метод проектов как инновационная педагогическая технология /Инновационные педагогические технологии: материалы Междунар. науч. конф. (г. Казань, октябрь 2014 г.). – Казань: Бук, 2014. – vi, 128 с.
2. Полат Е. С. Современная гимназия: взгляд теоретика и практика. //Е. С. Полат – М.: Инфра-М, – 2010 г. – 375 с.
3. <https://www.belstu.by/Portals/0/userfiles/15/Selevko-G-K--Sovremennije-obrazovateljnije-tehnologii--3-.pdf>
4. Полат Е. С. Новые педагогические и информационные технологии в системе образования. //Е. С. Полат – М.: Норма, – 648 с.
5. Полат Е. С. Метод проектов на уроках иностранного языка. / Иностранные языки в школе. – 2008 г. – № 2.
6. http://citforum.ru/SE/project/arkhipenkov_lectures/6.shtml
7. <https://search.rsl.ru/record/01009157135>
8. Кержакова И. С., Мороз Е. Ю. Позиция педагога в организации исследовательской и проектной деятельности обучающихся в образовательных учреждениях. /Организация исследовательской и проектной деятельности обучающихся в образовательных учреждениях: материалы I Региональной научно-методической конференции (17 декабря 2020 г.) / отв. ред. Н. А. Семенова. – Томск: Издательство Томского государственного педагогического университета, 2021. – 116 с.
9. Полат, Е. С. Типология телекоммуникационных проектов. // Наука и школа – 2009 г. – № 4.
10. <https://videouroki.net/tests/struktura-proiekta-tipy-proiektov-produkt-proiektnoi-deiatel-nosti.html>
11. https://projmanagsiu.ucoz.ru/publ/vvedenie/1_4_klassifikacija_proiektov/2-1-0-4
12. Бабанский Ю. К. Методы обучения в современной общеобразовательной школе.
13. Бергер С. А. Философские основы анализа теории непрерывного (пожизненного) образования /Межвузовская научно-практич. конф. «Современные проблемы становления профессионально- педагогической культуры (преподавателя вуза, колледжа, лицея, школы)». Ростов-н/Д, 2004. URL: http://rspu.edu.ru/science/conferences/01_03_22/berger.html
14. Яковлева Н.Ф. Я47 Проектная деятельность в образовательном учреждении [Электронный ресурс]: учеб. пособие. – 2-е изд., стер. – М.: ФЛИНТА, 2014. - 144с

REFERENCES

1. Minjuk Ju. N. Metod proektov kak innovacionnaja pedagogicheskaja tehnologija /Innovacionnye pedagogicheskie tehnologii: materialy Mezhdunar. nauch. konf. (g. Kazan', oktjabr' 2014 g.). – Kazan': Buk, 2014. – vi, 128 s.
2. Polat E. S. Sovremennaja gimnazija: vzgljad teoretika i praktika. //E. S. Polat – M.: Infra-M, – 2010 g. – 375 s.
3. <https://www.belstu.by/Portals/0/userfiles/15/Selevko-G-K--Sovremennije-obrazovateljnije-tehnologii--3-.pdf>
4. Polat E. S. Novye pedagogicheskie i informacionnye tehnologii v sisteme obrazovanija. //E. S. Polat – M.: Norma, – 648 s.
5. Polat E. S. Metod proektov na urokah inostrannogo jazyka. / Inostrannye jazyki v shkole. – 2008 g. – № 2.
6. http://citforum.ru/SE/project/arkhipenkov_lectures/6.shtml
7. <https://search.rsl.ru/record/01009157135>
8. Kerzhakova I. S., Moroz E. Ju. Pozicija pedagoga v organizacii issledovatel'skoj i proektnoj dejatel'nosti obuchajushihhsja v obrazovatel'nyh uchrezhdenijah. /Organizacija issledovatel'skoj i proektnoj dejatel'nosti obuchajushihhsja v obrazovatel'nyh uchrezhdenijah: materialy I Regional'noj nauchno-metodicheskoy konferencii (17 dekabrja 2020 g.) / otv. red. N. A. Semenova. – Tomsk: Izdatel'stvo Tomskogo gosudarstvennogo pedagogicheskogo universiteta, 2021. – 116 s.
9. Polat, E. S. Tipologija telekommunikacionnyh proektov. //Nauka i shkola – 2009 g. – № 4.
10. <https://videouroki.net/tests/struktura-proiekta-tipy-proiektov-produkt-proiektnoi-deiatel-nosti.html>
11. https://projmanagsiu.ucoz.ru/publ/vvedenie/1_4_klassifikacija_proiektov/2-1-0-4
12. Babanskij Ju. K. Metody obuchenija v sovremennoj obshheobrazovatel'noj shkole. –M.: Prosveshhenie, 1985.
13. Berger S. A. Filosofskie osnovy analiza teorii nepreryvnogo (pozhitennogo) obrazovanija /Mezhvuzovskaja nauchno-praktich. konf. «Sovremennye problemy stanovlenija professional'no- pedagogicheskoy kul'tury (prepodavatelja vuza, kolledzha, liceja, shkoly)». Rostov-n/D, 2004. URL: http://rspu.edu.ru/science/conferences/01_03_22/berger.html
14. Jakovleva N.F. Ja47 Proektnaja dejatel'nost' v obrazovatel'nom uchrezhdenii [Elektronnyj resurs]: ucheb. posobie. – 2-e izd., ster. – M.: FLINTA, 2014. - 144s

ARDAK MAZHITOVNA AHMETBEKOVA

Head of Department, Candidate of technical sciences, Associate Professor, Republic of Kazakhstan, University of Zhezkazgan named by O.A.Baikonurov, 100600 c. Zhezkazgan, Alashakhan street, 1B, +7 777 363 38 23
Email: ardashka_14@mail.ru

ARDAK MAZHITOVNA AHMETBEKOVA

«Электрлік энергетика және еңбек қорғау» кафедрасының меңгерушісі, т.ғ.к., доцент Ө.А. Байқоңыров атындағы Жезқазған университеті, 100600, Жезқазған қаласы, Алашахан көшесі 1Б, +7 777 363 38 23
Email: ardashka_14@mail.ru

AHMETBEKOVA ARDAK MAZHITOVNA

К.т.н., доцент, заведующая кафедрой «Электроэнергетика и охрана труда», Жезказганский университет им. О.А. Байконурова, 100600, г. Жезказган, ул. Алашахана 1Б, +7 777 363 38 23
Email: ardashka_14@mail.ru

DIDAR YESTAYEVA

Senior Lecturer, Republic of Kazakhstan, University of Zhezkazgan named by O.A.Baikonurov, 100600 c. Zhezkazgan, Alashakhan street, 1B, +7 747 703 91 67
Email: erkonyr.asel@mail.ru

ДИДАР КУАНЫШЕВНА ЕСТАЕВА

Аға оқытушы Ө.А. Байқоңыров атындағы Жезқазған университетінің Электрлік энергетика және еңбек қорғау кафедрасы, 100600 Жезқазған қаласы, Алашахан көшесі 1Б, +7 747 703 91 67
Email: erkonyr.asel@mail.ru

ЕСТАЕВА ДИДАР КУАНЫШЕВНА

Старший преподаватель кафедры «Электроэнергетика и охрана труда», Жезказганский университет им. О.А. Байконурова, 100600 г. Жезказган, ул. Алашахана 1Б, +7 747 703 91 67
Email: erkonyr.asel@mail.ru

ASSEL YERKONGYR

Candidate of technical sciences, Associate Professor, Republic of Kazakhstan, University of Zhezkazgan named by O.A.Baikonurov, 100600, c. Zhezkazgan, Alashakhan street, +7 705 208 37 56
Email: erkonyr.asel@mail.ru

ЕРҚОҢЫР ӨСЕЛ КҮНТУҒАНҚЫЗЫ

Т.ғ.к., доцент, Ө.А. Байқоңыров атындағы Жезқазған университетінің «Электрлік энергетика және еңбек қорғау» кафедрасы, 100600, Жезқазған қаласы, Алашахан көшесі 1Б, +7 705 208 37 56
Email: erkonyr.asel@mail.ru

ЕРҚОҢЫР ӨСЕЛ КҮНТУҒАНҚЫЗЫ

К.т.н., доцент кафедры «Электроэнергетика и охрана труда», Жезказганский университет им. О.А. Байконурова, 100600, г. Жезказган, ул. Алашахана 1Б, +7 705 208 37 56
Email: erkonyr.asel@mail.ru

SULTAN RYMBEKOV
Master of economic sciences,
Teacher, Republic of Kazakhstan

С.Е. РЫМБЕКОВ
Экономика
ғылымдарының магистрі,
оқытушы,
Қазақстан Республикасы

РЫМБЕКОВ С.Е.
Магистр экономических наук,
преподаватель,
Республика Казахстан

ALUA BLYALOVA
Master of Economic Sciences,
Teacher,
Republic of Kazakhstan

А.Б. БЛЯЛОВА
Экономика
ғылымдарының магистрі,
оқытушы,
Қазақстан Республикасы

БЛЯЛОВА А.Б.
Магистр экономических наук,
преподаватель,
Республика Казахстан

DIGITALIZATION OF EDUCATION: RISKS AND PROSPECTS

БІЛІМ БЕРУДІ ЦИФРЛАНДЫРУ: ТӘУЕКЕЛДЕР МЕН БОЛАШАҒЫ

ЦИФРОВИЗАЦИЯ ОБРАЗОВАНИЯ: РИСКИ И ПЕРСПЕКТИВЫ

Мақалада қазіргі заманғы қоғамның киберсоциализациялану дәуірінде білім беру жүйесінің барлық деңгейлерінде цифрлық оқытуды енгізу мәселелері мен осы процеске байланысты көптеген проблемалар, тәуекелдер мен перспективалар талданған. Ұлттық білім беруді жетілдіру үдерісінде жыл сайын қазіргі заманғы технологиялардың рөлі артып келеді, оның енгізілуі білім беруді жаңғыртуға және дамытуға, сондай-ақ болашақ мамандарды дайындау сапасын жақсартуға және білімнің жақындасуына ықпал етеді. Сонымен қатар, мұндай технологиялар білім беру қызметіне қолданыстағы тәсілдерді қайта қарауды, сондай-ақ олардың қоғамға және жеке әлеуметтік топтарға әсерін талдауды қажет етеді. Осыған байланысты білім беруді цифрландыру мен оның әлеуметтік салдарын зерттеу мәселелері ғылыми зерттеулердің өте өзекті бағыты болып көрінеді. Бұл зерттеудің мақсаты - негізгі проблемаларды анықтау және білім беру саласындағы цифрландыру перспективаларын анықтау.

Түйін сөздер: киберәлеуметтену, қоғамның киберәлеуметтенуі, цифрлық білім, ақпарат, білім, мағына, мән, контекстік білім.

В статье анализируются проблемы реализации цифрового обучения на всех уровнях системы образования в современную эпоху киберсоциализации общества и связанные с этим процессом многочисленные проблемы, риски и перспективы. В процессе совершенствования национального образования с каждым годом все большую роль приобретают современные технологии, внедрение которых способствует модернизации и развитию образования, а также повышению качества подготовки будущих специалистов и сближению образования с наукой. В то же время такие технологии требуют пересмотра существующих подходов к образовательной деятельности, а также анализа их влияния на общество и отдельные социальные группы. В связи с этим изучение вопросов цифровизации образования и ее социальных последствий представляется весьма актуальным направлением научных исследований. Цель данного исследования заключается в выявлении основных проблем и определении перспектив цифровизации в сфере образования.

Ключевые слова: киберсоциализация, киберсоциализация общества, цифровое образование, информация, знание, значение, смысл, контекстное образование.

The article analyzes the problems of implementing digital learning at all levels of the education system in the modern era of cyber-socialization of society and the numerous problems, risks and prospects associated with this process. In the process of improving national education, modern technologies are acquiring an increasing role every year, the introduction of which contributes to the modernization and development of education, as well as to the improvement of the quality of training of future specialists and the convergence of education with science. At the same time, such technologies require a revision of existing approaches to educational activities, as well as an analysis of their impact on society and individual social groups. In this regard, the study of issues of digitalization of education and its social consequences seems to be a very relevant area of scientific research. The purpose of this study is to identify the main problems and determine the prospects for digitalization in the field of education.

Key words: cyber socialization, cyber socialization of society, digital education, information, knowledge, meaning, meaning, contextual education.

Тұлға – алдыңғы екі «билік» қойған мақсаттарды жүзеге асыратын және бағдарламаларды орындайтын рухтың (негізгі әлеуметтік және жеке құндылықтары мен принциптері), жанның (барлық психикалық процестер) және дененің ажырамас бірлігі. Психика, өз кезегінде, биологиялық және әлеуметтік, сана мен бейсаналық, интеллектуалды және эмоционалды, рационалды және иррационалды бірлік. Цифрлық оқыту осы өте нашар белгілі керемет байлықтан тек оның зияткерлік құрамдас бөлігін алады, ол осы бірліктің кейбір басқа компоненттеріне жанама түрде әсер етеді.

Енді мақаланың тақырыбына тікелей өтейік. О.И. Воинов пен В.А. Плешаков дұрыс атап өткендей, біз қазірдің өзінде қоғамның киберәлеуметтену дәуірінде өмір сүріп жатырмыз. Авторлар кибер қоғамдылықты «егеменді тұлға рөлінде емес, желілік қауымдастықтардың субъектісі ретінде әр түрлі әлеуметтік функцияларды орындау аясында киберкеңістіктегі өмірді ұйымдастыру мүмкіндігін қамтамасыз ететін адам алған қасиеттер жиынтығы» деп түсінеді. [1, p. 120].

Ең алдымен, сіз «цифрлық оқыту» мен «цифрлық білім беру» ұғымдарын түсінуіңіз керек, олар жиі бір-бірінің орнына қолданылады, бұл орынсыз. «Цифрлық оқыту» терминінің, сондай-ақ онымен байланысты «цифрлық дидактика» ұғымының, цифрлық оқыту теориясының қолданылуы күмән тудырмайды. Олар оқушылардың пәндік білімді, дағдыны, құзіреттілікті, оның ішінде компьютерді пайдалану арқылы меңгеруінің заңдылықтары, принциптері мен механизмдері туралы.

Біздің ойымызша, ең ыңғайлы және тиімді цифрлық білім беруді ұйымдастырудың екі негізгі шарты - бұл материалдық және цифрлық инфрақұрылымның дайындығы, сонымен қатар мұғалімдер мен оқушылардың цифрлық ортада өз функцияларын орындауға дайындығы. Цифрлық білім берудің инфрақұрылымы – бұл төменгі деңгейде (яғни, жеке білім беру ұйымы деңгейінде) екі деңгейлі құбылыс болуы мүмкін электрондық білім беру ортасын жасайтын жабдық пен бағдарламалық қамтамасыз ету кешені. Бірінші, «логистикалық» деңгей, оқу үдерісін ұйымдастырушылық тұрғыдан қамтамасыз етеді: оқушылар мен мұғалімдер контингентін есепке алу, олардың қозғалысы, курстар, ағымдар, топтар, дайындық бағыттары, білім деңгейлері бойынша бөлу; есепке алу, мұғалімдердің жүктемесін бөлу және т.б.

Бірақ педагогикалық әдебиеттерде, нормативтік құқықтық құжаттарда және педагогикалық қолдануда жиі кездесетін «цифрлық білім» термині орынсыз. «Тәрбие» сөзі сөйлеуде қолдану контекстіне байланысты үш түрлі мағынаға ие екендігі. Бірінші мағына - бұл қандай білімі бар деген сұраққа жауап беретін нақты адамның білімдік біліктілігі: жалпы орта, кәсіптік немесе жоғары. Екінші мағынасы білім беру жүйесі білім беру бағдарламаларының жиынтығы, оларды жүзеге асыратын білім беру ұйымдары және оларды басқару жүйесі. Үшінші мағынасы – бір «тиынның» екі жағы іспетті оқыту мен тәрбиенің бірлігінде тұратын білім беру процесі.

2020 жылғы пандемияға және одан кейінгі барлық деңгейдегі оқу үдерісіндегі өзгерістерге байланысты білім беру жүйесі оқытуды қашықтықтан оқыту форматына көшіруде бірқатар қиындықтарға тап болды. Бұл тек технологияның жоқтығынан немесе Интернетке жоғары жылдамдықты қосылымнан болған жоқ. Мұғалімнің құзыреттілігі мен шеберлігі мен оқушының құзыреттілігі туралы сұрақтардың маңыздылығы өткір айтылды.

Сыныптағы оқушылардың мінез-құлқын реттеуге болатынына қарамастан, оны экран арқылы орындау әлдеқайда қиын.

Мотивацияланған оқушылармен жұмыс істеу оңай. Қиындықтар оқушының сыртқы және ішкі мотивациясын арттыру қажет болғанда пайда болады. Бұл тапсырмаларды геймификация, адаптивті оқыту, жеке оқыту жолдары, микрооқыту және жұмсақ дағдыларды дамыту сияқты онлайн технологиялар арқылы шешуге болады. Бұл икемді немесе жұмсақ дағдылар қоршаған әлемнің тез өзгертін жағдайларына және кәсіби қызметтің жаңа талаптарына бейімделуге, алынған кәсіби дағдылар мен дағдылардың тиімді қолданылуын табуға көмектеседі.

Компьютерді оқыту мақсатында пайдалану үш нысанда жүзеге асырылады: тренажер ретінде машина; мұғалім үшін белгілі бір функцияларды орындайтын тәлімгер ретінде, сонымен қатар машина адамнан жақсы орындай алатын функцияларды; белгілі бір ортаны және ондағы оқушылардың іс-әрекетін имитациялайтын құрылғы ретінде. Алынған дағдылар мен дағдыларды бекіту мен жүйелеу үшін тренажерларды қолданған жөн. Репетиторлық жүйелер білім беру ақпаратын пайдаланудың міндеттері мен шарттары

нақты анықталған және ықтималдық болмаған жағдайда өте пайдалы. Имитациялық модельдеу оқу материалы жүйелі сипатқа ие болмаса және оның шекаралары біршама анық емес болған жағдайда өте қолайлы.

Әлбетте, алғашқы екі формада компьютер тек мұғалімнің функцияларын сандық түрде жақсарту құралы ретінде әрекет етеді, мұғалім мен оқушы арасындағы ақпарат алмасу жылдамдығын, шешім қабылдаудың тиімділігін және т.б. Дәл осы мүмкіндіктерді олар, ең алдымен, білім беруді компьютерлендіру процесінде бүкіл әлемде қолдануға тырысады. Алайда, олар білім беру жағдайына сапалы өзгеріс бермейді және, әдетте, мүмкін емес, өйткені сол нәтижелерді, кейде тіпті уақытты, адамдық және қаржылық ресурстарды аз шығынмен, дәстүрлі формалармен, әдістермен және құралдармен қамтамасыз етуге болады [2, р. 86].

Цифрлық оқытудың орасан зор және әлі де нашар түсінілген мүмкіндіктерімен қатар, оларды білім беру жүйесіне толық енгізумен байланысты бірқатар проблемалар мен тәуекелдер бар:

1. Әлемде мектеп мұғалімдері, колледждер мен университет оқытушылары оны құрастыру мен пайдалануда сүйенетін цифрлық оқытудың педагогикалық немесе психологиялық педагогикалық теориясы жоқ, ал бірде-бір инженер техникалық құрылғыны жобалауды өз мойнына алмайды. Цифрлық оқытуды қолдану арқылы білім сапасын арттырудың сенімді дәлелі жоқ. Осы себепті, еліміздің педагогикалық корпусының едәуір бөлігінің оқытуды цифрландыруға саналы түрде немесе санасыз түрде қарсылық бар, әсіресе аға буын мұғалімдері мен мұғалімдері арасында.

2. Ақпарат пен білім - бұл әр түрлі ұғымдар: ақпарат - семиотикалық, сигналдық жүйе, мағыналардың тасымалдаушысы (тілдік белгілер, мәтіндер, сөйлеу дыбыстары және т.б.), ал білім - бұл жеке тұлғаның, субъективті, жеке мағынадағы құрылым, олар бірдей ақпаратты қабылдайтын әртүрлі адамдар үшін жиі әр түрлі болады.

3. Оқыту мен тәрбиелеу процесі мұғалім мен оқушылар арасындағы байланыс арқылы жүзеге асады. Қарым-қатынас үш құрамдас бөліктен тұрады – коммуникативті, интерактивті және перцептивті, сондай-ақ екі жағынан – вербалды (вербальды) және вербальды емес, оларға «дене тілі» (поза, дене қимылдары, көздің қимылы және т.б.) және экстралингвистикалық, дыбыстық сипаттамалар кіреді.

Сөз ақпараттың тасымалдаушысы болып табылады, онда терминнің, ұғымның, өрнектің объективті мағынасы бар, оның анықтамасы сөздіктерде берілген. Алайда, әдетте, кез келген сөз дерлік көп мағыналы болады, оның белгілі бір адам үшін мағынасы тілдік контекстке, берілген сөздің тілдік ортасына байланысты. Сол дәрежеде тыңдаушы үшін осы немесе басқа сөздің мағынасы сөйлеудің вербалды емес ерекшеліктеріне байланысты. Белгілі австралиялық психолог Аллан Пиздің пікірінше, айтылған сөздің мағынасының 7 пайызы ғана мағынаны тасымалдаушы сөзде, 55 пайызы сөйлеушінің дене қимылынан, 38 пайызы экстралингвистикада көрінеді. Сандық технология мұндай нәзіктіктерді түсіруге қауқарсыз [3, б. 73].

Ақпаратты қабылдау мен ассимиляциялаудың өнімділігіне, оның танымға айналуына коммуникацияның перцептивті компонентінің мағыналық әсерін атап өту маңызды. Психологтардың айтуы бойынша, алғашқы жеті секундта кез келген адам ерікті түрде ол жерге қалай жетуге болатынын сұрау үшін осы немесе басқа адамға жүгінетінін өзі шешеді. Егер адам бізге жағымсыз болса, біз онымен сөйлесуден аулақ боламыз, тіпті ол бізге қажетті ақпаратқа ие болса да. Бірақ оқушы өзіне ұстаз таңдамайды. Ал егер мектеп оқушылары қорқып, мұғалімді ұнатпайтын болса, ал ол сыныпты жек көретін болса, оның сабақтарында ол жеткізген ақпаратты оқушылардың біліміне айналдыру мүмкін емес.

Айтылғанның бәрінен қорытынды айқын: компьютер, әдетте, мағынаны мағынаға, ақпаратты білімге айналдыра алмайды. Бұл «компьютерлік метафора» метафорадан басқа ештеңе емес дегенді білдіреді; ақпаратты компьютермен өңдеу - бұл адамның білім алуының тетігі емес, және бұл процесті түсінудің нақты психологиялық заңдылықтары мен механизмдерін іздеу қажет [4, б. 39].

Сөйлеудің деградациялануының нақты қаупі бар, сонымен бірге ойлау, өйткені бұл сөйлеуде пайда болады, ол цифрлық оқытуда пайдаланушының компьютер пернетақтасының әріптерін басуына дейін азаяды. Зерттеушілер атап өткендей, цифрлық буын балаларында ойлар бөлшектелген, ал пікірлер үстірт. Ал цифрлы ұрпақ балаларының сауаттылығы қорқынышты. Егер мектеп оқушысында немесе студентте жанды қарым-қатынас, сөйлеуде ойды қалыптастыру және тұжырымдау тәжірибесі жетілмеген болса, психологиялық зерттеулер көрсеткендей, оның бойында ойлау қалыптаспаған.

Тәрбие «дамудың әлеуметтік жағдайын», оқу процесі субъектілерінің қарым-қатынасын және тұлғааралық қарым-қатынасын, адамгершілік таңдау жағдайларына эмоционалды-құндылық қатынасты, олар қабылдаған адамгершілік нормаларын білу негізінде осы жағдайларды өмір сүруді және бастан өткеруді болжайды [5, б. 88].

Тәрбие - бұл моральдық - этикалық категория, мұнда мораль - қоғамда қабылданған заңдар, ережелер, әлеуметтік мінез - құлық нормалары, діни, техникалық нормалар. Оларды тиісті ақпаратты, соның ішінде компьютер арқылы берілетін ақпаратты есте сақтау арқылы білуге болады. Ал мораль - адамның қоғамда қабылданған мораль нормаларына жақындауының өлшемі.

Адамгершілік - бұл қалыптасуында диалогтік қарым - қатынас жағдайларының мазмұнына эмоционалды - құндылық қатынасты және оларға кіретін адамдардың өзара қарым - қатынасын, адамдар арасындағы қарым - қатынастың сезімтал тәжірибесін болжайтын жеке қасиет. Мұндай тәжірибелер мен қарым - қатынастардың қайнар көзі, мораль мен этиканың тасымалдаушысы тек адам болуы мүмкін.

Сандық оқыту процесінде мектеп оқушысы мен студенттің жанды сөзі – ойды қалыптастыру және тұжырымдау құралы – анықтамасы бойынша өшіріледі. Сондықтан, егер сіз дербес компьютерлердің көмегімен оқытудың толық даралану жолымен жүрсеңіз, сіз шығармашылық ойлауды қалыптастырудың мүмкіндігі, оның шығу тегі бойынша диалогтік, жіберіп алынады деген қорытындыға келуге болады. Тағы бір қауіп бар: әлеуметтік байланыстардың шектелуі, индивидуализм мен жалғыздыққа әкелетін әлеуметтік өзара әрекеттесу мен қарым - қатынас тәжірибесінің төмендеуі.

Бұл цифрлық оқытуды қолданбау керек дегенді білдірмейді, керісінше. Бірақ оны асыра алмау маңызды, компьютердің мүмкіндіктері мен оқу процесінің субъектілері - мұғалім мен оқушылар арасындағы диалогтік қарым - қатынас арасындағы психологиялық, физиологиялық, педагогикалық және әдістемелік негізделген тепе - теңдікті табу маңызды.

1. Цифрлық оқыту құрылғылары қатаң математикалық, инженерлік, технократиялық ойдың іске асуы болып табылады, ал оқу процесі мұғалімдер мен студенттердің іс - әрекетінің психо-педагогикалық, негізінен

субъективті заңдылықтарына негізделген, олардың мотивациясынан басталып, түйсік пен жеке тұлғаның берілетін және алынған ақпараттың мағынасы.

2. Көптеген зерттеушілер қоғам мен білім беру жүйесін цифрландыру деңгейі үнемі өсіп келе жатқандықтан, адам өмірі мен кәсіби қызметі үшін қажетті білімді емес, керекті ақпарат бар компьютерлік жүйеге қол жеткізуді талап ететінін айтады. Тағы бір мысал: үлкен қаланың көшелерімен жүріп келе жатып, навигаторды үнемі қолданатын жүргізушілер ғарышта бағдарлау қабілетінен айырылады. Мұның бәрі адамның есте сақтау қабілетінің, қабылдауының, қиялының және тағы басқалардың функциясының нашарлауына әкеледі.

3. Цифрлық оқыту теориясы болмаған жағдайда оның дәстүрлі оқытуға механикалық интеграциясы тек екеуінің де кемшіліктерін күшейтеді. Сонымен, П.Нортон компьютердің ерекше мүмкіндіктерін жаңа негізде пайдаланудың перспективті жолдарын ұсынудың орнына, дәстүрлі оқыту үшін компьютерлік оқыту жүйелері жасалып жатқанын жазады. Бұл адамдарға көптеген құбылыстар мен заңдылықтарды түсінуге көмектесетін қуатты құрал, бірақ ол тек есте қалған фактілер мен дағдылардың жиынтығы бар сананы еріксіз құлдыққа түсіреді [6].

«Цифрлық буын» өкілдерінің бірқатар ерекшеліктері атап өтілген:

- балалар дүниеге келген сәттен бастап сыртқы әлеммен негізінен ұялы телефондар мен компьютерлік дисплейлер арқылы байланысады;

- шынайы өмірде достар табу қиынға соғады; виртуалды байланыс жеке адамға қарағанда басым; балалар желіде тез байланысқа түседі, бірақ олар үшін шынайы достық қиын;

- виртуалды қарым - қатынаста визуалды тіл алдыңғы буын үшін әдеттегі мәтінді алмастырады;

- балаларға кез келген мақалаға қарағанда қысқа жаңалықтарды оқу әлдеқайда әдетке айналған; олардың ойлау тәсілі шашыраңқы, ал пайымдаулары үстірт;

- көптеген жасөспірімдер өздерінің қалаларында да нашар бағдарланған, бірақ олар ұялы телефоннан қажетті орынды тез табады;

- нақты өмір тәжірибесі жоқ, балалар тіпті кішкентай мәселелерді шеше алмайды, олар сезімтал және пессимистік болып өседі, аз ғана адамдар өз күштерімен тәуелсіздікке қол жеткізе алады;

- бұл ұрпақтың балалары тұтынуға бағытталған және алдыңғы ұрпақ балаларына қарағанда индивидуалды; олар шыдамсыз және негізінен қысқа мерзімді мақсаттарға бағытталған, ал амбициясы аз [7].

Америкалық психолог Шерри Постник - Гудвин «цифрлық ұрпақтың» балалары мен жасөспірімдерін былай сипаттайды: «Олар әңгімеден гөрі мәтіндік хабарламаны артық көреді. Олар желіде сөйлеседі - көбінесе олар ешқашан көрмеген достарымен. Ата - анасы бос уақытын ұйымдастырмаса, олар көшеде сирек жүреді. Олар ұялы телефонсыз өмірді елестете алмайды. Олар ешқашан жоғары технологияларсыз немесе терроризмсіз әлемді көрмеген.

Біз білім берудегі принципті жаңа жағдай туралы, қарастырылып отырған салада теориялық, әдістемелік және қолданбалы зерттеулер жүргізу қажеттілігі туралы, мұғалімнің қызметін тиісті ғылыми әдістемелік қамтамасыз ету және оның педагогикалық біліктілігін арттыру туралы айтып отырмыз.

Жоғарыда айтылғандардың бәрі «не істеу керек?» деген қасиетті сұраққа жауап бермейді. Бұл әлеуметтік - мәдени мұраның жаңа түрі туралы, балалардың «жасөспірімдер мен студенттердің» пайда болуымен бірге қалыптасқан білім берудің принципті жаңа жағдайы туралы мәселенің мәлімдемесі. Бірақ қазірдің өзінде ұсынылған материал негізінде бірнеше қорытынды жасауға болады:

- зерттеудің негізгі бағыты - бұл когнитивті ғылымдар жасайтын және жасалуы керек әлеуметтік-мәдени жағдайларда адамның ақпаратты өңдеу үлгілері мен ми механизмдері емес, жеке тұлғаның даму заңдылықтары болуы керек.

- оқушының қабылдайтын ақпараттың мағынасына контекстің әртүрлі түрлерінің әсер ету механизмдерін анықтауға бағытталған зерттеулер барған сайын өзекті бола түсуде;

- «өмір бойы» емес, «өмір бойы» білім беру идеясының өзектілігі артып келеді, онда әр адамның жеке басы мен даралығының үздіксіз дамуы қамтамасыз етілетін болады.

Білім беруді цифрландыруды «байланыстыруға» болатын ғылыми негізге айналуға контекстік білім берудің психологиялық - педагогикалық теориясы барынша қабілетті бола алатын сияқты.

Контекстік білім берудің анықтамасы: ғылым тілінде және педагогикалық технологиялардың бүкіл жүйесі арқылы дәстүрлі және жаңа, оның

ішінде цифрлық, оқу іс - әрекетінде пәндік-технологиялық, әлеуметтік - адамгершілік мазмұнын қамтитын оқыту мен тәрбиелеу [8].

Мәтінмәндік білім берудің негізгі идеясы: студенттердің теориялық білімді оның мазмұндық технологиялық, әлеуметтік және моральдық - адамгершілік мазмұнын дәйекті модельдеу арқылы алдағы әлеуметтік - практикалық немесе кәсіби қызметтің «көнептеріне» сіңіруін жүктеу.

Контекстік білім берудің негізгі принциптері:

- студенттің оқу іс - әрекетіне жеке енуін педагогикалық қолдау;

- білім беру қызметінің бір ағымында оқушы тұлғасын оқыту мен тәрбиелеудің бірлігі;

- мектеп оқушыларының, студенттердің, тыңдаушылардың оқу іс - әрекетінде алдағы практикалық іс - әрекеттің біртұтас мазмұнын, формалары мен шарттарын дәйекті модельдеу;

- оқытудың проблемалық мазмұны және оны оқу үрдісіне орналастыру процесі;

- білім алушылардың оқу іс - әрекетін ұйымдастыру формаларының білім беру мақсаттары мен мазмұнына сәйкестігі;

- оқу үрдісінің субъектілері - тәрбиешілер мен студенттердің бірлескен іс - әрекетінің, тұлғааралық өзара әрекеттестіктің және диалогтік қарым - қатынастың жетекші рөлі;

- жаңа, оның ішінде цифрлық және дәстүрлі педагогикалық технологиялардың педагогикалық негізделген үйлесімі;

Мәтінмәндік білім берудің негізгі мақсаты: біртұтас әлеуметтік практикалық немесе кәсіби іс - әрекетті, оқушының, болашақ маманның (студенттің) немесе оқушының қосымша білім беру жүйесінде дамыған жеке тұлғасы мен даралығын қалыптастыру.

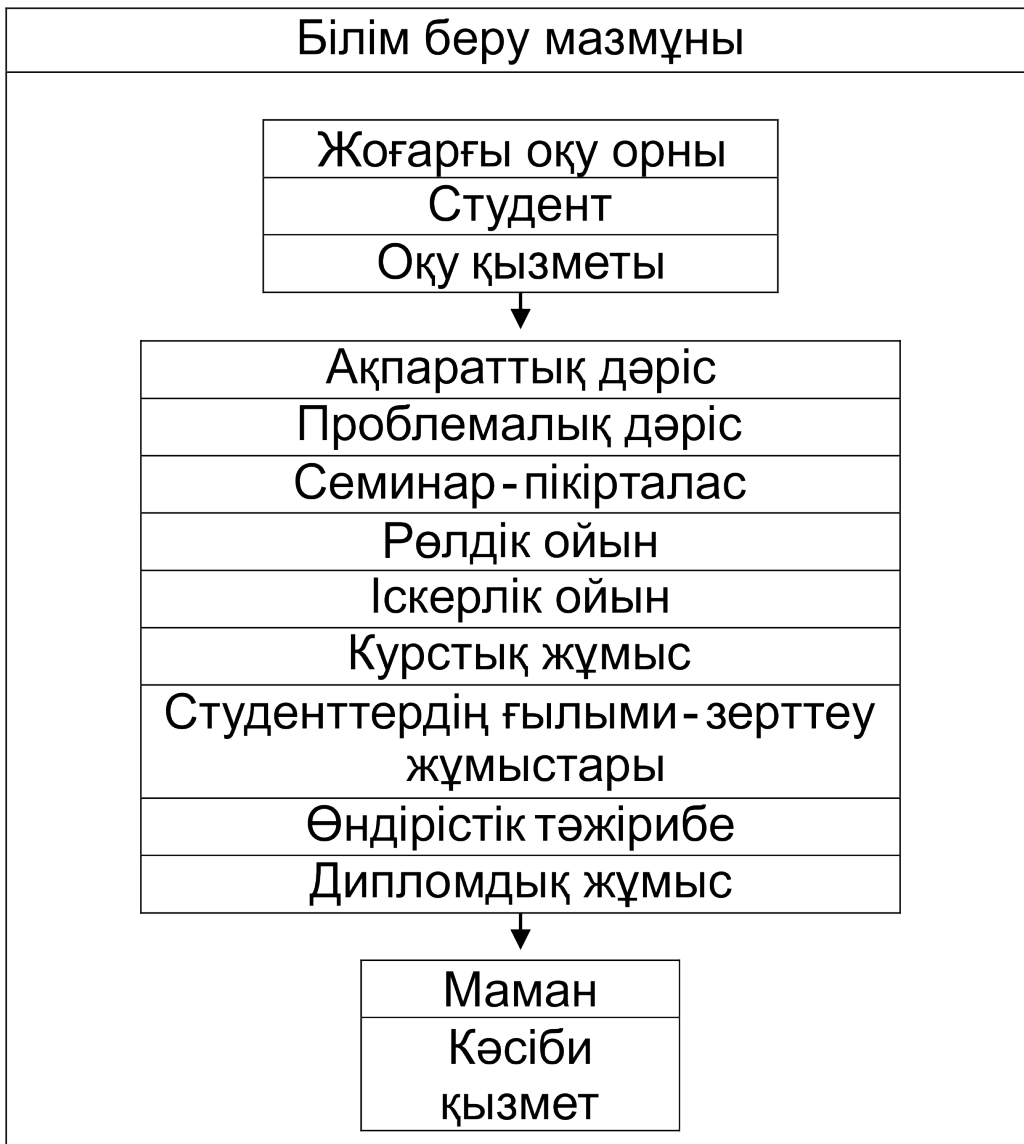
Контекстік білім мазмұнының қайнар көздері:

- табиғат, қоғам, адам және техника туралы ғылымдардың дидактикалық бейімделген мазмұны;

- мектеп, жоғары оқу орны, қосымша білім беру мекемесі түлегінің негізгі функциялары, мәселелері, міндеттері, құзыреттіліктері жүйелері бар алдағы практикалық іс - әрекеттерінің модельдері;

- оқу іс-әрекетінің өзінің, өмірінің, практикалық немесе кәсіби қызметінің моральдық-этикалық мазмұны.

1 - суретте контекстік білім беруде академиялықтан кәсіптікке қарай оқушылардың белсенділік қозғалысының жалпы жуықталған моделі көрсетілген.

Сурет 1. Мәтінмәндік білім берудегі студенттің іс-әрекеті қозғалысының жалпы үлгі моделі

Мәтінмәндік білімнің мәні, оның принциптері, мақсаттары, мазмұны мен педагогикалық технологиялары туралы айтылғанның бәріне сүйене отырып, мақаланың басында киберкеңістікте әлеуметтік функцияларды орындайтын адаммен келіспеушілігі айқындалады.

Біріншіден, біз субъект пен тұлға ұғымдарына қарсы болмас едік. Ақыр соңында, субъект - бұл белгісіздік жағдайында мақсат қоюға және мақсатқа жетуге қабілетті адам, яғни берілген бағдарламаға сәйкес ақпаратты өңдейтін және қарама - қайшылықтарды түсінбейтін, қате деп санайтын адам емес.

Екіншіден, «егеменді тұлға» ұғымына анықтама берілмейді. Бұл киберқауымдастықтың басқа мүшелерімен

араласа алмайтын жалғызбасты, индивидуалист пе? Дәл осы қауіп цифрлық оқытудың абайсызда даралануына қауіп төндіреді.

Үшіншіден, бүкіл қоғамның, өндірістің және білімнің жалпы кибероциализациясы жағдайында басқа адамдармен өнімді қарым - қатынас жасауға қабілетті студенттің «егеменді тұлғасын» толық дамыту үшін адекватты психо - педагогикалық білімге сүйену қажет. Ол «компьютерлік метафораға» емес, компьютермен «қаруланған» адамның жеке басы мен іс - әрекетінің сарқылмайтын мүмкіндіктеріне бағдарлануға негізделуі керек.

Мұндай теория ретінде контекстік білім беру теориясы әрекет ете алатын сияқты.

ПАЙДАЛАНЫЛҒАН ӘДЕБИЕТТЕР

1. Вербицкий А.А. Қазіргі білім беру парадигмасындағы білім // Педагогика. – 2016 ж.
2. Вербицкий А.А. Контекстік білім берудің теориясы мен технологиясы. Оқулық. - М., Мәскеу мемлекеттік педагогикалық университеті, 2017 ж.
3. Воинова О.И., Плешаков В.А. Тұлға және киберәлеуметтік: кибероциумға интеграция дәрежесі бойынша киберәлеуметтік және адамдардың жіктелуін қалыптастыру // «Homo Cyberus» электронды ғылыми журналы. - 2018. – №1 (4). [Электрондық ресурс] URL: http://journal.homocyberus.ru/personality_and_cybersocium_formation_of_cybersafty_and_classific
4. Кузьминов Я.И. HSE онлайн курстардың пайдасына дәстүрлі дәрістерден толық бас тартады [Электрондық ресурс] URL: <https://rb.ru/news/vshe-study-online>
5. Леонтьев А.Н. Белсенділік. Сана. Тұлға. - М.: Мағынасы: Академия, 2005 ж.
6. Z буынының психологиялық ерекшеліктері: http://mansa-uroki.blogspot.com/2016/04/z_12.html
7. Контекстік білім беру психологиясы мен педагогикасы: Ұжымдық монография / Ғылыми тұрғыда. ред. А.А. Вербицкий. - М.: СПб.: Нестор-Тарих, 2018 ж.
8. Рыбакина Н.А. Жалпы білім беретін мектепте оқыту мен тәрбиелеудің құзыреттілік-контекстік моделі // Білім және ғылым. - 2017. - 19-том. - №2. - 31-50-б.

REFERENCES

1. Verbickiy A.A. Qazirgi bilim beru paradigmasındaǵı bilim // Pedagogika. – 2016 j.
2. Verbickiy A.A. Kontekstik bilim berwdiñ teoriyası men texnologiyası. Oqwlıq. - M., Mäskew memlekettik pedagogikalıq wniversiteti, 2017 j.
3. Voïnova O.İ., Pleşakov V.A. Tulğa jäne kibërälewmettik: kiberoçiwmğa integraciya дәrejesi boyınşa kiberoälewmettik jäne adamdardıñ jiktelwin qalıptastırw // «Homo Cyberus» élektrondı ğilimī jwrnalı. - 2018. – №1 (4). URL: http://journal.homocyberus.ru/personality_and_cybersocium_formation_of_cybersafty_and_classific
4. Kwzmīnov Ya.İ. HSE onlayn kwrstardıñ paydasına дәstürli дәriстерden tolıq bas tartadı [Élektrondı reswrs] URL: <https://rb.ru/news/vshe-study-online>
5. Leontev A.N. Belsendilik. Sana. Tulğa. - M.: Mağınası: Akademīya, 2005 j.
6. Z bwınınıñ psixologiyalıq erekşelikleri: http://mansa-uroki.blogspot.com/2016/04/z_12.html
7. Kontekstik bilim berw psixologiyası men pedagogikası: Ujımdıq monografiya / Ğilimī turğıda. red. A.A. Verbickiy. - M.: SPb.: Nestor-Tarix, 2018 j.
8. Ribakina N.A. Jalpı bilim беретin mektepte oqıtıw men tärbielewdiñ quzirettilik-kontekstik modeli // Bilim jäne ğılım. - 2017. - 19-tom. - №2. - 31-50-b.

SULTAN RYMBEKOV

Master of economic sciences, Teacher,
Karaganda University of Kazpotrebsoyuz,
Akademicheskaya st., 9,
100009, Republic of Kazakhstan, Karaganda,
+7 747 397 71 78

E-mail: rymbekov.sultan@mail.ru

СУЛТАН ЕГИНБАЕВИЧ РЫМБЕКОВ

Экономика ғылымдарының магистрі, оқытушы,
Қазтұтынуодағы Қарағанды университеті,
Академическая ул., 9,
100009, Қазақстан Республикасы, Қарағанды қ.,
+7 747 397 71 78

E-mail: rymbekov.sultan@mail.ru

РЫМБЕКОВ СУЛТАН ЕГИНБАЕВИЧ

Магистр экономических наук, преподаватель,
Карагандинский университет Казпотребсоюза,
Академическая ул., 9,
100009, Республика Казахстан, город Караганда,
+7 747 397 71 78

E-mail: rymbekov.sultan@mail.ru

ALUA BLYALOVA

Master of economic sciences, Teacher,
Karaganda University of Kazpotrebsoyuz,
Akademicheskaya st., 9,
100009, Republic of Kazakhstan, Karaganda,
+7 702 444 96 08

E-mail: alua.blyalova@bk.ru

АЛУА БЕРИКОВНА БЛЯЛОВА

Экономика ғылымдарының магистрі, Оқытушы,
Қазтұтынуодағы Қарағанды университеті,
Академическая көшесі, 9,
100009, Қазақстан Республикасы, Қарағанды қ.,
+7 702 444 96 08

E-mail: alua.blyalova@bk.ru

БЛЯЛОВА АЛУА БЕРИКОВНА

Магистр экономических наук, Преподаватель,
Карагандинский университет Казпотребсоюза,
Академическая ул., 9,
100009, Республика Казахстан, г. Караганда,
+7 702 444 96 08

E-mail: alua.blyalova@bk.ru

**ALEXANDER
PASHCHENKO**
Master teacher,
Republic of Kazakhstan

А.А. ПАЩЕНКО
Педагог-шебер,
Қазақстан Республикасы

ПАЩЕНКО А.А.
Педагог-мастер,
Республика Казахстан

«PROBLEMS OF TEACHING IN HIGHER EDUCATION THROUGH THE EYES OF IT EDUCATION STUDENTS»

«ЖОҒАРЫ МЕКТЕПТЕ ІТ-БІЛІМ БЕРУ СТУДЕНТТЕРІНІҢ КӨЗІМЕН ОҚЫТУ МӘСЕЛЕЛЕРІ»

«ПРОБЛЕМЫ ПРЕПОДАВАНИЯ В ВЫСШЕЙ ШКОЛЕ ГЛАЗАМИ СТУДЕНТОВ ІТ-ОБРАЗОВАНИЯ»

Currently, there is no doubt that the current education system requires reform due to a number of shortcomings. I would like to touch upon the topic «Problems of higher education through the eyes of IT education students». I think that a student of IT education is a profession that is well combined in our modern Kazakhstan, where there is general digitalization and, accordingly, the need for highly qualified specialists.

Key words: *Problems, higher education, IT specialist.*

Қазіргі уақытта қолданыстағы білім беру жүйесі бірқатар кемшіліктерге байланысты реформалауды қажет ететініне күмән жоқ. Мен «ІТ-білім беру студенттерінің көзімен жоғары білім беру мәселелері» тақырыбын қозғағым келеді. Менің ойымша, ІТ-білім беру студенті-бұл жалпыға бірдей цифрландыру жүріп жатқан және тиісінше жоғары білікті мамандарға қажеттілігі бар біздің қазіргі Қазақстанда жақсы үйлесетін мамандық.

Түйін сөздер: *Мәселелер, жоғары білім, ІТ-маман.*

В настоящее время нет сомнений, что действующая система образования требует реформирования из-за ряда недостатков. Я хочу затронуть тему «Проблемы высшего образования глазами студентов ІТ-образования». Я думаю, что студент ІТ-образования - это профессия, которая хорошо сочетается в нашем современном Казахстане, где идет всеобщая цифровизация и соответственно, потребность в высококвалифицированных специалистах.

Ключевые слова: *Проблемы, высшее образование, ІТ-специалист.*

Кто такой IT-специалист? Специалист IT - широкое понятие, объединяющих представителей многих специальностей, работающих в области информационных технологий. Это все программисты, разработчики, администраторы сетей и баз данных, модераторы, робототехники, специалисты по информационной безопасности, веб-дизайнеры и даже 3D аниматоры. [1]

Следовательно, эта специальность является самой престижной, поскольку она охватывает большую сферу деятельности, и студенты, окончившие эту специальность, будут конкурентоспособными, то есть востребованы по высокой заработной плате. Но что это плохо? Почему этих специалистов еще не хватает, а студенты, окончившие высшие учебные заведения, не хотят работать по своей специальности или их не берут на работу.

Проблемы преподавания в высшей школе глазами студентов. Система высшего образования в современном обществе как фактор культурного воспроизводства сталкивается с большими трудностями, связанными с противоречиями между производителями и потребителями образовательных услуг. Можно выделить следующие общие проблемы высшего образования: высшие учебные заведения готовят кадры по устаревшим специальностям для «ухода» из ресурсоемкой экономики; коммерциализация высшего образования препятствует дееспособной молодежи из нижних социальных групп; устаревшая материально-техническая база вузов не соответствует информационным технологиям, образовательная ценность заменена дипломной ценностью о высшем образовании.; снижен интеллектуальный потенциал молодежи, потерялось отношение студентов к труду, научной деятельности, общественно-политической деятельности. [2]

Проведя недавно опрос знакомых студентов и студентов, окончивших учебные заведения, большинство респондентов считают необходимым реформировать систему высшего образования: «да» - 3 человека

(18,75%); «Да, нет» - 10 человек (62,5%); считают, что им не нужно, 2 человека (12,5%); затруднились ответить на вопрос 1 человек (6,25%).

Более подробное анкетирование показало, какие отрасли образования хотели бы изменить студенты: программу обучения – 8 человек; преподавательские кадры - 5 человек, а также некоторые студенты высказались в желании заменить материальную базу университета, которая по их мнению уже давно устарела и требует модификации.

Кроме двух выраженных проблем: программ обучения и кадров преподавания, вырисовывается еще одна проблема – это сами студенты. Да именно студенты, у которых нет элементарной школьной базы, которые амбициозны и с различными связями, сами подводят данную специальность к числу тех, от которых потом говорят много нехорошего и соответственно о качестве образования РК.

Давайте углубленно изучим происхождение проблемы IT-специалистов и постараемся ответить на вопросы: Что нужно изменить в сфере образования и почему?

Программа. В высших учебных заведениях студенты изучают такие вещи, которые могут быть абсолютно не нужны для будущей специальности, или учатся по таким программам, которые уже давно не актуальны на рынке труда. Есть также те, кто выпускает специалистов, которые не владеют основным курсом дисциплин, необходимых в профессиональной деятельности в той сфере, в которой они не изучаются. [3]

Если открыть образовательную программу IT-специальности в любом вузе РК, то в ней можно увидеть ряд дисциплин, которые не нужны вообще, ну а если эта дисциплина и актуальна, то на нее выделено такое количество кредитов, что ее просто не возможно изучить за данный период.

Взяв четыре дисциплины КРУ им. А. Байтурсынова, которые связаны с IT-образованием и промониторив их сделал заключение, что идет модификация преподаваемых предметов, но все так же остаются проблемы: в количестве выделенных кредитов на изучение предмета и актуальности некоторых дисциплин.

Почему данная проблема до сих пор существует, здесь может быть причиной нескольких факторов: отсутствие подходящих специалистов в этой сфере, нежелание изменить планы работы в сложившиеся годы, нежелание преподавателей переобучить себя. Для устранения данной проблемы можно принять следующие меры: ежегодно необходимо отслеживать сферу спроса на специалистов и оформлять необходимые документы с учетом спроса.

Кадры. Я думаю, что все знают о кадровых вопросах вузов: в настоящее время на технических специальностях работают преподаватели-пенсионеры или магистранты. Но, как правило, старшие преподаватели проводят только лекции — теория актуальна на протяжении десятилетий и составляют основу дисциплины в общем или основу всех практических знаний. Магистранты обычно проводят практические занятия, где они делятся очень важными знаниями и не очень большой, но реальным практическим опытом. Типичное мнение студента: «Меня пробесила ситуация, когда преподаватель сам ничего не знает, ничего не объясняет, но выпендривается и ТРЕБУЕТ». [4]

Так как некоторые студенты пишут, что преподаватель по предмету «ниже головы» и его легко «превзойти», я считаю студенты высоко себя ценят, зачастую необоснованно. По некоторым направлениям есть студенты, которые больше знают преподавателя, поэтому преподаватели очень заинтересованы в работе с ними, но если один из студентов хорошо знал курс у преподавателя (даже на «голову»), то это хорошо, а многие преподаватели даже не встречались с такими студентами.

Однако, есть еще и другие кадровые проблемы. Например, преподавателю может быть предоставлен предмет, который временно не проявляет интереса или не чувствует себя уверенным преподавая его. Но это не очень часто бывает, если преподаватель изучает предмет в течение нескольких лет, то у него достаточно квалификаций.

Для решения данных проблем, чтобы сами преподаватели не искали информацию в интернете, но давали студентам необходимые

знания, которые обозначены в целях обучения, необходимо подбирать кадры или «наращивать», направляя их на курсы повышения квалификации или переподготовки преподавателей (возможно, в зарубежные вузы с наиболее развитыми техническими специальностями).

Преподаватели и отсутствие энтузиазма у преподавателей. Я не оправдываю всех преподавателей. Преподаватели тоже люди, иногда плохо и недостаточно полно знающий свой предмет. Но в любом случае, даже таким преподавателям было бы полезно предоставить обратную связь, т. е. не бить или не загрязнять друг друга, но критически написать сообщение на сайте университета или на странице университета в социальной сети. Однако многие требования студентов к преподавателям однозначны или невозможны. Тем не менее, выбор преподавателей повысит конкуренцию для них, а значит повысит их квалификацию.

Действительно, со временем не будет никаких стимулов. Без учета других вопросов, чаще всего, халатность студентов или халатность преподавателя возникает из-за того, что большинство студентов слишком лениво занимаются или вообще не нуждается в чем-то.

Преподаватели не видят смысла предоставления никакого безвозмездного добра, и обычно готовы преподавать тем, кто может и хочет учиться. На взаимоотношения преподавателей влияет и отношение высших органов.

Студенты. Плохо ли преподаватель понимает тему? Это плохо объясняет? К сожалению, это может произойти. По крайней мере, постарайтесь получить какой-либо опыт и научиться что-то в любом случае.

После второго или третьего курса студенты узнают, что «тестовая карта работает для них», которые в любом случае будут «удовлетворительными», а если они немного пытаются, все будет установлено автоматически.

Есть студенты, которые не хотят идти в армию, они только ждут диплома и ничего не заинтересованы в своей профессии.

Большинство преподавателей не хотят связываться с такими учащимися и отдавать им время. Обычно им дарят три, чтобы их теперь не видеть. Но есть и принципиальные преподаватели, которые не делают скидок.

Если вы хотите, знания и опыт, которые были освоены ранее два года назад, теперь можно получить через несколько месяцев. Хорошая вещь для предыдущего поколения, кроме технического прогресса, ленивость развивается в новых потомках.

Очень мало студентов, которые действительно хотят научиться чему-либо или не против того, что-то учить.

Таким образом, очевидно, что в системе образования необходимы значительные изменения. Только лучшие студенты должны получить высшее образование от лучших преподавателей, каждая учебная программа должна быть тщательно разработана и нужен индивидуальный подход к каждому будущему специалисту.

Анализируя все преимущества и недостатки современного образования, в частности IT-специальности, можно сделать профессию высокооплачиваемой, конкурентоспособной, а самое главное вывести образование на новый уровень. [5]

Для достижения высокой конкурентоспособности высшего образования можно принять следующие меры: координация учебной и научно-исследовательской работы студентов заказами промышленных предприятий, подготовка специалистов для конкретных фирм (производителям автомобилей – 3D-специалисты, производителям рекламы – специалисты в сфере графических редакторов; крупным торговым организаторам – разработчики сайтов и т.д.); определение объемов государственного финансирования системы образования (в зависимости от потребностей профессий, а также от модификации оборудования, увеличивать объем финансирования); привлечение промышленных предприятий, успешных для финансирования высшего образования через образовательные фонды (каждый предприниматель с учетом увеличения производства и соответственно

кадров выдает свои гранты на обучение); организация интенсивного обмена студентов, магистрантов, преподавателей с ведущими западными вузами.

Так же необходимо: укрепление материальной базы университета, оснащение лабораторий современным оборудованием; создание инновационной среды в университете, стимулирование преподавателей и студентов, занимающихся передовыми технологиями; усиление требований к студентам, не перевод студентов со слабой успеваемостью на следующий курс; установление глубоких связей с базовыми предприятиями, направление каждого студента на практику на одном предприятии, предоставление тем для курсовых и дипломных проектов, необходимых для определенного производства; усиление требований к абитуриентам, прием хорошо подготовленных студентов в институт; усиление требований к преподавателям, качеству обучения, содержанию обучаемых курсов, широкое использование контактов с зарубежными стажировками и западными университетами для студентов и преподавателей. [6]

Новая реформа должна отвечать потребностям работодателей и рынка труда, готовить специалистов для конкретных заказов предприятий; высшее образование должно опережать состояние рынка труда и подготовить специалистов «завтрашнего дня»; высшее образование должно научить будущих специалистов ставить и решать любые научно-технические, управленческие и социально-экономические задачи; высшее образование после научно-технического прогресса общества должно быть более гибким и легким; высшее образование должно основываться на современных научных достижениях, информационных технологиях и быть ближе к требованиям высокотехнологичного инновационного производства; высшее образование должно оставаться бесплатным для всех студентов, так как родители не имеют финансовых возможностей на оплату образования детей. [7]

СПИСОК ЛИТЕРАТУРЫ

1. <https://rakonfi.com/chto-takoe-it-specialist/> - Что такое it специалист?
2. <https://science-education.ru/ru/article/view?id=1402> - Проблемы высшего образования в современном российском обществе, Яо Л.М.
3. https://www.cposo.ru/rs/cppk/profmaterial/Vibor_professii.pdf - выбор профессии - выбор будущего, Корешкова Л. Д.
4. <https://habr.com/ru/post/192728/> - Взгляд на проблемы высшего ИТ-образования со стороны преподавателя, Кирилл Зорин.
5. <https://zen.yandex.ru/media/id/5bb730fe209ecd00aa54cb1d/itsfera-v-2019-preimuscestva-i-nedostatki-trudoustroistva-5dfa0a208f011100ad77ce31> - ИТ-сфера в 2019: преимущества и недостатки трудоустройства. Eaton.
6. <https://www.garant.ru/article/1286607/> - Современное высшее образование: ориентир на подготовку востребованных в условиях цифровой экономики специалистов, практику и нестандартные образовательные программы. Мария Шувалова.
7. <https://web.snauka.ru/issues/2012/06/15466> - Национальная система образовательных стандартов высшего образования Республики Казахстан: состояние и изменения. Пожиткина Н.В., Окунева Л.И., Петрова А.В., Капустина Е.А.

REFERENCES

1. <https://rakonfi.com/chto-takoe-it-specialist/> - What is an it specialist? (in Russian)
2. <https://science-education.ru/ru/article/view?id=1402> - Problems of higher education in modern Russian society, Yao L.M. (in Russian)
3. https://www.cposo.ru/rs/cppk/profmaterial/Vibor_professii.pdf - The choice of profession is the choice of the future, Koreshkova L.D. (in Russian)
4. <https://habr.com/ru/post/192728/> - A look at the problems of higher IT education from the perspective of a teacher, Kirill Zorin. (in Russian)
5. <https://zen.yandex.ru/media/id/5bb730fe209ecd00aa54cb1d/itsfera-v-2019-preimuscestva-i-nedostatki-trudoustroistva-5dfa0a208f011100ad77ce31> - IT Industry in 2019: Advantages and Disadvantages of Employment. Eaton. (in Russian)
6. <https://www.garant.ru/article/1286607/> - Modern higher education: a benchmark for training specialists in demand in the digital economy, practice and non-standard educational programs. Maria Shuvalova. (in Russian)
7. <https://web.snauka.ru/issues/2012/06/15466> - National system of educational standards of higher education of the Republic of Kazakhstan: state and changes. Pozhitkina N.V., Okuneva L.I., Petrova A.V., Kapustina E.A. (in Russian)

ALEXANDER ABASOVICH PASHCHENKO

Master teacher, 2nd year undergraduate of the specialty «Informatics»
 NPJC «Kostanay Regional University named after A. Baitursynov»
 110005, Republic of Kazakhstan, Kostanay region, Kostanay city, 7 microdistrict, building 8A, apt. 23
 +7 777 879 56 69
E-mail: dzhavdet@mail.ru

АЛЕКСАНДР АБАСОВИЧ ПАЩЕНКО

Педагог-шебер, «Информатика»
 мамандығының
 2 курс магистранты
 «А. Байтұрсынов атындағы Қостанай Өңірлік университеті» КЕАҚ
 110005, Қазақстан Республикасы,
 Қостанай облысы, Қостанай қ.,
 7 шағын аудан, 8а үй, 23 пәтер
 +7 777 879 56 69
E-mail: dzhavdet@mail.ru

ПАЩЕНКО АЛЕКСАНДР АБАСОВИЧ

Педагог-мастер, магистрант 2 курса специальности «Информатика»
 НАО «Костанайский региональный университет имени А.Байтұрсынова»
 110005, Республика Казахстан,
 Костанайская область, г. Костанай,
 7 микрорайон, дом 8А, кв.23
 +7 777 879 56 69
E-mail: dzhavdet@mail.ru

УДК 37.014.544.4
ГРНТИ 14.35.07

ZHALGAS TEMIRBEKOV
PhD, teaching professor,
Republic of Kazakhstan

Ж.Р. ТЕМИРБЕКОВ
PhD, профессор,
Қазақстан Республикасы

ТЕМИРБЕКОВ Ж.Р.
PhD, профессор,
Республика Казахстан

SOME ISSUES OF APPLICATION OF ARTIFICIAL INTELLIGENCE TECHNOLOGY IN HIGHER EDUCATION

ЖОҒАРЫ БІЛІМДЕ ЖАСАНДЫ ИНТЕЛЛЕКТ ТЕХНОЛОГИЯСЫН ҚОЛДАНУДЫҢ КЕЙБІР МӘСЕЛЕЛЕРІ

НЕКОТОРЫЕ ВОПРОСЫ ПРИМЕНЕНИЯ ТЕХНОЛОГИИ ИСКУССТВЕННОГО ИНТЕЛЛЕКТА В ВЫСШЕМ ОБРАЗОВАНИИ

51

Today, artificial intelligence technologies are widely used not only in the fields of information technology and engineering, but also in higher education. Artificial intelligence systems can make a significant contribution to the implementation of open and transparent selection, adaptive learning, the organization of the educational process, the development of inclusive education and other educational processes. But despite the existing advantages, the use of artificial intelligence technology carries some risks and depends on the development of infrastructure capacities. Nevertheless, in the educational process, artificial intelligence technologies will find increasing use, as it increases efficiency, cost-effectiveness and saves valuable time.

Keywords: *higher education, artificial intelligence, adaptive learning, knowledge assessment automation, educational management*

Бүгінгі күнде жасанды интеллект технологиясы тек ақпараттық технологиялар мен инженерия салаларында ғана емес, сонымен бірге жоғары білім беру саласында да кеңінен қолданылуы мүмкін. Жоғары оқу орындарына ашық іріктеуді жүзеге асырудан бастап, адаптивті оқыту, оқу үдерісін ұйымдастыру, инклюзивті білім беруді жүзеге асыру және басқа да білім беруді қамтамасыз ететін процесстерді нәтижелі ұйымдастыруда жасанды интеллект жүйелері елеулі үлес қоса алады. Бірақ бар артықшылықтарымен бірге, жасанды интеллект технологиясын қолдану тәуекелдерге ие және инфрақұрылымдық мүмкіндіктердің дамуына тікелей байланысты. Соған қарамастан, оқу үдерісінде жасанды интеллект технологиясын қолданылу деңгейі күннен күнге өсіп келеді, себебі ол тиімділік пен рентабельділікті арттырып, уақытты үнемдейді.

Түйін сөздер: *жоғары білім беру, жасанды интеллект, адаптивті оқыту, білімді бағалауды автоматтандыру, оқу процесін басқару*

Сегодня технологии искусственного интеллекта находят широкое применение не только в сферах информационных технологий и инженерии, но и в высшем образовании. Системы искусственного интеллекта могут внести значительный вклад в реализацию открытого и прозрачного отбора, адаптивного обучения, организацию учебного процесса, развитие инклюзивного образования и других образовательных процессов. Но несмотря на имеющиеся преимущества, использование технологии искусственного интеллекта несет некоторые риски и зависит от развития инфраструктурных мощностей. Тем не менее, в рамках образовательного процесса технологии искусственного интеллекта будут находить все большее применение, поскольку это повышает эффективность, рентабельность и позволяет экономить драгоценное время.

Ключевые слова: *высшее образования, искусственный интеллект, адаптивное обучение, автоматизация оценивания знаний, управление учебным процессом*

Жасанды интеллект (бұдан әрі – «ЖИ») – бұл әдетте адамның интеллектісі орындайтын міндеттерді жүзеге асыруға арналған бағдарламалық жасақтама.

Бүгінгі күні ЖИ қосымшасының негізгі қолданылуы – күнделікті процестерді оңтайландыру, олардың орындалу жылдамдығы мен тиімділігін арттыру болып табылады. Бірақ алгоритмдер мен ірі деректерді өңдеу әдістерін дамыта отырып, болашақта ЖИ интеллектуалды тапсырмаларды орындай алады деп күтілуде. ЖИ мен білім арасындағы байланыс үш бағытты қамтиды: ЖИ-пен жұмыс жасау (мысалы, сыныптарда ЖИ көмегімен жұмыс жасайтын құралдарды қолдану), ЖИ технологиялары мен әдістері туралы білім алу және ЖИ-ке дайындық (мысалы, барлық азаматтарға ЖИ-дің ықтимал әсерін жақсы түсінуге үйрету) [1]. Research and Markets зерттеу платформасына сәйкес 2018-2022 жж. АҚШ-тың білім беру саласындағы жасанды интеллект нарығы жыл сайын 47,77% өседі [2].

ЖИ-ті жоғары білімге қатысты қалай қолдануға болады?

Адаптивті оқыту

ЖИ студенттің жеке қабілеттеріне байланысты оқу жылдамдығын, оқылатын материалдың күрделілігі мен көлемін таңдайтын етіп оны бағдарламалауға болады.

Студент оқу үдерісінде алға жылжыған сайын, жүйе автоматты түрде қиындық деңгейін реттей алады және студенттің белгілі бір тақырыпты тиімді меңгеруіне бағытталған кеңестер мен ұсыныстар береді. Жасанды интеллект ақпаратты қабылдаудың барлық үш арнасын – визуалды, есту және сезуді пайдалана отырып ақпаратты қамтамасыз ете алады. Мұның бәрі виртуалды және толықтырылған шындық технологияларының арқасында мүмкін болып отыр.

Сонымен қатар, жасанды интеллект жаңа материалды студенттің нейрофизиологиялық қабілеттерін ескере отырып бере алады [3]. Егер бағдарлама белгілі бір тақырыптарды игеруде қиындықтар тапса, онда ол автоматты түрде білім мен дағдыларды жетілдіру үшін тиісті қосымша материалды жібере алады. Егер курсты оқу барысында уақытша алшақтық табылса, ЖИ мұны ескеріп, өткен материалды қайталауды ұсына алады.

Бұл тұрғыда жасанды интеллект жаңа білім мен дағдылардың дамуына қарай бейімделетін динамикалық дараланған білім беру траекториясын (ДДББТ) жүзеге асыруға көмектеседі.

Оқушылардың іс-әрекетін нақты уақыт режимінде талдау

ЖИ оқу аудиторияларында, университет ғимаратында, студенттік қалашықта орнатылған бейнекамералардың көмегімен сабаққа қатысуды қадағалап қана қоймай, сонымен қатар студенттердің әртүрлі тақырыптар мен тапсырмаларға, оқу материалына реакцияларын талдай алады.

Жасанды интеллект технологиясы қазірдің өзінде студенттердің эмоционалды, психологиялық және физикалық жағдайын анықтай алады, қажет болған жағдайда психологтарды немесе басқа мамандарды тартуға мүмкіндік береді. Студенттердің сындарлы емес мінез-құлықтары болған жағдайында (сабаққа келмеу, кампусқа кеш оралу және т.б.), жасанды интеллект бұндай әрекеттер олардың оқу үлгеріміне қалай әсер ететінін болжай алады.

Білімді бағалауды автоматтандыру

Жасанды интеллект белгілі бір өлшемдер мен стандарттарды қолдана отырып жазбаша жұмысты немесе тіпті алдын-ала дайындалған алгоритмдерді қолдану арқылы оқушылардың ауызша жұмысын, тапсырмаға қойылатын талаптарды ескере отырып жазылғандығын автоматты түрде тексеруі мүмкін. Осы бағытта ЖИ-ті қолдану бақылау жұмыстарын тексеру үшін оқытушының уақыты пен күшін үнемдеуге мүмкіндік береді.

Жасанды интеллект мүмкіндіктерін академиялық адалдық талаптарының тиімділігін арттыру үшін де пайдалануға болады. Мысалы, бағдарлама белгілі бір оқушы үшін компьютерде терудің жеке ерекшеліктерін есте сақтай алады. Егер бұл оқушының орнына тапсырманың мәтінін теріп, оны басқа адам тексеруге жіберсе, онда ЖИ бұны анықтайды.

Бақылау жұмыстарын бағалауда жасанды интеллектті қолдану оқытушының жұмысын толығымен ауыстыра алмайды (әсіресе гуманитарлық ғылымдарда), бірақ жылдамдық пен сапаны едәуір арттыруға көмектеседі.

Жұмысты автоматты түрде дайындау

Жүйеге жүктелген материал негізінде ЖИ-ті тест тапсырмалары мен бақылау сұрақтарын өз бетінше дайындай алатындай етіп бағдарламалауға болады. Сонымен қатар, мұндай тапсырмалардың күрделілігі мен көлемі қарастырылатын материалдың көлемі мен күрделілігіне байланысты. Сондай-ақ, мұндай тапсырмалар оқушының оларға дауыспен жауап беру қабілетін қамтамасыз етуі мүмкін.

Қол жетімділік

Жасанды интеллект құралдары сабақтарды әр түрлі тілдерде сөйлейтін студенттерге немесе көру немесе есту қабілеті нашар студенттерге қол жетімді етуге көмектеседі.

Қазірдің өзінде презентация аудармашысы, студенттің тілінде онлайн субтитр жасайтын PowerPoint плагинінің ақысыз қосымшалары бар [4]. Осылайша, жасанды интеллект тіл кедергісін жеңіп, әлемнің әр түрлі тілдеріне жоғары сапалы аударма жасап, сабақтар мен оқу материалдарын оқушылардың кең ауқымына қол жетімді етіп отыр.

Тәулігіне 24 сағат виртуалды көмекші

Қазіргі кезде ЖИ сөйлеуді адамның өзіне қарағанда жақсы тани алатындықтан, бұл күннің кез келген уақытында студенттердің сұрақтарына жауап беруге дайын виртуалды көмекшілер құруға мүмкіндіктер ашады.

Виртуалды көмекші студенттерге олардың жетістіктері мен қателіктері туралы хабарлауға қабілетті. Оқу процесін ұйымдастыруға байланысты сұрақтарға жауап бере алады.

Студенттік рейтинг

Ірі деректерге сүйене отырып (камералардың бейнежазбалары, тест нәтижелері, сабақтағы белсенділік, кітапханалардан алынған кітаптар саны және басқа параметрлер), жасанды интеллект рейтингтік тізімдер жасай алады. Осының нәтижесінде ең табысты және ынталы оқушыларды анықтауға болады. Сондай-ақ, мұндай тізімдер үлгермейтін үміткерлерді анықтауға және алдын-ала түзету шараларын қабылдауға көмектеседі.

Мұғалімдерге арналған кері байланыс

ЖИ қысқа мерзімде көп көлемдегі деректерді өңдеп, жалпыланған нәтиже бере алады. Сондықтан оны оқу материалындағы немесе оқыту сапасындағы олқылықтарды анықтау үшін қолдануға болады. Мысалы, егер оқу материалында қайталанатын мәтіндер, грамматикалық қателер, тапсырманың оқу материалына сәйкес келмеуі болса ЖИ ол туралы оқытушыға хабарлама жібереді.

Оқу процесін басқару

ЖИ оқу процесін басқаруды қолдау үшін қолданылуы мүмкін. Сабақ кестесін демалу, уақтылы тамақтану, спортпен айналысу қажеттіліктерін ескере отырып жоспарлау. Аудиториялардың саны және сапасын (инклюзивті білім беру аясында) ескере отырып студенттерге тіркеу ұйымдастыру, студенттердің сабақтарға қатысуын автоматты түрде тексеру және тағы с.с.

Жасанды интеллектті қолдануға байланысты кейбір даулы мәселелер

Ақпараттың үлкен көлемін жинау және жинақтау

ЖИ-тің артықшылықтары өте үлкен көлемдегі кіріс деректерін (соның ішінде жеке деректерді) өңдеуге негізделген. Жасанды интеллект кіріс мәліметтерін неғұрлым көп алса, оқыту алгоритмдерінің есептеу нәтижелері соғұрлым тиімді болады. Өз кезегінде, бұл сөзсіз бір әкімшінің қолында үлкен көлемде ақпараттың жиналуына әкеледі. Бұл жеке деректерді сақтау мен пайдалану сенімділігімен байланысты тәуекелдерді тудырады.

«Жаңартуларға» тәуелділік

Студенттің білімі мен дағдыларының базалық деңгейі ЖИ алгоритмдерінің мүмкіндіктерінен асып түсе бастаған кезде, жаңарту немесе модернизациялау қажеттілігі туындайды, әйтпесе жасанды интеллект студенттің мүмкіндіктерінің «шектеушіге» айналады. ЖИ алгоритмдерін жаңартып отыру үшін ақпараттық технологиялар аясындағы мамандар мен оқытушылар арасында ұдайы оқу материалдарын дайындау және оларды ЖИ жүйелеріне енгізумен байланысты қызмет жүзеге асырылып отыруы маңызды.

Жеке гаджет пен Интернетке қосылу қажеттілігі

Жасанды интеллекттің артықшылықтарын толығымен қолдану үшін әр студенттің сапалы цифрлы гаджеті (кем дегенде планшет немесе ноутбук) және тұрақты жоғары жылдамдықты Интернет байланысы болуы қажет, өйткені, әдетте жасанды интеллектке негізделген ресурстар трафиктің едәуір мөлшерін тұтынады.

Күтпеген жағдайлар

Жасанды интеллект қаншалықты прогрессивті болса да, ол оқу процесінде туындауы мүмкін барлық мүмкін жағдайлар мен кедергілерді болжап, шеше алмайды. Мысалы, жасанды интеллект «қиын» студенттермен тиімді жұмыс істей алмайды, өйткені олардың кейбіреулері ұйымдастырушылық шеберлікті дамытуға немесе психологиялық қолдауға мұқтаж болуы мүмкін.

Қорытынды

Жасанды интеллекттің жоғарыда аталған барлық мүмкіндіктерін тек оқу үдерісінде ғана емес, сонымен қатар жоғары оқу орындарына түсушілерді неғұрлым ашық іріктеуді ұйымдастыру үшін де пайдалануға болады.

Жасанды интеллекттің кейбір мүмкіндіктері қазірдің өзінде қолданылуда. Мысалы, 2019 жылы Бельгиядағы 700-ден астам мектеп адаптивті оқытуды жүзеге асыру үшін әдіснаманы, нейрофизиологияны және деректерді өңдеуді қолданатын Century Tech платформасын іске қосты. Century Tech негізін қалаушы Прия Лакхандидің айтуынша, платформа мұғалімдерге аптасына алты сағатқа дейін уақытты үнемдеуге мүмкіндік береді [5].

Қытай мен АҚШ-та сипатталған технологиялардың көпшілігі қазірдің өзінде сынақтан өтіп жатыр және нарыққа осы жылы шығуы жоспарланған. Бүгінгі күні ЖИ мүмкіндіктерінің мысалы ретінде LMS жүйелерін алмастыратын американдық Stellar платформасын айтуға болады [6].

Жасанды интеллект оқушының географиялық орналасуына қарамастан сапалы, арзан және қол жетімді білім беруге көмектеседі. Оқу материалы авторының физикалық мүмкіндіктерін кеңейтеді, яғни жұмысының нәтижесін кез-келген жерге, тәуліктің кез келген уақытында кез-келген студентке жеткізуге мүмкіндік береді.

ЖИ-ті білім беру үдерісіне енгізу топтық және жеке түрде оқыту нәтижелерінде айтарлықтай алшақтық – «екі сигма проблемасы» деп аталатын құбылыстың әсерін айтарлықтай азайтуға мүмкіндік береді [7, 582 б.].

Инклюзивті білім беруді дамытуда осы технологияны қолданудың мүмкіндіктерін асыра бағалау қиын. Оқыту процесіне ЖИ-тің енуі дәстүрлі оқытушының орнына машина түсіне алмайтын тұжырымдамалық идеялар мен білімдерді жеткізуші ментор келеді деп болжам жасауға болады.

ПАЙДАЛАНЫЛҒАН ӘДЕБИЕТТЕР

1. Artificial intelligence in education. <https://en.unesco.org/artificial-intelligence/education> (accessed 08.10.2021г.)
2. 5 Main Roles Of Artificial Intelligence In Education. <https://elearningindustry.com/5-main-roles-artificial-intelligence-in-education> (accessed 31.03.2021г.)
3. Искусственный интеллект в образовании: примера на Россию. <https://vc.ru/future/71445-iskusstvennyy-intellekt-v-obrazovanii-primeryaem-na-rossiyu> (доступ 07.10.2021г.)
4. How Is AI Used In Education - Real World Examples Of Today And A Peek Into The Future. <https://bernardmarr.com/default.asp?contentID=1541> (accessed 06.10.2021г.)
5. Электронный учитель: как школы могут применять искусственный интеллект. <https://trends.rbc.ru/trends/education/5d6beaea9a7947a1c1fe9152> (доступ 06.05.2021г.)
6. Применение искусственного интеллекта в высшем образовании: большие перспективы и неоднозначные последствия. <http://libinform.ru/read/articles/Primenenie-iskusstvennogo-intellekta-v-vysshem-obrazovanii/> (доступ 31.04.2021г.)
7. Roll, Ido & Wylie, Ruth. (2016). Evolution and Revolution in Artificial Intelligence in Education. International Journal of Artificial Intelligence in Education. 26. 10.1007/s40593-016-0110-3. <https://link.springer.com/article/10.1007/s40593-016-0110-3>

REFERENCES

1. Artificial intelligence in education. <https://en.unesco.org/artificial-intelligence/education> (accessed 08.10.2021g.)
2. 5 Main Roles Of Artificial Intelligence In Education. <https://elearningindustry.com/5-main-roles-artificial-intelligence-in-education> (accessed 31.03.2021g.)
3. Iskusstvennyj intellekt v obrazovanii: primeryaem na Rossiju. <https://vc.ru/future/71445-iskusstvennyy-intellekt-v-obrazovanii-primeryaem-na-rossiyu> (accessed 07.10.2021g.) (in Russian)
4. How Is AI Used In Education - Real World Examples Of Today And A Peek Into The Future. <https://bernardmarr.com/default.asp?contentID=1541> (accessed 06.10.2021g.)
5. Jelektronnyj uchitel': kak shkoly mogut primenjat' iskusstvennyj intellekt. <https://trends.rbc.ru/trends/education/5d6beaea9a7947a1c1fe9152> (accessed 06.05.2021g.) (in Russian)
6. Primenenie iskusstvennogo intellekta v vysshem obrazovanii: bol'shie perspektivy i neodnoznachnye posledstviya. <http://libinform.ru/read/articles/Primenenie-iskusstvennogo-intellekta-v-vysshem-obrazovanii/> (accessed 31.04.2021g.) (in Russian)
7. Roll, Ido & Wylie, Ruth. (2016). Evolution and Revolution in Artificial Intelligence in Education. International Journal of Artificial Intelligence in Education. 26. 10.1007/s40593-016-0110-3 <https://link.springer.com/article/10.1007/s40593-016-0110-3>

ZHALGAS RAMAZANOVICH TEMIRBEKOV

PhD, teaching professor
JSC «M.S. Narikbayev KAZGUU University»
010000, Nur-Sultan, Kurgaldzhinskoe highway, 8
+7 776 758 38 58
Email: zh_temirbekov@kazguu.kz

ЖАЛҒАС РАМАЗАНҰЛЫ ТЕМІРБЕКОВ

PhD, teaching professor
«М.С. Нәрікбаев атындағы КАЗГҰУ Университеті»
АҚ
010000, Нұр-Сұлтан қ., Қорғалжын тас жолы, 8
+7 776 758 38 58
Email: zh_temirbekov@kazguu.kz

ТЕМИРБЕКОВ ЖАЛҒАС РАМАЗАНОВИЧ

PhD, teaching professor
АО «Университет КАЗГҰУ им. М.С. Нарикбаева»
010000, г. Нур-Султан, Кургальджинское шоссе, 8
+7 776 758 38 58
Email: zh_temirbekov@kazguu.kz

DIANA TUGAYEVA
Master student,
Republic of Kazakhstan

Д.Б. ТУГАЕВА
Магистрант,
Қазақстан Республикасы

ТУГАЕВА Д.Б.
Магистрант,
Республика Казахстан

**GULZHANNAT
DUKEMBAI**
Candidate of Philological
Sciences,
Associate Professor,
Republic of Kazakhstan

Г.Н. ДУКЕМБАЙ
Филология
ғылымдарының
кандидаты,
доцент,
Қазақстан Республикасы

ДУКЕМБАЙ Г.Н.
Кандидат
филологических наук,
доцент,
Республика Казахстан

INCORPORATING WEB 2.0 TOOLS INTO FOREIGN LANGUAGE TEACHING

WEB 2.0 ҚҰРАЛДАРЫН ШЕТ ТІЛІН ОҚЫТУҒА ЕНГІЗУ

ВНЕДРЕНИЕ ИНСТРУМЕНТОВ WEB 2.0 В ОБУЧЕНИЕ ИНОСТРАННЫМ ЯЗЫКАМ

Бұл ғылыми зерттеу 2021-2022 оқу жылында Нұр-Сұлтан қаласындағы Л.Н.Гумилев атындағы Еуразия ұлттық университетінде Web 2.0 құралдарын шет тілін оқытуға енгізу бойынша тәжірибелі мұғалімдердің пікірін анықтау мақсатында жүргізілді. Экспериментке қатысушылар - Еуразия ұлттық университетінің шет тілдері кафедрасының екінші курс магистранттары. Қатысушылардан әр сыныптың нақты қажеттіліктеріне сәйкес мектеп бағдарламасына сәйкес келетін, бағалы деп танылған Web 2.0 құралдарын біріктіру және қолдану сұралды. Бұл зерттеу жұмысының теориялық бөлімінде айтылған үлгілі Web 2.0 құралдарының тізімі қатысушыларға олардың негізгі ерекшеліктерімен таныстыру үшін эксперимент басында берілді. Сауалнама нәтижелеріне сәйкес, Web 2.0 құралдары көбінесе пайдалы технология ретінде қарастырылады және олардың ағымдағы және практикалық мазмұнына байланысты оқу процесіне маңызды әсер етеді. Жалпы алғанда, зерттеуге сәйкес, қатысушылардың басым көпшілігі өз әріптестері мен басқа мұғалімдер үшін Web 2.0 құралдарын FLT -ке қосуды ұсынады.

Түйін сөздер: *Web 2.0 құралдары, шет тілін оқыту, оқыту әдісі.*

Это научное исследование проводилось в 2021-2022 учебном году в Евразийском национальном университете им. Л. Н. Гумилева в городе Нур-Султан с целью определения взглядов опытных преподавателей на интеграцию инструментов Web 2.0 в систему преподавания иностранных языков. Участники эксперимента - студенты 2 курса магистратуры Евразийского национального университета факультета иностранных языков. Участников попросили интегрировать и использовать инструменты Web 2.0, которые они считают ценными и которые точно вписывались бы в школьную программу с учетом конкретных потребностей каждого класса. Список типовых инструментов Web 2.0, упомянутых в теоретической части данной исследовательской работы, был передан участникам в начале эксперимента, чтобы участники ознакомились с их основными функциями. Согласно результатам анкеты, инструменты Web 2.0 в основном считаются полезной технологией и имеют ценное влияние на процесс обучения из-за их текущего и практического содержания. В целом, согласно исследованию, подавляющее большинство участников настоятельно рекомендовали бы интегрировать инструменты Web 2.0 в FLT своим коллегам и другим учителям.

Ключевые слова: *Web 2.0 технологии, обучение иностранным языкам, метод обучения.*

This scientific research was conducted during the school year 2021-2022 in L. N. Gumilyov Eurasian National University in Nur-Sultan city in order to determine the views of experienced teachers towards integrating Web 2.0 tools into Foreign Language Teaching. The participants of the experiment are second year Master students of the Eurasian National University from the Department of Foreign Languages. The participants were asked to integrate and use Web 2.0 tools they find valuable and which would fit in precisely to the school curriculum accurate to the specific needs of each grades. The list of exemplary Web 2.0 tools which are mentioned in the theoretical part of this research paper were given to the participants at the beginning of the experiment, in order to get the participants acquainted with their main features. According to the findings from the questionnaire, Web 2.0 Tools are mostly seen as a helpful technology and have a valuable effect on learning process because of their current and practical content. Overall, according to the study, the vast majority of the participants would highly recommend integrating Web 2.0 Tools into FLT for their colleagues and other teachers as well.

Key words: *Web 2.0 tools, foreign language teaching, method of teaching.*

Introduction

Currently, there have been many discussions amongst the promoters of the new technology to suggest that Web 2.0 tools have a high potential in a sphere of Foreign Language Teaching. Previously, there had been conducted several investigations which confirmed that despite the wide use of Web 2.0 technologies such as wikis, blogs and social media platforms among the majority of learners' everyday life, the mentioned technologies are not incorporated into classrooms and into Foreign Language Teaching (further FLT) in particular [1].

Despite the fact that there can be seen an increase in the promotion of Web 2.0 tools in education, there is still a lack of practical data on how to actually incorporate these technologies into Foreign Language Teaching [2]. For that reason, the aim of this scientific investigation is to interview and observe pupils as well as teachers who have been integrating these tools in the Foreign Language Teaching to identify how to use them and to examine the accessibility of wikis, personal blogs and other Web 2.0 technologies.

The scientific study is divided into two main sections, namely: a short resume of some of the most frequently used Web 2.0 technologies that were used and a dispute of various difficulties and matters while incorporating these tools into Foreign Language Teaching which appeared from all the interviews during the investigation.

The first sub-section of the scientific article illustrates a wide range of technologies that emerged during the research. For the convenience of the further use of this research paper, we have separated the Web 2.0 tools that were mentioned by the educators into the following four groups:

1. Web 2.0 technologies which build and maintain a virtual student environment
2. Web 2.0 tools which endorse and cultivate connections
3. Web 2.0 resources to assist both teaching and learning
4. Web 2.0 tools which empower pupils to make a by-product of what they have learnt

Theoretical background

1. Web 2.0 technologies which build and maintain a virtual student environment

A virtual student environment is a web platform for a private virtual where educators are enabled to arrange both stationary and conversational assignments as well as an environment to supply

learners with classroom materials. During the investigation process, there have appeared several techniques of incorporating Web 2.0 technologies as a virtual student environment, such as:

- ✓ The virtual place which joins pupils with classroom materials
- ✓ The way to encourage learners' interest of a subject
- ✓ The accumulation of pupils' work in one place
- ✓ To track learners' growth
- ✓ To provide pupils with a place for open discussions
- ✓ The way for learners to work in partnerships on tasks
- ✓ To make sure that any assignments which require Web 2.0 tools are done in one educational platform [3].

Some of the most frequently mentioned virtual student environments:

- **Moodle** (Modular Object-Oriented Dynamic Learning Environment) is an open source web platform for e-learning. Moodle enables to create a virtual classroom community.
- **Edmodo** widely defines itself as an open social platform for e-learning and education; it also highly resembles Facebook, which is a widely known and used social media networking site. Though, the majority of manipulations on Edmodo are conducted on the educator's own page.
- **Blackboard** is used by educators to establish a common page, which can be linked to various other sections, such as the place for open discussions [4].

2. Web 2.0 tools which endorse and cultivate connections

During the scientific investigation there were two main features of the performance in classrooms and teaching were the variety of methods and technologies implemented for binding between educators, learners and their parents in order to stimulate an open learning community.

- **Classroom blogs** were mostly used as a tool for pupils to express their own thoughts and opinions by posting comments under the teacher's post. These blog tasks can illustrate some or all of the widely known pedagogical aims, namely: to detect the preceding knowledge of learners, to provoke an interest, to maintain learners' debates and to supply pupils with peer-feedbacks.
- **Individual blogs or journals** were more challenging to use during lessons based on the educators' responses. Some of the difficulties were organizational, since pupils had to log in and out of each of their peer in order to leave a comment

on their posts. Apart from that, these private blogs made the connection between learners and the educator more secluded and not true to the base. Though, a more convenient way of implementing an individual blog into the classroom is to use it as learners' reflective journal. The pupils can be asked to post regularly the reflections on their private blogs, where they could freely express their experiences during the class.

- **Social media networks** have a perfect design in order to create an open discussion between members of various communities. As an example, twitter was implemented as a space for an open dialogue, as well as a way for participants of the school fellowship in order to read each other's and post their own updates on classroom activities [5].

3. Web 2.0 resources to assist both teaching and learning

In the course of the scientific research, several web 2.0 based resources have been revealed in order to introduce pupils with information and involve them in greater discussions on various points. In comparison with the previously mentioned technologies, educators are not required to create such resources by themselves. Video and audio resources are usually downloaded from virtual libraries or special supply storages. While some of these storages, such as Teacher's Domain, are designed for specific educational purposes, other storages such as YouTube are for common viewers. In most cases, the educators utilize these resource websites in order to provide their pupils with theme-relevant audio-visual data. Moreover, these resources could become exciting technologies for the learners when accompanied by demonstrating tools such as interactive whiteboards.

Besides video storages, further forms of visual resources or stocks which are available virtually involve Google Maps or Google Earth, which are mapping and imaging programs respectively. These tools are interactive satellite visuals of the whole planet which allows zooming in to any place closely, so that even the objects such as cars and constructions can be clearly visible. This is a highly useful tool in order to teach culture and country studies of the target language, or to any topical unit of the course book. As an example, the educator may demonstrate the extremely overcrowded train stations or airports, then to start the unit on transport, following with the students' discussions of the role that a convenient and high speed public transport system plays in an everyday life of a society [6].

4. Web 2.0 tools which empower pupils to make a by-product of what they have learnt

Throughout the scientific investigation, quick video production technologies were revealed as useful tools in order to allow pupils to produce their own video presentations. The mentioned technologies can widely range from IMovie and Final Cut software to online video software such as Newsmaker, which can be implemented with the laptop's camera. The important trait in these kinds of assignments is to limit the time of the production itself, so that the learners would not stay behind the curriculum.

Another beneficial tool which emerged during the scientific research was podcasting or audio producing. As an example, pupils can record themselves while they read their favorite part of the books or as they make an audio review of any books or films, and then to upload the audio to the classroom's common page at social medias which support audio formats, or to the classroom's blog page [7].

Web 2.0 based multimedia tools enable pupils to produce their presentations and projects entirely online with the help of various previously mentioned media technologies. Unlike PowerPoint, these online tools give learners an opportunity to link various websites and audio-visual materials from the Internet. As an example, pupils can be given an assignment to create a project, to share some stories about themselves by the help of places and objects which are close and meaningful to them. Via the help of online tool Voice Thread, the learners are able to narrate their comments to each of the object and place that they demonstrate [8].

Methodology

A total of 24 second-year master students from L. N. Gumilyov Eurasian National University in Nur-Sultan city agreed to take part in the study. The participants were part of the Department of Foreign Languages at the university and were currently working as an English Language teachers at state schools, private schools, colleges and private language teaching centers. The majority of the participants had a previous pedagogical working experience over a year. The experiment was conducted during the school year 2021-2022.

The participants were asked to integrate and use Web 2.0 tools they find valuable and which would fit in precisely to the school curriculum accurate to the specific needs of each grades. The list of exemplary Web 2.0 tools which are mentioned in the theoretical part of this research

paper were given to the participants at the beginning of the experiment, in order to get the participants acquainted with their main features.

Then, all members were asked to complete an online questionnaire which consisted of questions that specify their thoughts about and experiences of integrating Web 2.0 tools into Foreign Language Teaching. The questionnaire consisted of 20 questions which were based on a Likert scale (Likert 1932), ranging from 1 – Completely Disagree, 2 – Somewhat disagree, 3 – Neutral, 4 – Somewhat agree, 5 – Completely Agree.

The main objective of the scientific experiment is to identify participants' attitudes towards Web 2.0 tools in FLT

Results

In this sub-section, the opinions of second-year master students who work as English-Language teachers about the usability of Web 2.0 technologies in Foreign Language Teaching and the outcomes and explanations related to the findings are given below.

The initial descriptive data analysis demonstrates that the participants are distributed by gender with correlations of 26% male and 74% female respectively. Moreover, with the regards to the participants' age, it can be concluded that 75% of the participants are under 25 years old as it is demonstrated in Figure 1 and Figure 2, which can draw us to the conclusion that the vast majority of them applied to their Master's Degree right after having completed their Bachelor's Degree.

Gender gap of the participants

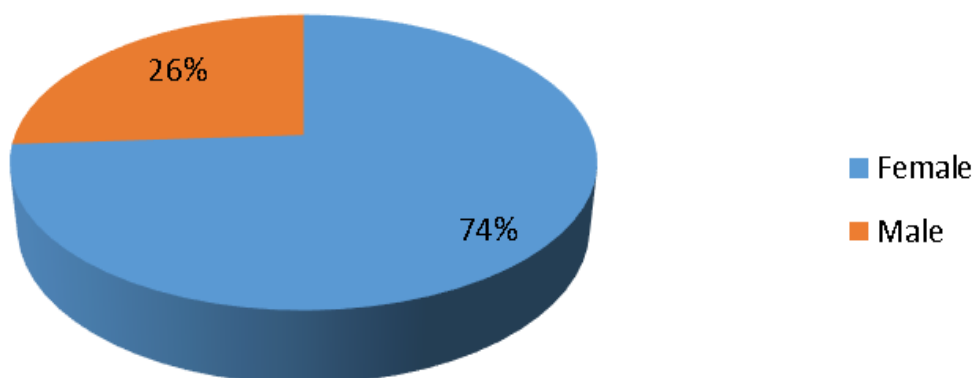

Figure 1. Gender gap of the participants

Age gap of the participants

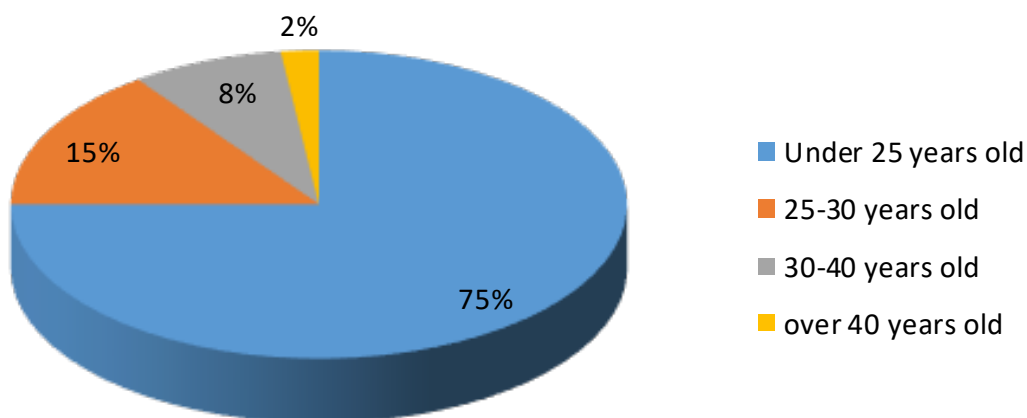

Figure 2. Gender gap of the participants

Would you recommend integrating Web 2.0 tools into FLT for other teachers?

Figure 3 below illustrates whether the participants would recommend the Web 2.0 to their colleagues and other teachers as well.

Would you recommend integrating Web 2.0 tools into FLT?

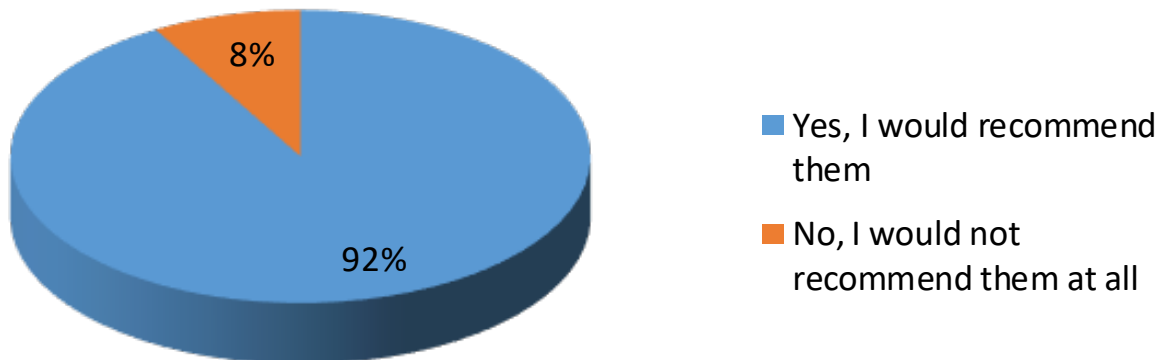

Figure 3. Distribution of recommendation of Web 2.0 Tools in FLT

The questionnaire outcomes, illustrated in the Table below, shows that the participants generally have a positive experience regarding integrating Web 2.0 tools into Foreign Language Teaching. More specifically, the participants' answers demonstrate that they consider Web 2.0 tools valuable in increasing pupils' desire to learn, enabling learners to create and manage

their content, to work in teams and outside the classrooms. The participants also found the Web 2.0 tools to be well-structures and designed for integrating into FLT. Finally, the participants admit that they will suggest the Web 2.0 tools for integrating into FLT for their colleagues and other teachers as well.

Q	Questions	Answers (%)				
		1	2	3	4	5
1	I believe that Web 2.0 technology has a valuable role in FLT	0	9	18	18	54
2	I believe that the educator who integrates Web 2.0 tools into FLT will awaken pupils' interest	0	0	27	36	36
3	Pupils take a valuable part in feedback	0	18	18	18	45
4	I believe that learners using Web 2.0 tools will continue active learning	0	0	27	18	54
5	I believe that Web 2.0 tools' content is current and practical for FLT	0	9	18	18	54
6	I think Web 2.0 tools provide motivation	0	0	9	45	45

7	I believe that Web 2.0 tools are valuable for the design of highly effective curriculum	0	0	9	45	45
8	Web 2.0 provide the team work of the learners with common study areas	0	0	9	45	54
9	Web 2.0 tools make student-teacher and student-student interaction more active	0	0	0	45	54
10	Web 2.0 tools nourish creativity	0	0	9	45	45
11	Web 2.0 tools enables pupils to produce their own audio-visual content	0	0	9	45	45
12	Web 2.0 tools help learners to be technology-literate	0	9	18	18	54
13	These tools enable pupils to become active participatory individuals in their future	0	0	27	18	54
14	These tools awaken pupils' interest to work outside the classroom	0	18	18	18	45
15	Web 2.0 tools are valuable for learners with various learning styles	0	0	27	36	36
16	Pupils frequently use their sensory organs, which enables them to better memorize the data	0	9	18	18	54
17	I believe that learners develop socially with Web 2.0 tools' help	0	0	0	45	54
18	It enables pupils to manage their classroom content, which raises their self-confidence	0	0	9	45	45
19	The data from Web 2.0 tools reaches a more wider audience	0	0	9	45	45
20	Frequently using Web 2.0 tools makes lessons meaningful and challenging	0	9	18	18	54

Table 1. Participants' Views on the Value of Web 2.0 Tools in FLT

Conclusion

Incorporating Web 2.0 technologies into Foreign Language Teaching is a highly valuable and effective way to enhance the learners' motivation, enable pupils to create and manage their own contents, give students an opportunity to work in teams as well as awaken their interest to work outside the classroom. Therefore, in this research paper, we investigated various Web 2.0 tools that are most frequently used by the participants, who are second year master students themselves. Moreover, the participants of the experimental part of the research are teachers with at least one year of pedagogical experience who work in different state schools, private colleges and language learning centers as English Language teachers. Apart from that, due to the results of the questionnaire, participants' views on integrating Web 2.0 Tools into FLT are highly positive. Web 2.0 Tools are mostly seen as a helpful technology and have a valuable effect on learning process because of their current and practical content. Overall, according to the study, the vast majority of the participants would highly recommend integrating Web 2.0 Tools into FLT for their colleagues and other teachers as well.

REFERENCES

1. Dastbaz, M., Flynn, R., & Clipsham, P. (2005). Use of Weblogs (Blogs) in Learning Environments: Blogs for Student Support. In G. Richards (Ed.), Proceedings of the World Conference on ELearning inCorporate, Government, Healthcare, and Higher Education 2005 (pp. 607-611). <https://www.learntechlib.org/p/21241>
2. Ferdig, R.E. (2006). Assessing technologies for teaching and learning: understanding the importance of technological pedagogical content knowledge. British Journal of Educational Technology, 37(5), 749-760. <https://scholar.google.com/citations?user=P6DOX8QAAAAJ&hl=en>
3. Freidhoff, J. R. (2008). Reflecting on the Affordances and Constraints of Technologies and Their Impact on Pedagogical Goals. Journal of Computing in Teacher Education, 24(4), 117 - 122. <https://files.eric.ed.gov/fulltext/EJ834074.pdf>
4. Greenhow, C., Robelia, B., Hughes, J. E. (2009). Learning, Teaching and Scholarship in a Digital Age: Web 2.0 and Classroom Research: What Path Should We Take Now? Educational Researcher, 38(4), 246 - 259. <https://www.learntechlib.org/p/71990>
5. Harris, J., Mishra, P., Koehler, M. (2009). Teachers' Technological Pedagogical Content Knowledge and Learning Activity Types: Curriculum based Technology Integration Reframed. Journal of Research on Technology in Education, 41(4), 393 - 416. <https://www.learntechlib.org/p/106092>
6. Interactive Educational Systems Design. (2009). Safe Schools in a Web 2.0 World Initiative National Online Survey of District Technology Directors Exploring District Use of Web 2.0 Technologies (pp. 73). New York: IESD. <https://files.eric.ed.gov/fulltext/ED543171.pdf>
7. National Center for Educational Statistics. (2010). Teachers' Use of Educational Technology in U.S. Public Schools: 2009. Washington, D.C.: National Center for Education Statistics, Institute of Education Sciences, U.S. Department of Education. <https://eric.ed.gov/?id=ED509514>
8. Redecker, C. (2009). Review of Learning 2.0 Practices: Study on the Impact of Web 2.0 Innovations on Education and Training in Europe (pp. 188). Spain: European Commission, Joint Research Centre, Institute for Prospective Technological Studies. https://www.academia.edu/300234/Learning_2_0_The_Impact_of_Web_2_0_Innovations_on_Education_and_Training_In_Europe

DIANA BAGDADOVNA TUGAYEVA

Master student
L. N. Gumilyov Eurasian National University
Sauran 9b, 49f. 010000
+7 707 769 59 15
Email: DianaT_98@mail.ru

ДИАНА БАГДАДОВНА ТУГАЕВА

Магистрант
Л.Н.Гумилев атындағы Еуразия Ұлттық
Университеті
Сауран 9б, 49п. 010000
+7 707 769 59 15
Email: DianaT_98@mail.ru

ТУГАЕВА ДИАНА БАГДАДОВНА

Магистрант
Евразийский Национальный Университет имени
Л.Н. Гумилева
Сауран 9б, 49кв. 010000
+7 707 769 59 15
Email: DianaT_98@mail.ru

GULZHANNAT NAZYMBEKKYZY DUKEMBAY

Candidate of Philological Sciences, Associate
Professor,
Department of Theory and Practice of Foreign
Languages
L. N. Gumilyov Eurasian National University
Satpayev 2. 010000,
+7 701 465 79 59
Email: gulzhannat0609@gmail.com

ГҮЛЖАННАТ НАЗЫМБЕКҚЫЗЫ ДҮКЕМБАЙ

Филология ғылымдарының кандидаты,
«Шетел тілдері теориясы және тәжірибесі»
кафедрасының доценті
Л.Н. Гумилев атындағы Еуразия ұлттық
университеті
Сатпаев 2. 010000,
+7701-465-79-59
Email: gulzhannat0609@gmail.com

ДУКЕМБАЙ ГУЛЖАННАТ НАЗЫМБЕКҚЫЗЫ

Кандидат филологических наук, доцент кафедры
«Теории и практики иностранных языков»
Евразийский национальный университет имени
Л.Н. Гумилева
Сатпаева 2. 010000,
+7 701 465 79 59
Email: gulzhannat0609@gmail.com

КАЛЕЙДОСКОП СОБЫТИЙ

9 декабря 2021 года Центр Болонского процесса и академической мобильности Министерства образования и науки Республики Казахстан организовал вебинар для организаций высшего и послевузовского образования на тему **«Постковидная модель образования: интеграция традиционных и инновационных форм обучения»**.

В онлайн-встрече приняло участие свыше 200 представителей организаций высшего и послевузовского образования Республики Казахстан.

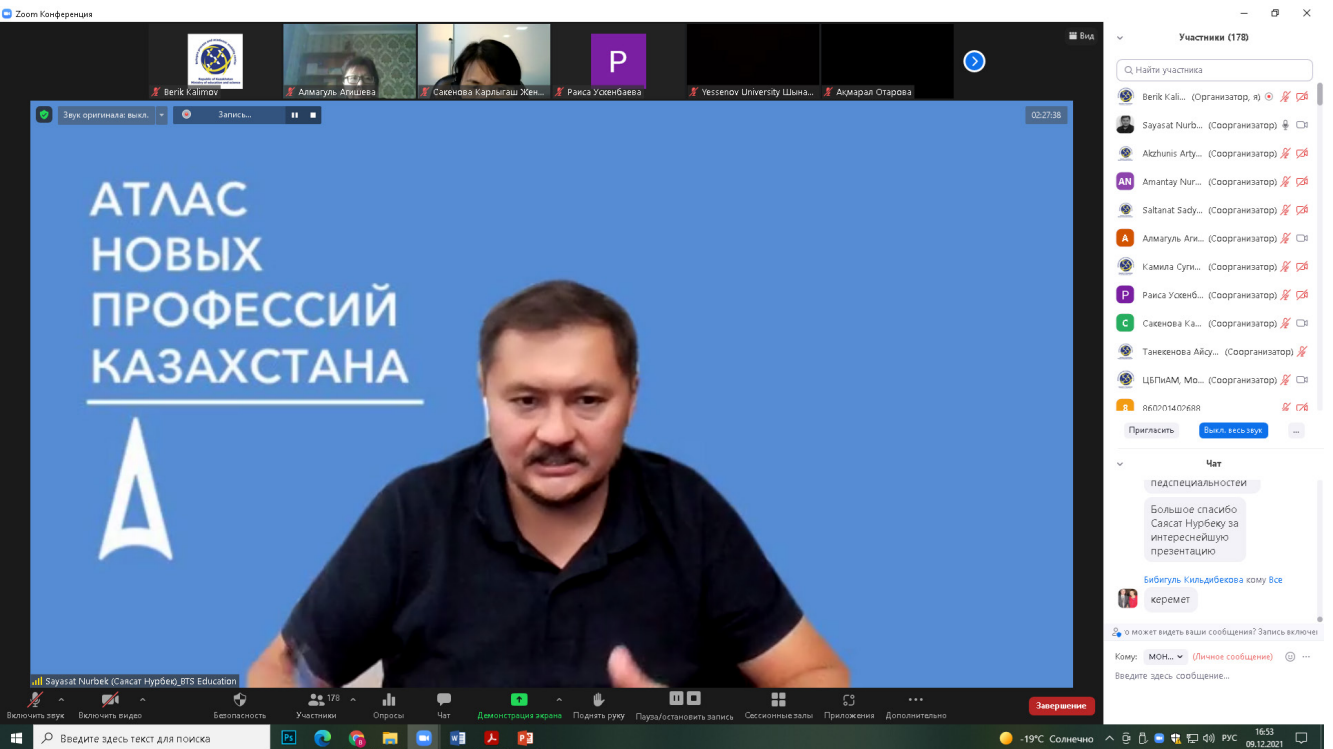
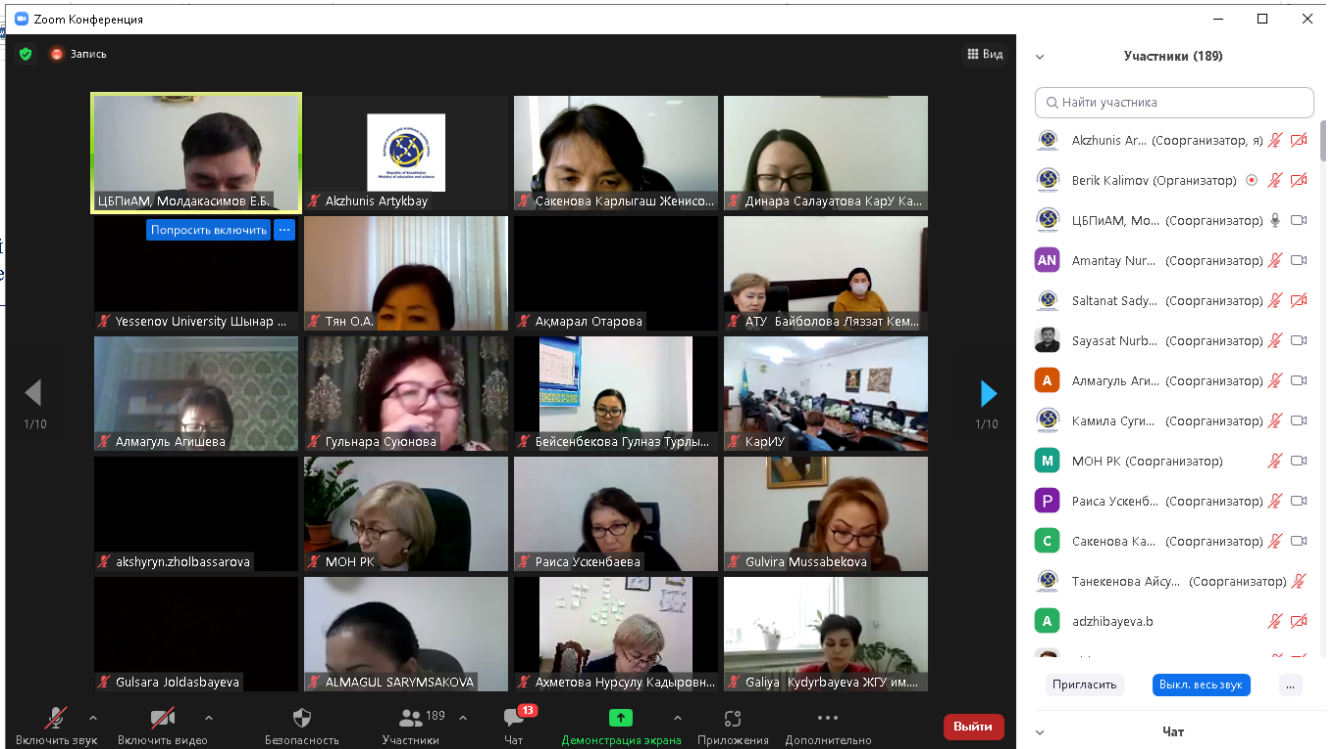
С приветственными словами выступили заместитель директора Департамента высшего и послевузовского образования Министерства образования и науки Республики Казахстан Б. Нарбекова и директор Центра Болонского процесса и академической мобильности Е. Молдакасимов.

О текущей ситуации в мире касательно использования смешанной и гибридной форм обучения рассказала главный эксперт Центра Болонского процесса и академической мобильности К. Сугирбекова. С интересным докладом на тему «Новый взгляд на путешествие студента» о трансформации высшего образования выступил генеральный директор BTS Education С. Нурбек. Опыт организации смешанного обучения поделилась директор Института автоматизации и информационных технологий КазННТУ им. К.Сатпаева Р. Ускенбаева. Также на актуальную тему «Использование возможностей видеохостинга Youtube для создания обучающих ресурсов» выступила доцент кафедры химии и химической технологии АРУ им. К.Жубанова А. Агишева.

В ходе вебинара представители вузов имели возможность задать интересующие вопросы и обменяться положительным опытом.

Материалы размещены на сайте Центра Болонского процесса и академической мобильности <https://enic-kazakhstan.edu.kz>

РЕКОМЕНДАЦИИ ВЕДУЩИХ ОРГАНИЗАЦИЙ МИРА

<p>ЮНЕСКО</p> <p>«Ответ на COVID-19 - гибридное обучение. Гибридное обучение как ключевой элемент в обеспечении непрерывного обучения»</p>	<p>Европейской комиссии – NESET</p> <p>«Влияние COVID-19 на высшее образование: обзор новых данных»</p>
<p>The Young European Research Universities Network</p> <p>«Мир высшего образования после COVID-19. Как COVID-19 повлиял на молодые университеты»</p>	<p>Центр передового опыта высшего образования Deloitte и образовательная сеть Strada</p> <p>«Гибридный кампус: Три основных сдвига для университетов после COVID»</p>

64

РГП на ПХВ «Центр Болонского процесса и академической мобильности» МОН РК 4 2021-12-09 15:32:26

10 декабря 2021 года на площадке Центра Болонского процесса и академической мобильности МОН РК (далее – Центр) был проведен семинар **«Усиление потенциала педагогического образования – международный опыт»**.

В работе семинара, который проходил в онлайн формате, приняли участие около 300 представителей вузов страны, министерства образования и науки.

Цель семинара – поделиться опытом, полученным на курсах по разработке образовательных программ на базе финского Университета прикладных наук Хяме в рамках проекта Всемирного Банка «Усиление потенциала педагогического образования».

Следует отметить, что выбор партнеров из Финляндии был не случаен, так как по результатам международных исследований PISA и TALIS педагогическая школа Финляндии является одним из лидеров.

10 декабря 2021 года на площадке Центра Болонского процесса и академической мобильности МОН РК (далее – Центр) был проведен семинар «Усиление потенциала педагогического образования – международный опыт».

В работе семинара, который проходил в онлайн формате, приняли участие около 300 представителей вузов страны, министерства образования и науки.

Цель семинара – поделиться опытом, полученным на курсах по разработке образовательных программ на базе финского Университета прикладных наук Хяме в рамках проекта Всемирного Банка «Усиление потенциала педагогического образования».

Следует отметить, что выбор партнеров из Финляндии был не случаен, так как по результатам международных исследований PISA и TALIS педагогическая школа Финляндии является одним из лидеров.

Жуманкулова Е.Н., проректор по учебной и учебно-методической работе Казахского национального женского педагогического университета, выступила с докладом: «Педагогическое образование, основанное на исследованиях».

На анализе лучших мировых практиках в специальном и инклюзивном образовании остановилась в своем докладе Оралканова И.А., проректор по академическим вопросам Университета им.Шакарима

Байдильдина А.М., директор департамента проектирования образовательных программ КазНПУ им.Абая завершила семинар докладом «Компетентностный подход в студентоориентированном обучении».

Модерировал на семинаре директор Центра Болонского процесса и академической мобильности Молдакасимов Е.Б.

Выступления спикеров вызвали оживленную дискуссию участников семинара, которые были единодушны в том, для того чтобы в школу современные учителя пришли эрудированными, увлечёнными и умеющими увлекать учеников необходимо повышать качество образовательных программ вузов. И помогут в этом лучшие зарубежные практики, которые необходимо изучать и имплементировать в систему высшего образования страны.

Министерство образования и науки
Республики Казахстан

Центр
международного
сотрудничества
в области
образования

ПРИГЛАШАЕМ НА СЕМИНАР

Усиление педагогического образования - международный опыт

10 ДЕКАБРЯ 2021 ГОДА
15:00 часов по времени г. Нур-Султан

Педагогическое образование, основанное на исследованиях

Лучшие мировые практики в специальном и инклюзивном образовании

Компетентностный подход в студентоориентированном обучении.

<https://goo.su/9HVC>

📷 📺 📞 📧

Индира Адылкановна Оралканова

Еркін Нурсагатовна Жуманкулова

СПИКЕРЫ

65

Вы просматриваете экран Еркін Жуманкулова

RESEARCH-BASED TEACHER EDUCATION (RBTE) – ПЕДАГОГИЧЕСКОЕ ОБРАЗОВАНИЕ, ОСНОВАННОЕ НА ИССЛЕДОВАНИЯХ (опыт стран, принявших такой подход на законодательном уровне)

Опыт Норвегии - пересмотр содержания высшего педагогического образования с 2001 года, наибольшее количество данных о результатах

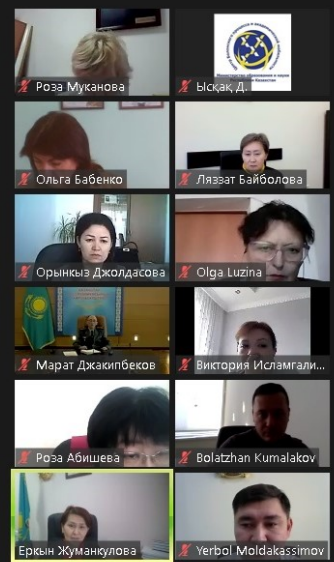
- Доктанты и молодые ученые изучают методики, концепции, различные педагогические подходы и формируют новые исследования образования
- Педагогическое образование основанное на исследованиях – мост между теорией и практикой.
- Основная задача педагогического образования, основанного на исследованиях - построение педагогической практики (и в университете и в школе) на основе исследований.

Опыт Ирландии (реформа с 2006 года, наблюдения продолжаются)

- Основной принцип подготовки педагогов «Мы исследуем то, чему учим, и учим тому, что исследуем».
- Академический персонал обязывают быть активными в исследованиях и брать на себя ведущие роли в отношении ассимиляции, проведения, публикации и контроля исследований.
- Проблемы: не всегда четко идентифицируются задачи «педагога-учителя» и «педагога-исследователя», в результате возрастает нагрузка ППС.

Опыт Швеции

- Прошли несколько реформ, в ходе первой сформировались основы RBTL, следующая реформа была ориентирована на академические успехи ППС.

Включить звук Включить видео Безопасность Участники 2/77 Чат Демонстрация экрана Поднять руку Запись Сессионные залы Выйти

ҚҰРМЕТТІ АВТОРЛАР!

Сізді жоғары және жоғары оқу орнынан кейінгі білім беру саласындағы өзекті мәселелерге арналған өз материалдарыңызды біздің журналға орналастыруға қатысуға шақырамыз.

«Қазақстан жоғары мектебі» журналы ғылыми және практикалық мақалаларды келесі бағыттар бойынша жариялауды жүзеге асырады:

- Жоғары білім беру саласындағы білім беру саясаты мәселелері бойынша теориялық материалдар мен эмпирикалық зерттеулер
- Жоғары білім беру жүйесіндегі өзекті білім беру жобалары
- Жоғары білім сапасын қамтамасыз ету
- Жоғары білім беруді цифрландыру
- Интернационалдандыру
- Оқыту мен оқытудағы инновациялар
- Болон процесінің принциптерін имплементациялау

Мақсатты аудитория

Қазақстанның жоғары оқу орындарының, ғылыми-зерттеу институттарының, талдау және қоғамдық білім беру ұйымдарының зерттеушілері, талдаушылары және білім беру практиктері үшін, сондай-ақ қазіргі қоғамдағы жоғары және жоғары оқу орнынан кейінгі білімнің даму проблемаларына қызығушылық танытатын оқырмандардың кең ауқымы үшін ғылыми-талдамалық басылым.

Авторларға арналған ережелер

Журнал тоқсан сайын қазақ, орыс және ағылшын тілдерінде шығарылады. Плагиатты анықтау жағдайларын қоса алғанда, ғылыми нәтижелердің сенімділігі мен маңыздылығы және жұмыстардың ғылыми мазмұнының өзектілігі үшін авторлар жауапты болады.

Журналда жариялауға ғылыми мақалалар, конференциялар, диссертациялық кеңестердің жұмысы туралы хабарламалар, рецензиялар қабылданады. Жарияланатын ғылыми мақалалар (соның ішінде рецензиялар) журналдың тақырыптық бағытына сәйкес келуі тиіс.

Ғылыми мақала бұрын жарияланбаған және жаңалығы бар авторлық әзірлемелерді, қорытындыларды, ұсынымдарды қамтитын; немесе жалпы тақырыппен байланысты бұрын жарияланған ғылыми мақалаларды қарауға арналған (жүйелі шолу) ғылыми зерттеудің, эксперименттік немесе талдамалық қызметтің өз қорытындыларын және аралық немесе түпкілікті нәтижелерін баяндау болып табылады.

Редакцияға келіп түскен мақалалар қос «соқыр» рецензиялау рәсімінен өтеді. Рецензиялау рецензенттер үшін және мақала авторлары үшін жабық болып табылады. Рецензент мақалаға түзетулер енгізу қажеттілігін көрсеткен жағдайда автор үш күн ішінде жаңартылған материалды түзетіп, редакцияға жіберуі қажет. Рецензенттердің оң бағасын алған мақалалар журналдың редакциялық алқасына талқылауға және бекітуге жіберіледі. Теріс рецензиясы бар мақалалар қайта қарауға қабылданбайды.

Журналда жариялау үшін жұмыс мәтінін ұсына отырып, автор берілген мақаланың басқа ғылыми басылымда қарастырылмауын қамтамасыз етеді. Автор басқа мақаладан алынған барлық мәтіндер, кестелер, диаграммалар, иллюстрацияларды тиісті түрде рәсімдеуге міндетті. Басқа автордың мәтінін пайдалану, автордың нұсқауынсыз дәйексөздерді ойнату, басқа зерттеулердің нәтижелерін өзгерту, плагиат кез-келген түрде қабылданбайды. Ғылыми плагиатты анықтау және оның алдын алу мақсатында «ғылыми плагиатты анықтау және оның алдын алу жөніндегі қызметті ұйымдастыру туралы Ережеге» сәйкес журнал редакциясы жариялауға ұсынылған мақалалардың антиплагиатына тексеру жүргізеді. Мәтіннің өзіндік ерекшелігі кемінде 70% болуы керек. Плагиат анықталған жағдайда редакциялық алқа мақаланы жариялаудан бас тартуға және авторға кезекті мақаланы қабылдаудан бас тартуға құқылы.

Авторлар редакция мен рецензенттердің жұмысына құрметпен және түсіністікпен қарап, көрсетілген кемшіліктерді уақтылы жоюы тиіс.

Мақала жазуға қойылатын талаптар

Мақалаларды қабылдау электрондық нысанда e-mail-ге жүзеге асырылады: higher.edu@n-k.kz. Редакция баспа қолжазбаларын қабылдамайды.

- Мақалалар өзекті, жоғары ғылыми деңгейге ие, ұзақкіріспелер мен қайталануларсыз презентацияның жақсы стилі болуы керек.
- Жариялау үшін қазақ немесе орыс немесе ағылшын тілдерінде Microsoft Word форматында бұрын жарияланбаған материал қабылданады.
- Авторлардың саны бір мақалаға үш адамнан аспауы керек. Нөмірге жариялауға бір автордан екеуден аспайтын мақала (тең авторлықта дайындалған материалдарды қоса алғанда) қабылданады.
- Бір мақаланың жалпы көлемі А4 форматты 5 – тен 10 бетке дейін, Times New Roman қарпі, кегль 12, бір интервал, абзац шегінісі – 1 см, барлық жағынан шеттері 2 см, туралануы-ені бойынша.

- Жалпы қабылданғандардан (ТМД, ФЗИ, ЮНЕСКО) басқа сөздерді қысқартуға жол берілмейді. Аббревиатуралар мәтінге толық таратып жаза отырып, оларды алғаш атағаннан кейін ғана енгізіледі. Мысалы, Болон процесі және академиялық ұтқырлық орталығы (бұдан әрі-БПЖАҰО).

- Саны бес бірліктен аспайтын мәтін бойынша кестелер, формулалар мен суреттердің болуына жол беріледі. Сурет астындағы қолдардың және кестелерге келесі түрде қолдардың болуы міндетті: «Сурет 1. Сурет атауы», «Кесте 1. Кесте атауы». Егер олар мәтінде жалғыз болса, кесте немесе сурет нөмірленбейді.

- Суреттер мақала мәтінде орналастырылады, жоғары сапалы болуы тиіс, сондай-ақ JPEG форматындағы жеке папкада болуы тиіс. Суреттер анық, фотосуреттер жоғары сапалы, диаграммалар Word – пен үйлесімді кез келген форматта болуы керек.

- Сурет астындағы қолтаңба қысқа, бірақ мазмұны үлкен болуы керек (11 қаріп). Егер сурет басқа басылымнан келтірілсе, оған сілтеме баспа басылымына сілтемеге ұқсас ресімделеді.

- Кестелер көрнекі, атауы, реттік нөмірі болуы тиіс. Бағандардың мазмұны олардың атауына сәйкес келуі керек. Кестедегі барлық деректер 10 қаріппен енгізілуі керек. Кестенің ұсынылатын өлшемі-1 беттен артық емес.

- Кестелер, суреттер, диаграммалар айтылғаннан кейін орналасуы керек.

Редакция бастапқы мағынасын бұрмаламай, материалды баспа пішіміне түзету құқығын өзіне қалдырады. Авторлық материал қайтарылмайды.

Мақалаларды рәсімдеу тәртібі

1. Мақаланың 1-бетінің жоғарғы сол жақ бұрышында ӘОЖ — әмбебап ондық жіктеу және / РРНТИ - ғылыми-техникалық ақпараттың мемлекеттік рубрикаторы / ғылыми-техникалық ақпараттың Мемлекетаралық рубрикаторы көрсетіледі.

ӘОЖ сайтта анықталады <https://teacode.com/online/udc/>;

РНТИ сайтта анықталады <https://clck.ru/TiFUg>

2. Бір жолдан кейін ортасында бас әріптермен мақала атауы 3 тілде (қазақ, орыс және ағылшын) орналастырылады.

3. Автор (лар) дың фотосуреттері және автор (лар) туралы 3 тілдегі (қазақ, орыс және ағылшын) мәліметтер:

- Аты-жөні толығымен
- ғылыми дәрежесі және атағы, қызметі
- ұйымның толық атауы
- толық жұмыс немесе үй мекенжайы (пошта индексін көрсете отырып)
- ұялы телефон нөмірі
- эл.пошта.

4. Төмендегі бір жолдан кейін мақаланың негізгі мазмұнын ашатын қазақ, орыс және ағылшын тілдеріндегі аннотация (4-6 сөйлем, 11 шрифт) және түйінді сөздер немесе сөз тіркестері (5-7 сөз) беріледі.

5. Бір жолдан кейін төменде мақаланың негізгі мәтіні орналастырылған (12 қаріп).

6. Мақаланың негізгі мәтінінен кейін міндетті түрде әдебиетке сілтемелер беріледі.

Әдебиетке сілтемелер беттері көрсетілген (егер бар болса) тік жақшадағы сандармен ресімделеді. Дереккөздер мен пайдаланылған ғылыми әдебиеттер (монографиялар, мақалалар, тезистер, авторефераттар, интернет-ресурстар және т.б.) мақаланың соңында «Әдебиеттер тізімі» бөлімінде мәтінде дәйекті түрде айтылады. Әдебиеттер тізімінде мәтінде сілтемелер берілетін көздер ғана, дереккөздердің нөмірленуі – мәтінде пайда болуына қарай болуға тиіс. Мүмкіндігінше сілтемелер үшін толық Интернет-мекен-жайларды (URL) көрсету керек. Барлық библиографиялық мәліметтер мұқият тексерілуі керек. Ұсынылатын әдебиеттер саны: 7-15 дереккөз.

Әдебиеттер тізімі екі тілде беріледі: мақала жарияланған тілде және ағылшын тіліндегі жеке блокпен (References), қосымша орыс тіліндегі дереккөздерді латын әліпбиінде көрсете отырып, түпнұсқа мәтінін сақтай отырып және транслитерация әліпбиін пайдалана отырып. Егер мақала ағылшын тілінде жарияланса, онда әдебиеттер тізімі тек ағылшын тілінде беріледі.

Түрлендірілген әдебиеттер тізімінің әр нөмірінің соңында жақшада осы дереккөздің түпнұсқа тілін ағылшын тілінде көрсету керек. Мысалы, (in Russian), (in Kazakh).

Кириллицада ұсынылған әдебиеттер екі нұсқада – түпнұсқада және романизацияланған алфавитте (транслитерация) беріледі:

Орыс тілінен латын тіліне аудару / онлайн конвертер <http://www.translit.ru>

Қазақ тілінен латын әліпбиіне көшу / Онлайн конвертер <https://qazlat.kz>

Редакциялық алқа кеңес мақалаларды жариялау немесе қабылдамау құқығын өзіне қалдырады.

Біздің басылымға қайта басылған кезде сілтеме міндетті.

УВАЖАЕМЫЕ АВТОРЫ!

Приглашаем принять участие в размещении в нашем журнале своих материалов, посвященных актуальным проблемам в области высшего и послевузовского образования.

Журнал «Қазақстанның жоғары мектебі. Высшая школа Казахстана» осуществляет публикацию научных и практических статей по следующим направлениям:

- Теоретические материалы и эмпирические исследования по вопросам образовательной политики в области высшего образования
- Актуальные образовательные проекты в системе высшего образования
- Обеспечение качества высшего образования
- Цифровизация высшего образования
- Интернационализация
- Инновации в обучении и преподавании
- Имплементация принципов Болонского процесса

Целевая аудитория

Это научно-аналитическое издание для исследователей, аналитиков и практиков образования высших учебных заведений Казахстана, научно-исследовательских институтов, аналитических и общественных образовательных организаций, а также для широкого круга читателей, интересующихся проблемами развития высшего и послевузовского образования в современном обществе.

Правила для авторов

Журнал издается ежеквартально на казахском, русском и английском языках. За достоверность и значимость научных результатов и актуальность научного содержания работ, включая случаи выявления плагиата, ответственность несут авторы.

К публикации в журнале принимаются научные статьи, сообщения о конференциях, работе диссертационных советов, рецензии. Публикуемые научные статьи (в том числе обзоры) должны соответствовать тематическому направлению журнала.

Научная статья представляет собой изложение собственных выводов и промежуточных или окончательных результатов научного исследования, экспериментальной или аналитической деятельности, содержащее авторские разработки, выводы, рекомендации ранее не опубликованные и обладающие новизной; или посвященное рассмотрению ранее опубликованных научных статей, связанных общей темой (систематический обзор).

Статьи, поступившие в редакцию, проходят процедуру двойного «слепого» рецензирования. Рецензирование является закрытым для рецензентов и для авторов статей. В случае, когда рецензент указывает на необходимость внесения поправок в статью, автору в течение трех дней необходимо откорректировать и отправить обновленный материал в редакцию. Статьи, получившие положительную оценку рецензентов, отправляются на обсуждение и утверждение к публикации в редколлегию журнала. Статьи, имеющие отрицательную рецензию к повторному рассмотрению не принимаются.

Представляя текст работы для публикации в журнале, автор гарантирует, что подаваемая статья не находится на рассмотрении в другом научном издании. Автор обязан надлежащим образом оформить все заимствования текста, таблиц, схем, диаграмм, иллюстраций. Использование чужого текста, воспроизведение цитат без указания автора, изменение результатов других исследований, плагиат в любой форме неприемлемы. В целях выявления и предотвращения научного плагиата в соответствии с «Положением об организации деятельности по выявлению и предотвращению научного плагиата» редакцией журнала проводится проверка на антиплагиат статей, представленных для публикации. Оригинальность текста должна составлять не менее 70%. В случае обнаружения плагиата, редколлегия имеет право отклонить статью от публикации и отказать автору в приеме очередной статьи.

Авторы должны с уважением и с пониманием относиться к работе редакции и рецензентов, своевременно устранять указанные недостатки.

Требования к написанию статей

Прием статей осуществляется в электронной форме на e-mail: higher.edu@n-k.kz. Редакция не производит прием печатных рукописей.

- Статьи должны быть актуальными, иметь высокий научный уровень, хороший стиль изложения, без длинных введений и повторений.
- Для публикации принимается ранее неопубликованный материал на казахском или русском или английском языках в формате Microsoft Word.
- Количество авторов не должно превышать трех человек на одну статью. К публикации в номер принимается не более двух статей от одного автора (включая материалы, подготовленные в соавторстве).
- Общий объем одной статьи от 5 до 10 страниц формата А4, шрифт Times New Roman, кегль 12, интервал одинарный, абзацный отступ – 1 см, поля со всех сторон по 2 см, выравнивание – по ширине.

- Сокращения слов не допускаются, кроме общепринятых (СНГ, НИИ, ЮНЕСКО). Аббревиатуры включаются в текст лишь после их первого упоминания с полной расшифровкой. Например, Центр Болонского процесса и академической мобильности (далее – ЦБПиАМ).
 - Допускается наличие таблиц, формул и рисунков по тексту, количеством не более пяти единиц. Обязательно наличие подрисуночных подписей и подписей к таблицам в виде: “Рис. 1. Название рисунка”, “Таб. 1. Название таблицы”. Не нумеруются таблица или рисунок, если они в тексте единственные.
 - Рисунки размещаются в самом тексте статьи, должны быть высокого качества, а также содержаться в отдельной папке в формате JPEG. Рисунки должны быть чёткими, фотографии – высококачественными, диаграммы – в любом формате, совместимом с Word.
 - Подрисуночная подпись должна быть лаконичной, но ёмкой по содержанию (11 шрифт). Если рисунок приводится из другого издания, ссылка на него оформляется аналогично ссылке на печатное издание.
 - Таблицы должны быть наглядными, иметь название, порядковый номер. Содержание граф должно соответствовать их названию. Все данные внутри таблицы должны быть введены 10 шрифтом. Рекомендуемый размер таблицы – не более 1 страницы.
 - Таблицы, рисунки, диаграммы необходимо располагать после упоминания.
- Редакция оставляет за собой право на корректировку материала под печатный формат без искажения первоначального смысла. Авторский материал не возвращается.

Порядок оформления статей

1. В верхнем левом углу на 1-ой странице статьи указывается УДК — универсальная десятичная классификация и ГРНТИ/МРНТИ - Государственный рубрикатор научно-технической информации / Межгосударственный рубрикатор научно-технической информации.
УДК определяется на сайте <https://teacode.com/online/udc/>;
ГРНТИ определяется на сайте <https://clck.ru/TiFUg>
 2. Через строку по центру заглавными буквами размещается название статьи на 3-х языках (казахский, русский и английский).
 3. Через интервал ниже по левому полю фото автора (-ов) и сведения об авторе (-ах) на 3-х языках (казахский, русский и английский):
 - ФИО полностью
 - учёная степень и звание, должность
 - полное название организации
 - полный рабочий или домашний адрес (с указанием почтового индекса)
 - номер мобильного телефона
 - эл.почта.
 4. Через строку ниже следует аннотация на казахском, русском и английском языках (4–6 предложений, 11 шрифт), раскрывающая основное содержание статьи, и ключевые слова или словосочетания (5–7 слов).
 5. Через строку ниже помещают основной текст статьи (12 шрифт).
 6. После основного текста статьи в обязательном порядке предоставляется ссылки на литературу.
- Ссылки на литературу оформляются числами в квадратных скобках с указанием страниц (если есть). Источники и использованная научная литература (монографии, статьи, тезисы, авторефераты, интернет-ресурсы и т. д.) приводятся в конце статьи в разделе «Список литературы» в порядке последовательного их упоминания в тексте. Список литературы должен содержать только те источники, на которые даются ссылки в тексте, нумерация источников – по мере появления в тексте. Где это возможно должны быть приведены полные интернет-адреса (URL) для ссылок. Все библиографические данные должны быть тщательно выверены. Рекомендуемое количество литературы: 7-15 источников.
- Список литературы предоставляется на двух языках: языке публикации статьи и отдельным блоком на английском языке (References), дополнительно с указанием русскоязычных источников на латинице с сохранением текста оригинала и использованием алфавита транслитерации. Если статья публикуется на английском языке, то Список литературы приводится только на английском языке.
- В конце каждого номера преобразованного списка литературы нужно указать в круглых скобках оригинальный язык данного источника, на английском языке. Например, (in Russian), (in Kazakh).
- Литература, представленная на кириллице, дается в двух вариантах – в оригинале и романизированным алфавитом (транслитерация):

Перевод с русского на латиницу / Онлайн конвертер <http://www.translit.ru>

Перевод с казахского на латиницу / Онлайн конвертер <https://qazlat.kz>

Редакционная коллегия совет оставляет за собой право публикации или отклонения статей.

Ссылка при перепечатке на наше издание обязательна.

DEAR AUTHORS!

We invite you to take part in publishing in our journal of your materials on topical issues in the field of higher and postgraduate education.

Journal «Higher School of Kazakhstan» publishes scientific and practical articles in the following areas:

- Theoretical materials and empirical research on educational policy in the field of higher education
- Actual educational projects in the higher education system
- Quality assurance in higher education
- Digitalization of higher education
- Internationalization
- Innovation in teaching and learning
- Implementation of the principles of the Bologna Process

The target audience

Scientific and analytical publication for researchers, analysts and educational practitioners of higher educational institutions of Kazakhstan, research institutes, analytical and public educational organizations, as well as for a wide range of readers interested in the development of higher and postgraduate education in modern society.

Rules for authors

The journal is published quarterly in Kazakh, Russian and English. The authors are responsible for the reliability and significance of scientific results and the relevance of the scientific content of works, including cases of detection of plagiarism.

Scientific articles, reports on conferences, work of dissertation councils, reviews are accepted for publication in the journal. Published scientific articles (including reviews) must correspond to the thematic area of the journal.

A scientific article is a statement of one's own conclusions and intermediate or final results of scientific research, experimental or analytical activity, containing author's developments, conclusions, recommendations that have not been previously published and are new; or reviewing previously published scientific articles related to a common topic (systematic review).

Articles submitted to the editorial office undergo a double-blind peer review procedure. Peer review is closed to reviewers and authors of articles. In the event that the reviewer indicates the need to amend the article, the author must correct and send the updated material to the editor within three days. Articles that have received a positive assessment of the reviewers are sent for discussion and approval for publication to the editorial board of the journal. Articles with a negative review are not accepted for reconsideration.

By submitting the text of the work for publication in the journal, the author guarantees that the submitted article is not under consideration in another scientific publication. The author is obliged to formalize properly all borrowings of text, tables, diagrams, diagrams, illustrations. The use of someone else's text, the reproduction of quotations without the indication of the author, changes in the results of other studies, plagiarism in any form are unacceptable. In order to identify and prevent scientific plagiarism in accordance with the «Regulations on the organization of activities to identify and prevent scientific plagiarism», the editorial board of the journal conducts an anti-plagiarism check of articles submitted for publication. The originality of the text must be no less than 70%. If plagiarism is found, the editorial board has the right to reject the article from publication and refuse to accept the next article for the author.

Authors should respect the work of the editorial board and reviewers with respect and understanding, and promptly eliminate these shortcomings.

Requirements for paper writing

Articles are accepted in electronic form by e-mail: higher.edu@n-k.kz. The editors do not accept printed manuscripts.

- Articles should be relevant, have a high scientific level, good presentation style, without lengthy introductions and repetitions.
- Previously unpublished material in Kazakh or Russian or English in Microsoft Word format is accepted for publication.
- The number of authors should not exceed three people per article. No more than two articles from one author (including materials prepared in co-authorship) are accepted for publication per issue.
- The total volume of one article is from 5 to 10 A4 pages, Times New Roman font, size 12, single spacing, paragraph indentation - 1 cm, margins on all sides by 2 cm, alignment - in width.
- Abbreviations of words is not allowed, except for the generally accepted ones (CIS, UNESCO etc.). Abbreviations are included in the text only after their first mention with full deciphering. For example, the Bologna Process and Academic Mobility Center (hereinafter - BPAMC).

• The use of tables, formulas and figures in the text is allowed in the amount of no more than five units. It is obligatory to have captions and captions to tables in the form: "Fig. 1. Name of the figure", "Tab. 1. Table name". A table or figure is not numbered if it is the only one in the text.

• Pictures are placed in the text of the article, must be of high quality, and also contained in a separate folder in JPEG format. Drawings must be clear, photographs must be of high quality, diagrams must be in any Word-compatible format.

• Figure names should be laconic, but capacious in content (11 fonts). If the figure is from another edition, the link to it is made in the same way as the link to the printed edition.

• Tables should be descriptive, have a title, serial number. The content of the columns must correspond to their title. All data inside the table must be entered in font 10. The recommended table size is no more than 1 page.

• Tables, figures, diagrams must be placed after the mention.

The editors reserve the right to correct the material for the printed format without distorting the original meaning. Author's material is not returned.

The order of registration of articles

1. In the upper left corner on the 1st page of the article, the UDC is indicated - universal decimal classification and SRSTI / IRSTI - State rubricator of scientific and technical information / Interstate rubricator of scientific and technical information.

UDC is defined on the website <https://teacode.com/online/udc/>;

SRSTI is defined on the website <https://clck.ru/TiFUg>

2. Through the line in the center, the title of the article in 3 languages (Kazakh, Russian and English) is placed in capital letters.

3. At an interval below the left margin, a photo of the author (s) and information about the author (s) in 3 languages (Kazakh, Russian and English):

- Full name
- academic degree and title, position
- full name of the organization
- full work or home address (including postal code)
- Telephone number
- email.

4. A line below is followed by an abstract in Kazakh, Russian and English (4–6 sentences, font size 11), revealing the main content of the article, and key words or phrases (5–7 words).

5. Through the line below, place the main text of the article (12 font).

6. After the main text of the article, references to the literature must be provided.

References to literature are formatted with numbers in square brackets indicating pages (if any). Sources and used scientific literature (monographs, articles, abstracts, abstracts, Internet resources, etc.) are given at the end of the article in the «References» section in the order of their sequential mention in the text. The list of references should contain only those sources that are referenced in the text, the numbering of sources - as they appear in the text. Where possible, complete Internet addresses (URLs) for links should be provided. All bibliographic data must be carefully checked. Recommended amount of literature: 7-15 sources.

The list of references is provided in two languages: the language of publication of the article and a separate block in English (References), additionally indicating the Russian-language sources in the Latin alphabet, preserving the original text and using the transliteration alphabet. If the article is published in English, then the References are given in English only.

At the end of each number of the converted bibliography, you must indicate in parentheses the original language of this source, in English. For example, (in Russian), (in Kazakh).

Literature presented in Cyrillic is given in two versions - in the original and in the romanized alphabet (transliteration):

Translation from Russian to Latin / Online converter <http://www.translit.ru>

Translation from Kazakh to Latin / Online converter <https://qazlat.kz>

The editorial board council reserves the right to publish or reject articles.

A link when reprinting to our publication is required.

EDITORIAL BOARD

ADLET TOIBAEV

Director of the Department of Higher and Postgraduate Education of the Ministry of Education and Science of the Republic of Kazakhstan, Candidate's degree in Pedagogy, Associate Professor

YERBOL MOLDAKASSIMOV

Director of the Bologna Process and Academic Mobility Center of the Ministry of Education and Science of the Republic of Kazakhstan

KARLYGASH SAKENOVA

Deputy Director of the Bologna Process and Academic Mobility Center of the Ministry of Education and Science of the Republic of Kazakhstan, Candidate of Chemical Sciences

AMANTAI NURMAGAMBETOV

Adviser to the Director of the Bologna Process and Academic Mobility Center of the Ministry of Education and Science of the Republic of Kazakhstan, Doctor of Science in Political Science, Professor

SERIK OMIRBAYEV

First Vice-Rector of the Astana IT University, Doctor of Science in Economics, Professor

DARKHAN AKHMED-ZAKI

Rector of the Astana IT University, Doctor of Science in Engineering, Professor

BAIBA RAMINA

Director of the Academic Information Centre of Latvia

ALESSANDRO FIGUS

Vice Rector for International relations and Erasmus institutional coordinator at International Institute of Management IMI-Nova (Moldova)

WEIXING SHAN

Director of College of Agronomy, Academy of Agricultural Sciences, Northwest A&F University (P.R.C.) PhD, Professor

Executive editor

AKZHUNIS ARTYKBAY

Expert of the Bologna Process and Academic Mobility Center of the Ministry of Education and Science of the Republic of Kazakhstan

The owner:

Bologna Process and Academic Mobility Center of the Ministry of Education and Science of the Republic of Kazakhstan. Certificate No. 15650-Ж of November 5, 2015 on registration, rediscount of periodical printed publication and informational agencies of the Committee for Communication, Informatization and Information of the Ministry for Investments and Development of the Republic of Kazakhstan (primary registration – Certificate No. 13306-Ж of January 25, 2013).

Design, layout and printing:

Public Association Voluntary society of disabled people «Вектор надежды» 117, Louis Pasteur Str., Nur-Sultan, 010000, Republic of Kazakhstan
Phone: +7 7172 524 125,
Email: astanaks@mail.ru

The journal is published quarterly in Kazakh, Russian and English languages

* The authors are responsible for the content of the articles

CONTENTS

INNOVATIONS IN EDUCATION AND TEACHING

Dana Zhunisbekova.

Pedagogical aspect of the use of multimedia technologies in teaching at the university 4

Galymzhan Ashirbayev, Akylbek Sarsenbayev.

Scientific work of a student in a higher educational institution: problems and solutions 9

Galiya Karimova.

Teaching professionally-oriented foreign language in the online format (case study) 14

Nagima Yesimkhanova, Zhuparkul Aulbekova, Raushan Baitenova.

On the effectiveness of using interactive methods in the educational process 19

Zoya Gelmanova, Mazhitova Saule, Ildar Gabitov.

Features of profile training of a modern specialist 26

Ardak Ahmetbekova, Assel Yerkongyr, Didar Yestayeva. Priority innovative technology in education – project method 34

DIGITALIZATION OF HIGHER EDUCATION

Sultan Rymbekov, Alua Blyalova.

Digitalization of education: risks and prospects 39

Alexander Pashchenko.

Problems of teaching in higher education through the eyes of IT education students 46

Zhalgas Temirbekov.

Some issues of application of artificial intelligence technology in higher education 51

Diana Tugayeva, Gulzhannat Dukembay.

Incorporating WEB 2.0 tools into foreign language teaching 55

KALEIDOSCOPE OF EVENTS 62

Information for authors 66